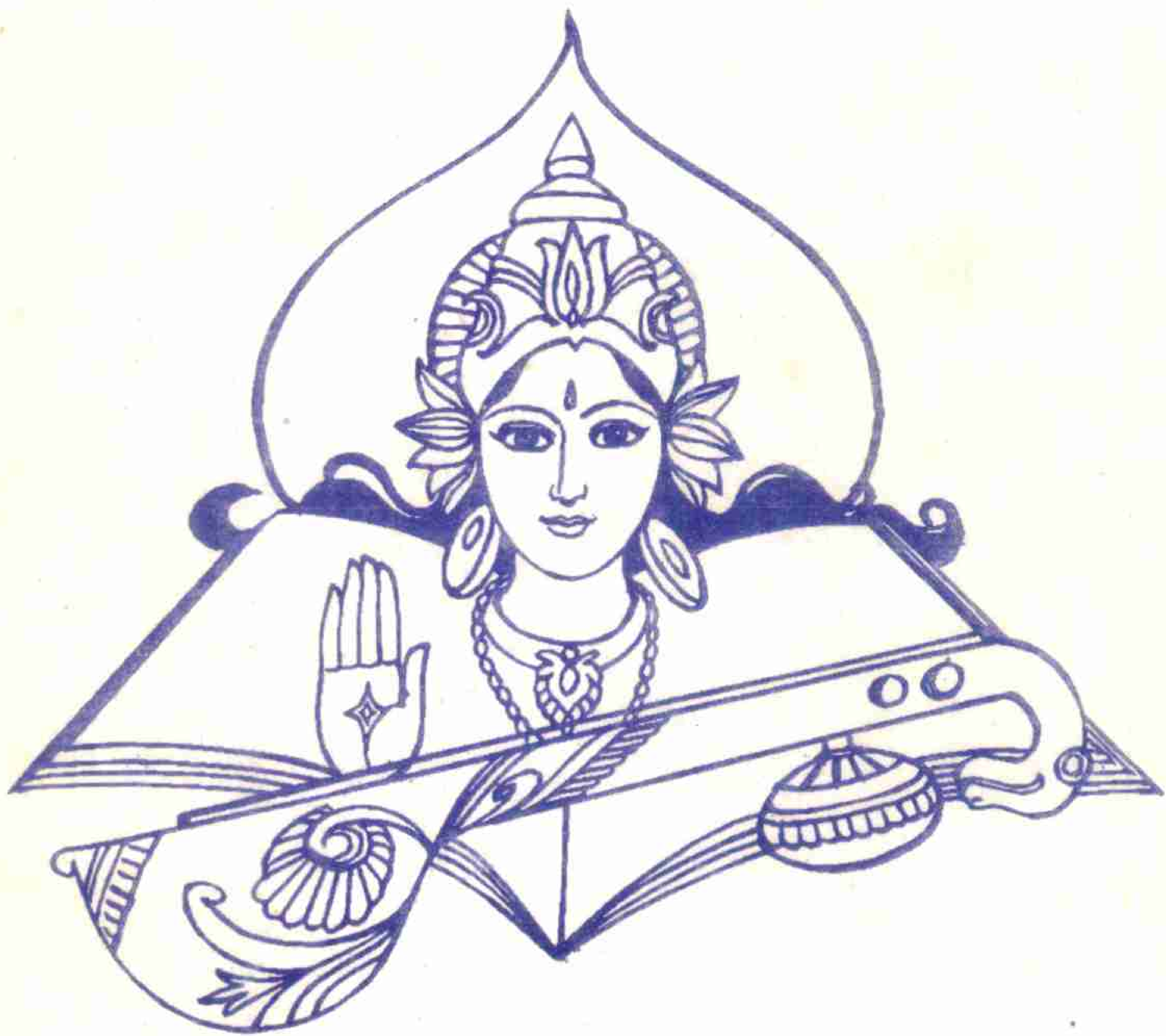
శ్రీః

శ్రీసీతారామపరబ్రహ్మణేనమః

సంస్కృతనిఘంటుః

శబ్దరూపరహస్యాదర్శమ్

ద్విరూపాదికోశమ్

చింతా సుందరరామశాస్త్రి

సమ్పాదకః

రా మో రా

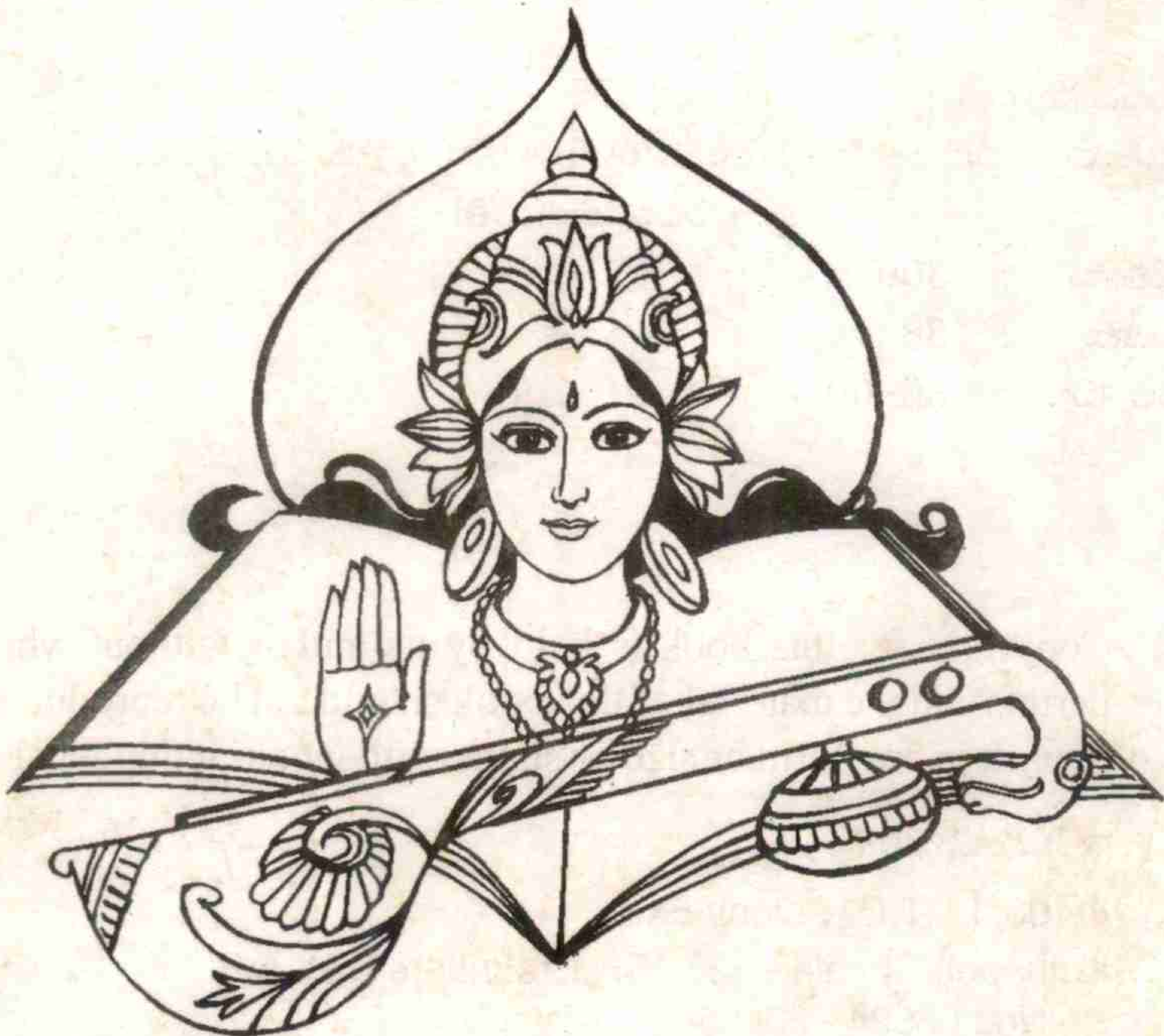
4-103, ILTD కాలనీ ఎక్స్‌టెన్షన్, కొత్తపేట, చీరాల-523 157

శ్రీః

సంస్కృతనిఘంటుః

శబ్దరూపరహస్యాదర్శమ్

ద్విరూపాదికోశమ్

చింతా సుందరరామశాస్త్రి

సమ్పాదకః

రా మో రా

4-103, ILTD కాలనీ ఎక్స్‌టెన్షన్, కొత్తపేట, చీరాల-523 157

శ్రీః

సంస్కృతనిఘంటుః
శబ్దరూపరహస్యాదర్శమ్

ద్విరూపాదికోశమ్

చింతా సుందరరామశాస్త్రి

ప్రథమముద్రణ :- . .1877
ద్వితీయముద్రణ :- 15.08.2005 - పార్థివనామసంవత్సరం,
శ్రీ అరవిందజయంతి

ప్రతులు : 300
పేజీలు : 88
వెల రూ. : 30-00

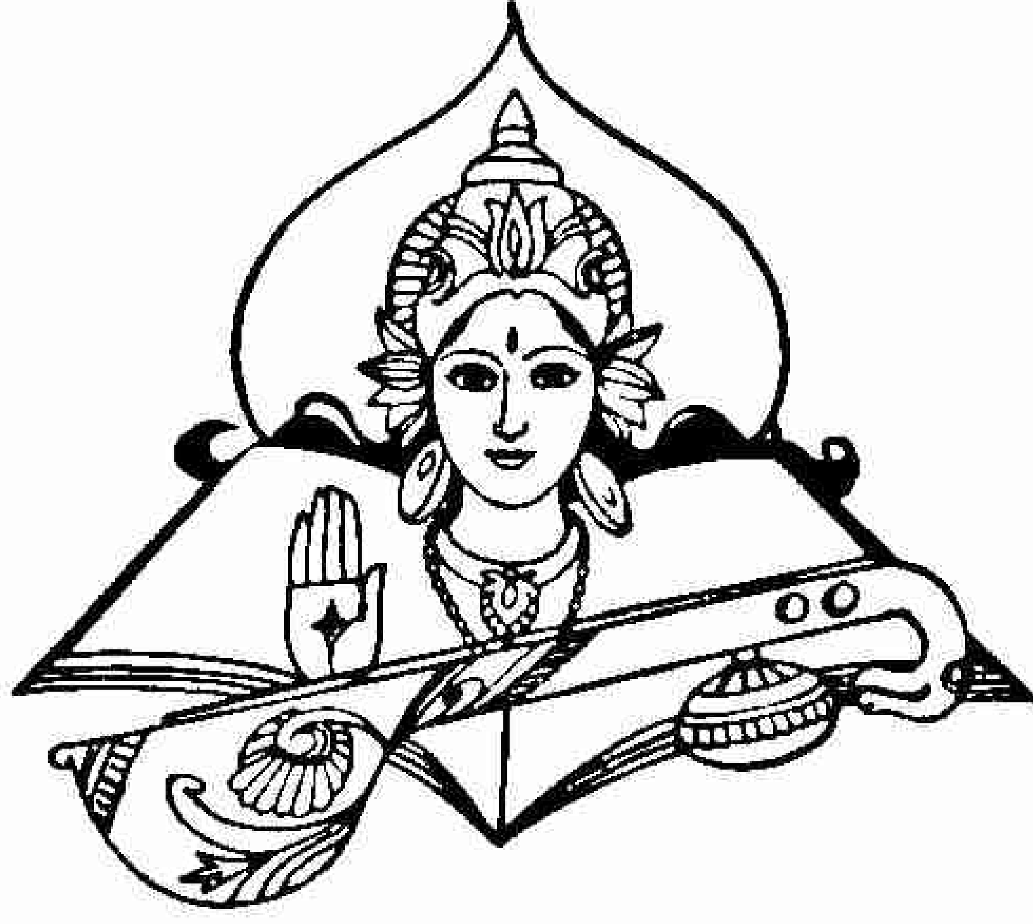
రావి మోహనరావు

4-103, I.L.T.D. Colony Extn.,
Kothapet, Chirala - 523 157, Prakasam Dist. A.P.
Ph.No.: 08594 - 234054

ప్రతులకు: సాధన గ్రంథ మండలి - తెనాలి - 522 201.

DTP by
VIKRAM GRAPHICS
Opp. M.R.O. Office
CHIRALA - 523 155
Ph.: 08594 - 237658

Printed at

శ్లో॥ దోర్భిర్యుక్తా చతుర్భిస్స్ఫటికమణిమయీమక్షమాలాం దధానా
హస్తేనైకేన పద్మం సితమపి చ శుకం పుస్తకం చాపరేణ।
భాసా కున్దేన్దుశఙ్ఖస్ఫటికమణినిభా భాసమానాసమానా
సా మే వాగ్దేవతేయం నివసతు వదనే సర్వదా సుప్రసన్నా॥

చతుర్భిః=నాలుగైన, దోర్భిః=చేతులతో, యుక్తా=కూడినదియు, స్ఫటికమణిమయీమ్=స్ఫటికమణులతో నిండిన, అక్షమాలామ్=జపమాలను, దధానా=ధరించునదియు, ఏకేనహస్తేన=ఒక చేతితో, సితం పద్మమ్=తెల్లని తామరపువ్వును, అపి చ=మరియు, అపరేణ=రెండవ చేతితో, శుకమ్=చిలుకను, పుస్తకం చ=పుస్తకమును, భాసా=కాంతిచే, కుంద+ఇందు శఙ్ఖస్ఫటికమణినిభా=మల్లెపూవులు, చంద్రుడు, శంఖము, స్ఫటికమణులు అనువానితో సమానమై, భాసమానా=ప్రకాశించునదియు, అసమానా=అసమానమైనదియునైన, సా=ఆ, ఇయమ్=ఈ, వాగ్దేవతా=సరస్వతీదేవి, సుప్రసన్నా=దయకలదై, మే=నాయొక్క, వదనే=ముఖమందు, సర్వదా=నిరంతరమూ, నివసతు=నివసించుగాక!

'సంస్కృతాంధ్రశబ్దరూపరహస్యాదర్శమ్' అను ఈ పుస్తకము సంస్కృతాన్ధ్ర విద్యార్థుల కత్యంతోపయోగరముగ చింతా సుందరరామశాస్త్రి గారిచే వ్రాయబడి **1877** లో ప్రథమ ముద్రణను పొందినది. సంస్కృతాన్ధ్ర విభాగములుగ నున్న ఈ గ్రంథమునందలి, సంస్కృతభాగము నిర్దుష్టంగా చేయబడి నేడు ద్వితీయముద్రణ పొందుట కదు ముదావహము. ఈ సంస్కృత నిఘంటువు ప్రణాళిక - దాని స్వరూపము పీఠిక యందు విపులంగా వివరింపబడినది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఓరియంటల్ కళాశాలల గ్రంథాలయములకు, యం.ఏ. సంస్కృతం చేయు ప్రథమ మరియు ద్వితీయ సంవత్సర విద్యార్థులకు వారు కోరిన యెడల ఉచితముగా అందజేయబడును. ప్రథమ ముద్రణ గ్రంథాన్ని అందజేసిన శ్రీ ఇప్పగుంట సాయిబాబా గారికి కృతజ్ఞతలు.

ఈ ముద్రణ సంస్కృత నైఘంటికులకు సమర్పితము

\- రా మో రా

పీఠిక

గీర్వాణభాషనుండు శబ్దరూపభేదములఁ దెలుపుటకుఁబాణినిసూత్రంబులు, ఫిట్సూత్రములు, ఉణాదులు, వార్తికములు, భాష్యము మొదలగు వ్యాకరణగ్రంథము లనేకములు గలిగియుండెను. అట్టి గ్రంథములు చదివి శబ్దరూపభేదములఁదెలియుట దుస్తరమనితలఁచి సకలకవి కులాలంకారుండును, నైషధాదిసత్కావ్యరచనాచతురుండును, చింతామణిమంత్రోపాసనా తత్పరుండునునగు శ్రీహర్షనామకవివరునిచే శ్లోకరూపమగు ద్విరూపకోశమును, సరిద్వల్లభ మిశ్రునిచే నధ్యాయత్రయసహితమగు సరస్వతీవిలాసమును, త్ర్యంబకమిశ్రునిచే సరస్వతీవిలాసాను గుణ్యముగ విశేషామృతమును గల్పింపఁబడియె. ఈముప్వురిచే గ్రహింపఁబడిన శబ్దరూప లక్షణోదాహరణములు ....

లక్షణము	ఉదాహరణశబ్దరూపములు	లక్షణము	ఉదాహరణశబ్దరూపములు
హ్రస్వదీర్ఘాక్షరయుక్తము	ఉ... అగారం, ఆగారం;	లింగభేదశబ్దము	ఉ... కూటః, కూటం
వర్ణభేద శబ్దములు	ఉ... దంపతీ, జంపతీ;	అంతభేదశబ్దములు	ఉ..బిడౌజః, బిడౌజాః
వర్ణలోపశబ్దములు	ఉ... కౌముదీ, ముదీ;	ధాతుభిన్నశబ్దములు	ఉ...గిరిశః, గిరీశః

ఇట్టిరూపభేదంబులఁ దెలుపుపూర్వగ్రంథంబులు శ్లోకరూపములగుటవలనను, ఎల్లరూపంబు లొక్కొక గ్రంథంబున సమగ్రంబుగ లేకుండుటవలన నట్టిరూపంబుల నెంచుమించు రెండు వేల నిన్నూట డెబ్బదింటి నేర్పఱచి ప్రతిరూపమునకు నంత వర్ణమును, లింగనామాద్యవర్ణమును, నర్థమును వ్రాయునెడఁ బ్రకృతికిఁగల వికృతిరూపమును వి అనుగుఱుతుతో నర్థమును వ్రాయఁ బడి శబ్దరూపరహస్యాదర్శమను పేరుగొను నీగ్రంథము సంస్కృతాంధ్ర విద్యార్థుల కందఱికి మిగులనుపయోగమగుననుటకు సందియంబులేదు. ద్విరూపకోశము, సరస్వతీవిలాసము, విశేషామృతము, విశ్వము, విశ్వప్రకాశము, నామలింగానుశాసనము (గురుబాలప్రబోధికాటీకా సహితామరము), అమరశేషము, నానార్థరత్నమాల, సిద్ధాంతకౌముది మొదలగు గ్రంథముల నుండి ఈ రూపములు వ్రాయఁబడినవి. వీనిలో మూఁడు భాగముల కెచ్చుగా శబ్దార్థకల్పతరువున సమమైయుండె. రెండు శబ్దములకొకయంత మైనను, ఒకలింగమయినను రెండవరూపము కడనంతలింగాద్యవర్ణములను పిమ్మట నర్థమును వ్రాయఁబడియె.

ఇందుఁగలుగుశబ్దరూపములలో, అపూపః, పూపః, అని యపూపశబ్దమకారాదిశబ్దములను కబంధః, బంధః అని కబంధశబ్దము కకారాది శబ్దములఁజేర్చియుండుటవలన పూపః అని పకారాదిశబ్దములందును, బంధః అని బకారాదిశబ్దములందును జేర్చనందున నిట్టిరూపములు దెలియుటకై గ్రంథస్థశబ్దములలో నాద్యవర్ణమునకు వికృతిగల్గి ఆదిని * గుఱుతుగల శబ్దముల నేర్చి అంతలింగవర్ణార్థరహితంబుగ నకారాద్యక్షర క్రమంబున గ్రంథంబునఁగలుగు ద్వితీయ రూపము ప్రథమరూపముగను ప్రథమరూపము ద్వితీయ రూపముగను పుటసంఖ్యశబ్దాదిని జేర్చి ప్రసాదనమను పేరిడి పుస్తకము కడవ్రాసితిని.

గ్రంథోదాహరణము అవాసః, ఆవాసః; కపిలః, కాపీలః; యోషా, జోషా.

ప్రసాదనోదాహరణము ౫ ఆవాసః, అవాసః; ౧౧ కాపిలః, కపిలః; ౪౧ జోషా, యోషా.

౫.౧౧.౪౧. ఈసంఖ్యపుటసంఖ్యగాఁ దెలియవలయును. ఈ ప్రసాదమునఁగల శబ్దమును గాంచి దాని ద్వితీయరూపమాద్యక్షరక్రమంబున గ్రంథంబునఁగని యర్థాదులెఱుంగునది. నా నేర్చుకొలఁది నిట్టిరూపములఁ బూర్వగ్రంథములనన్వేషించి వ్రాసినాఁడనింకను నిట్టిశబ్ద రూపాన్వేషణ మందాసక్తి గలిగియున్నాఁడం గాన భ్రమ ప్రమాద సంభవదోషంబులఁ బాటింపక సుధీశాలురగు మదీయసుహృదులెవ్వరై నిట్టిరూపంబులఁ బంపిన ముందుగ్రంథమునఁజేర్చి ప్రకటించువాఁడ.

అ,ఆ,ఇ,ఈ,ఉ,ఊ,ఋ,ఏ,ఐ,ఓ,ఔ ఈ వర్ణములంతమందుఁగల శబ్దములీవర్ణాంతములనియు నజంతములనియును చ్,జ్,త్,థ్,ద్,న్,ప్,భ్,ర్,వ్,శ్,ష్,స్,హ్, ఈ వర్ణాంతములన్నియు హలంతము లనియు, నెఱుంగఁదగు.

పు.	పుంలింగము	త్రి.	త్రిలింగములు, మూఁడు లింగములు
స్త్రీ.	స్త్రీలింగము	స్న.	స్త్రీనపుంసకములు.
న.	నపుంసకలింగము	అవ్య.	అవ్యయము.
ప్న.	పున్నపుంసకములు	ని.బ.	నిత్యబహువచనము.
ప్స.	పుంస్త్రీలింగములు.	ని.న.	నిత్యనపుంసకము.
ద్వి.	ద్వివచనము.	వి.	వికృతి (తద్భవము)
,	అసమాప్తి, భేదము.	.	ఇది సమాప్తి యనుటకు
=	అర్థమనుటకు,	+	ద్విరూపముల నీరూపములు చేరినవనుటకు.
*	దీని రెండవరూపము ప్రథమరూపముగఁ బ్రసాదనమున వ్రాయఁబడినదనుట.		

౧౮౮౬. ద్విరూపములు, ౨౩౩ త్రిరూపములు, ౯౮ చతూరూపములు, ౨౭ పంచరూపములు, ౧౧ షడ్రూపములు, ౩ సప్తరూపములు, ౮ అష్టరూపములు, ౪ నవరూపములు, ౩ దశరూపములు, ౨ పంచదశరూపములు.

– చింతా సుందరరామశాస్త్రి.

శ్రీరస్తు

శ్రీసీతారామపరబ్రహ్మణేనమః

శబ్దరూపరహస్యాదర్శమ్

శ్లో॥ సీతానేత్రాశ్రితాబ్జాకరతిమిరహరస్సంవిధత్తాంశుభాళీ
ర్నాగాస్యంయస్యచక్రేమృతమమృతమితం నామపాదం రజశ్చ।
శైలీం సౌమ్యాంగశైలీం యమిమణిహృదయాహ్లాదసంధానదక్షాం
కోపశ్చ ద్వేషివర్గాననితరసులభస్థాన్మనసమ్మోదవాసాన్॥

* * * * *

అంకశయ్యా, అంతశయ్యా, ఆ.సీ. = శ్మశానము, చావు.

అంకురః, అంకూరః, అ.పు. = మొలక.

అంకుశః, పు., అంకుశం, అ.న. = వి. అంకుసము.

అంకోఠః, అంకోలః, అ.పు. = ఊడుగుచెట్టు.

అంగారః, పు., అంగారం, అ.న. = నిప్పు, బొగ్గు.

అంగుళీయకః, పు., అంగుళీయకం, అ.న.= ఉంగరము.

అంఘ్రిపర్ణికా, అంఘ్రివల్లికా, ఆ.సీ. = కోలపొన్న చెట్టు.

అంచనం, అర్చనం, అ.న. = దేవతాదులపూజ.

అంజనా, ఆ., అంజనీ, ఈ.సీ. = హనుమంతుని తల్లి.

అండః, పు., అండం, అ.న. = గ్రుడ్డు.

అంతః, ప్న., అంత్యం, అ.న. = తుదయైనది.

అంతరిక్షం, అంతరీక్షం, అ.న. = ఆకసము.

అంతర్ధిః, ఇ.పు., అంతర్ధా, ఆ.సీ. = కప్పుట.

అంతావసాయీ, అంతేవసాయీ, న్.పు. = మంగలవాఁడు.

అంతికా, అత్తికా, ఆ.సీ. = నాట్యపరిభాషయందప్ప.

* అంత్రం, ఆంత్రం, అ.న. = ప్రేగు.

అంధకారః, పు., అంధకారం, అ.న. = చీఁకటి.

అంధతమసం, అంధాతమసం, అ.న. = కటికచీఁకటి.

* అంవీరః, హంవీరః, అ.పు. = రాజు, క్షత్రియుఁడు.
* అకూపారః, కూపారః, అ.పు. = సముద్రుఁడు.
అగరుః, అగురుః, ఉ.పు. = వి. అగులు, ఇరుగుడు చెట్టు, కృష్ణాగరు.
అగస్త్యః, అ., అగస్తిః, ఇ.పు. = ఒకముని.
అగాధః, పు., అగాధం, అ.న. = మిక్కిలిలోఁతైనది.
* అగారం, ఆగారం, అ.న. = ఇల్లు.
అజాజీవః, అ., అజాజీవీ, న్.పు. = మేకలఁగాచువాఁడు.
అటనిః, ఇ., అటనీ, ఈ.స్త్రీ. = గాండీవముకొప్పు, వింటికొప్పు.
అటరుషః, అటరూషః, అ.పు. = వి. అడ్డసరము.
అట్టః, అట్టాలకః, అ.పు. = వి. అట్టడి, కోటవాకిటిమీది యిల్లు.
అణవ్యం, అణవీనం, అ.న. = చిఱువడ్లు పండు నేల.
అణిః, ఇ.పు., అణీ, ఈ.స్త్రీ. = ఇరుసుకుచక్రము జారకుండావేయు సీల, శాయి.
* అతటః, ఆతటః, అ.పు. = ఎక్కఁగూడనిచోటు.
అతిను, ఉ.న., అతినౌః ఔ.స్త్ర. = ఓడకుమించిన వస్తువు.
* అతిబలా, బలా, ఆ.స్త్రీ. = చిట్టాముదపుచెట్టు.
అతిక్రమః, అభిక్రమః, అ.పు. = భయము లేక శత్రువునిపైఁబోవుట.
అధ్వా, అధ్వా, న్.పు. = మార్గము.
అధ్వన్యః అధ్వనీనః, అ.పు. = త్రోవనడుచువాఁడు.
అధ్యుష్టం, అధ్యుషితం, అ.న. = ఆశ్రయింపబడినది.
* అధ్యవసాయః, వ్యవసాయః, అ.పు. = గొప్పకార్యవిషయమగు నుద్యోగము.
అధ్వర్యః, అ., అధ్వర్యుః, ఉ.పు. = క్రతువుఁజేయించు వారిలో నొకఁడు.
అనడ్వాహి, అనడుహీ, ఈ.స్త్రీ. = ఆవు.
అనిమిషః, అనిమేషః, అ.పు. = దేవుఁడు, చేఁప.
అనీకః, పు., అనీకం, అ.న. = గజాదిసైన్యము.
* అనుత్తమః, ఉత్తమః, అ.త్రి. = శ్రేష్ఠము.
అనుపదః, పు., అనుపదం, అ.న. = వెనుకఁబోవువాఁడు.
అనురహసం, అ.న., అనురహసం, అవ్య. = ఏకాంతము.
అనుష్టుక్, అనుష్టుప్, భ్. స్త్రీ. = ఎనిమిదవఛందము.
అన్వయః, ప్ను., అన్వవాయః, అ.పు. = వంశము.
అన్వితం, అన్వీతం, అ.త్రి. = కూడికొనినది.
* అన్వీక్షకీ, ఆన్వీక్షకీ, ఈ.స్త్రీ. = తర్కశాస్త్రము.
* అపగా, ఆపగా, ఆ.స్త్రీ. = నది.

అపచాయితం, అపచితం, అ.న. = నమస్కరింపఁబడిన దేవతాదులు.
* అపదశః, ఉపదంశః, అ.పు. = ఊరుగాయ, కల్లుద్రావునప్పుడు తినుమాంసము.
అపదిశం, అవ్య., అపదిశం, అ.న. = విదిక్కు, మూ.
అపథం, అ.న., అపంథా, న్.పు. = తప్పుత్రోవ.
అపవిషా, ఉపవిషా, ఆ.స్త్రీ. = అతివస.
అపస్కరః, అవస్కరః, అ.పు. = బండికండ్లు, కాఁడి, నొగ, మొదలగు రథావయవములు.
అపశదః, అపసదః, అ.పు. = అల్పుఁడు.
అపవర్జనం, అపసర్జనం, అ.న. = త్యాగము, ఇచ్చుట, విడుచుట.
అపారం, న., అవారం, అ.ప్న. = అవ్వలిదరి.
అపిధానం, పిధానం, అ.న. = కప్పుట.
అపిభవః, అభిభవః, అ.పు. = తిరస్కారము.
అపూపః, పూపః, అ.పు. = భక్ష్యవిశేషము.
అప్పతిః, అపాంపతిః, ఇ.పు.=సముద్రుఁడు, వరుణుఁడు.
అప్సరసః, స్.స్త్రీ. ని.బ., అప్సరసా, ఆ.స్త్రీ.= వి. అచ్చర
అప్రత్యక్షం, అత్యధ్యక్షం, అ.న. = ఇంద్రియములకుఁగాన రానిది.
అభికః, అభీకః, అ.పు. = కాముకుఁడు.
అభిఘారా, ఆ.స్త్రీ., అఘారః, అ.పు. = నెయ్యి.
అభిచరః, అభిచారః, అ.పు. = తోఁదుపాటు, పరహింస.
అభిధానః, పు., అభిధానం, అ.న. = నామము.
అభినవః, నవః, అ.న. = క్రొత్తది.
అభిషుః, అభీషుః, ఉ.పు. = సూర్యకిరణము.
అభీరుః, భీరుః, ఉ.స్త్రీ. = పిల్లపిచ్చర.
అభీప్సితం, అభీష్టం, అ.న. = మనసుకుఁబ్రియమైనది.
అభ్రః, పు., అభ్రం, అ.న. = మేఘము.
అభ్రిః, ఇ., అభ్రీ, ఈ.స్త్రీ. = ఉప్పుమొదలగునవి త్రవ్వుకొయ్యగుద్దలి.
అభ్రముః, ఉ., అభ్రమూః, ఊ.స్త్రీ. = ఐరావతము భార్య.
అభ్యమితః, అభ్యాంతః, అ.పు. = రోగముగలవాఁడు.
అభ్యాశం, అభ్యాసం, అ.న. = చెంత.
అభ్యుషః, అభ్యూషః, అ.పు. = ఉడికినగుగ్గెళ్ళు.
అమరా, ఆ., అమరీ, ఈ.స్త్రీ. = ఒక స్త్రీ, ఇంద్రపురి, మగఁడు.
అమర్షః, ఆమర్షః, అ.పు. = కోపము.
అమానస్యం, ఆమనస్యం, అ.న. = ప్రసవవేదన.
అమ్లామ్లికా, అమ్లికా, ఆ.స్త్రీ. = చింతచెట్టు.

అయః కాంతః, అయస్కాంతః, అ.పు. = సూదంటురాయి.
అరణ్యః, పు., అరణ్యం, అ.న. = అడవి.
అరరం, అ.న., అరరిః, ఇ.పు. = తలుపు.
అరళుః, అరుళుః, ఉ.పు. = దుండిగపుమ్రాను.
* అరాతిః, ఆరాతిః, ఇ.పు. = విరోధుఁడు.
* అరాళః, రాళః, అ.పు. = సజ్జరసము.
అరిమేదః, అహిమేదః, అ.పు. = కంపుతుమ్మ, వెలిచంద్రచెట్టు.
అర్గళః, అ.పు్న., అర్గళా, ఆ.సీ. = తలుపుగడియ.
అర్ఘః, పు, అర్ఘం, అ.న. = వెల.
అర్చిః, ఇ.స్. సీ., అర్చిః, స్.న = అగ్నిజ్వాల.
అర్జుకా, అజ్జుకా, ఆ.సీ. = నాట్యపరిభాషయందు వేశ్య.
అర్ణః, స్., అర్ణం, అ.న. = జలము.
అర్ధనా, అర్థనా, ఆ.సీ. = అడుగుట.
అర్ధర్చః, పు., అర్ధర్చం, అ.న. = ఋుక్కులోసగము
అర్బుదః, పు., అర్బుదం, అ.న. = మాంసము, పక్షి, ఒక సంఖ్య, దంతరోగము.
అర్మః, అ., అర్మ, న్.పు్న. = నేత్రరోగవిశేషము.
అర్వన్, త్., అర్వా, న్.పు. = గుఱ్ఱము.
అర్హః, అ., అర్హన్, త్.పు. = బుద్ధదేవుఁడు, పూజ్యుఁడు.
అలకః, పు., అలకం, అ.న. = తలముందరి వెండ్రుక.
* అళిందః, ఆళిందః, అ.పు. = తలవాకిటచావడి.
అళిః, ఇ., అళీ, న్.పు. = తుమ్మెద, తేలు.
అళీ, ఆళీ, న్.పు. = తేలు, ఎఱ్ఱతేలు.
అళికం, అళీకం, అ.న. = నుదురు.
అల్పిష్ఠః, అ., అల్పీయః, స.పు. = మిక్కిలికొంచమైనది.
అవటుః, ఉ.ప్న., అవటః, అ.పు. = గొయ్యి.
అవటీటః, అవనాటః, అ.పు. = నడ్డిముక్కుగలవాఁడు.
అవంతిః, ఇ., అవంతీ, ఈ.సీ. = ఒకపురము.
ఆవతరః, అవతారః, అ.పు. = జన్మాంతరము.
అవనిః, ఇ., అవనీ, ఈ.సీ. = భూమి.
అవరః, అపరః, అ.పు. = ఏనుఁగు వెనుకకాళ్ళు మొదలగునది.
అవసథః, పు., అవసథం, అ.న. = ఇల్లు.
అవరోధః, పు., అవరోధనం, అ.న. = రాజస్త్రీలుండు యిల్లు.
* అవసితం, ఆవసితం, అ.న. = నురిపిన ధాన్యము.

★ అవసితః, సితః, అ.పు. = ముగిసినది.
★ అవశ్యాయః, ఆవశ్యాయః, అ.పు. = మంచు.
★ అవహేళః, వహేళః, అ.త్రి. = తిరస్కారము.
అవహిత్థా, ఆ.స్త్రీ., అవహిత్థం, అ.న. = రోమాంచాది వికారములను సిగ్గుచేఁగప్పుట.
అవాచిః, ఇ.స్త్రీ., అపాచీ, ఈ.స్త్రీ. = దక్షిణదిక్కు
అవాసః, ఆవాసః, అ.పు. = ఇల్లు.
అవిగ్నః, ఆవిగ్నః, అ.పు. = కలివిచెట్టు.
అవిచిః, అవీచిః, ఇ.పు. = ఒకనరము.
అవ్యయః, పు., అవ్యయం అ.న. = లింగభక్తివచనశూన్యమైనది.
అవ్యండా, ఆవ్యండా, ఆ.స్త్రీ. = దురదగొండిచెట్టు.
అశనిః, ఇ.పు. ఈ.స్త్రీ., అశునిః, ఇ.స్త్రీ. = వజ్రాయుధము.
అశ్నంతం, అశ్మంతం, అ.న. = ప్రొయ్యి.
అశ్వయుః, ఉ., అశ్వయుక్, జ్.స్త్రీ. = అశ్వినీనక్షత్రము.
అశ్రం, అ.న., అశ్రిః, ఇ.స్త్రీ. = ఆయుధపు అంచు.
అశ్రీలం, అశ్లీలం, అ.త్రి. = పామరులమాట.
అశ్వీనం, ఆశ్వీనం, అ.న. = గుఱ్ఱమొకనాడు నడుచు మార్గము.
అశ్వినౌ, న్., ఆశ్వినేయౌ, అ.పు.ద్వి. = అశ్వినీ దేవతలు.
అష్టాపదః, పు., అష్టాపదం, అ.న. = నెత్తమాఁడుపలక.
అసనః, ఆసనః, అ.పు. = వేఁగిసమాను.
అసృక్, జ్.పు., అస్రం, అ.న. = నెత్తురు.
అస్రపః, అశ్రపః, అ.పు. = నైరృతి, రాక్షసుఁడు.
అసృగ్వరా, అసృగ్ధరా, ఆ.స్త్రీ. = చర్మము.
అహంకారః, హంకారః, అ.పు. = గర్వము.
అహఃపతిః, అహర్పతిః, ఇ.పు. = సూర్యుఁడు.
అహితః, అ., అహిః, ఇ.పు. = శత్రువుఁడు.
అహితుండికః, ఆహితుండికః, అ.పు. = పాములవాఁడు.
అహోపురుషికా, ఆహోపూరుషికా, ఆ.స్త్రీ. = గర్వమువలన తన యందు నద్దములేని సామర్థ్యముగలదని తలచుట.
అక్షతాః, ఆ.ప్స.ని.బ., ఆక్షతం, ఆ.న. = పసుపుకలిపిన బియ్యము.
అక్షః, పు., అక్షం, అ.న. = పాచిక.
అక్షోహిణీ, అక్షౌహిణీ, ఈ.స్త్రీ.= ౨౧౮౭౦ ఏనుఁగులును, అన్ని రథములును, ౬౫౬౧౦ గుఱ్ఱములును, ౧౦౯౩౫౦ కాలిబంట్లుగలసేన.
ఆకారణం, అ.న., ఆకారణా, ఆ.స్త్రీ. = పిలుచుట.

ఆకాశః, పు., ఆకాశం, అ.న. = వి. ఆకసము.
ఆకూతం, అ.న., ఆకూతిః, ఇ.స్త్రీ. = అభిప్రాయము.
ఆగూః, ఊ., ఆగూః, ర్.స్త్రీ. = అంగీకారము.
ఆజిః, పు., ఆజిః, ఇ.స్త్రీ. = యుద్ధము.
ఆజ్ఞా, ఆ., అజ్ఞప్తిః, ఇ.స్త్రీ. = వి.ఆన., ఆనతి.
ఆటిః, ఆతిః, ఇ.స్త్రీ. = వి.ఆడె, ఆడెలు.
ఆఢకః, పు.,ఆఢకం, అ.న. = తూము.
ఆత్తగంధః ఆత్తగర్వ, అ.పు. = రాజుచేఁగానిశత్రువునిచేఁగాని పోఁగొట్టఁబడినవాఁడు.
ఆతాయీ, అతాపీ, న్.పు. = పిన్నగద్ద, చెమరుకాకి, చీపరపిట్ట.
ఆదిత్యః, ఆదితేయః, అ.పు. = దేవత.
ఆదిమాషకః, ఆద్యమాషకః, అ.పు. = వెండిగాకనైదుగురువిందగింజలయెత్తుగల బంగారము మొదలగునవి.
★ ఆధూతః, ధుతః, అ.త్రి. = కదలింపఁబడినది.
ఆనకః, ప్న., అణకః, అ.పు. = భేరి, తమ్మట.
ఆనందనం, ఆమంత్రణం, అ.న. = చుట్టములను కౌఁగలింత మొదలగు వానిచే సంతసింపఁజేయుట.
ఆనందః, అ., ఆనందథుః, ఉ.పు. = సంతోషము.
ఆనుపూర్వీ, ఈ.స్త్రీ., ఆనుపూర్వం, అ.న. = వరుస, క్రమము.
ఆపః, అప్పః, అ.పు. = వసువులలోనొకఁడు.
★ ఆపః, ప్.స్త్రీ. ని.బ., ఆపః, స్.న. = నీరు.
ఆపత్తిః, ఆప్తిః, ఇ.స్త్రీ. = పొందుట.
ఆప్లవః, ఆప్లావః, అ.పు. = స్నానముచేయుట.
ఆభిషుః, ఆభీషుః ఉ.పు. = సూర్యకిరణము.
ఆమలకః, పు., ఆమలకం, అ.న. = ఉసిరికాయ.
ఆమిక్షా, ఆమీక్షా, ఆ.స్త్రీ. = వేఁడిపాలలో పెరుగు వేసిన పెరుగు.
ఆమ్రాతకః, ఆమ్లాతకః, అ.పు. = అంబాళవృక్షము.
ఆయుః, ఉ.స్., ఆయుష్యం, అ.న. = బ్రతుకుకాలము.
ఆయుధీయః, ఆయుధికః, అ.పు. = ఆయుధజీవి.
ఆరాధః, పు., ఆరాధనం, అ.న. = సిద్ధి, ప్రాప్తి, సంతసము.
ఆరావః, ఆరవః, అ.పు. = ధ్వని.
★ ఆరేవతః, రేవతః, అ.పు. = రేలచెట్టు.
ఆరోహః, ఆనాహః, అ.పు. = నిడుపు.
ఆర్యా, ఆ., ఆర్యీ, ఈ.స్త్రీ. = పూజ్యురాలు.

* అర్తిః, అర్తిః, ఇ.సీ. = పీడ, వింటికొప్పు.
* అలయః, నిలయః, అ.పు. = ఇల్లు.
ఆలవాలం, ఆవాలం, అ.న. = చెట్లపాదు.
ఆలానః, పు., ఆలానం, అ.న. = ఏనుఁగనుఁగట్టుకొయ్య.
ఆలాపః, ఆలపః, అ.పు. = మంచిమాట, బంధుమిత్ర సంభాషణము.
* ఆలోకః, విలోకః, అ.పు. = చూపు.
* ఆలోకితం, అవలోకితం, అ.న. = చూచుట.
ఆవశః, ఆవేశః, అ.పు. = తొందరపాటు.
ఆవహనం, ఆవాహనం, అ.న. = ప్రతిమాదులయందు దేవతాశక్తి నావహింపఁజేయుట.
ఆవాపకః, అవాయకః, అ.పు. = సూడిగము.
ఆవిధః, పు., ఆవిద్ధం, అ.న. = రత్నములకుఁదొలులువేయురవపోగర.
అవుత్తః, అవృత్తః, అ.పు. = నాట్యపరిభాషయందప్ప.
ఆశంసుః, ఉ., ఆశంసితా, ఋ.త్రి. = ప్రియవస్తువులను గోరువాఁడు.
ఆశరః, ఆసురః, అ.పు. = నైరృతి.
ఆశాఢః, ఆషాఢః, అ.పు. = ఒక మాసము
ఆశితం, ఆసితం, అ.త్రి. = పూర్వముగోవులున్న స్థలము.
ఆశీః, స్., ఆశీ, ఈ.సీ. = ఆశీర్వాదము, పాముకోర, ఇచ్ఛ.
ఆశ్వీయం, ఆశ్వం, అ.న. = గుఱ్ఱములగుంపు.
ఆశ్రమః, పు., ఆశ్రమం, అ.న. = మునులుండుచోటు.
ఆశ్రయః, ఆశయః, అ.పు. = నిత్యముగానుండుచోటు.
ఆసనః, పు., ఆసనం, అ.న. = పీఠము.
ఆసందిః, పు., ఆసంధిః, ఇ.సీ. = మంచము వంటి చౌకీపీట,శవవాహనము.
ఆస్థానం, అ.న., ఆస్థానీ, ఈ.సీ. = న్యాయసభ, కొలువు కూటము.
ఆస్యా, ఆసనా, ఆ.సీ. = ఉనికి.
* ఆస్ఫోటనీ, లాస్ఫోటనీ, ఈ.సీ. = రత్నములకుఁదొలులువేయుపిడిసాన.
ఆహతలక్షణః, ఆహితలక్షణః, అ.త్రి. = మంచిగుణములఁబ్రసిద్ధిఁజెందినవాఁడు.
ఆహ్వా, ఆ.సీ., ఆహ్వాయః, అ.పు. = నామము.
* అక్షారితః, క్షారితః, అ.పు. = పరస్త్రీగమనబ్రహ్మహత్యాది దోషములవలన నిందింపఁబడినవాఁడు.
ఇంగః, పు., ఇంగితం, అ.న. = అభిప్రాయమును బ్రకటించుట.
ఇంగుదః, అ.పు., ఇంగుదీ, ఈ.సీ. = గారచెట్టు.
ఇందిరా, ఆ., ఇందీ, ఈ.సీ. = లక్ష్మి.

ఇంద్రావరః, ఇంద్రావరజః, అ.పు. = విష్ణువు.
ఇంద్రాణీ, ఈ., ఇంద్రాణికా, ఆ.సీ. = వావింటచెట్టు.
ఇంధనం, ఇధ్మం, అ.న. = సమిధ.
* ఇజ్జలః, హిజ్జలః, అ.పు. = గన్నేరు.
ఇట్చరః, ఇడ్వరః, అ.పు. = ఆఁబోతు.
ఇడా, ఇళా, ఆ.సీ. = భూమి, ఆవు, వాక్కు.
* ఇత్వరీ, ఈత్వరీ, ఈ.సీ. = అంకులాఁడి, వ్యభిచరించునది.
* ఇరిణం, ఈరిణం, అ.న. = శూన్యము, చౌటినేల.
ఇలికః, అ., ఇలిః, ఇ.పు. = వి. ఎలుక.
ఇల్వకాః, ఇల్వలాః, అ.పు.బ. = మృగశిరపైనక్షత్రము.
ఇష్టకా, ఇష్టికా, ఆ.సీ. = వి. ఇటిక, ఇటక.
ఇషుధిః, పు., ఇషుధిః, ఇ.సీ. = అంబులపొది.
ఇషుః, పు., ఇషుః, ఉ.సీ. = బాణము.
ఈడితం, ఈళితం, అ.త్రి. = స్తుతింపఁబడినది.
ఈళిః, ఇ.ఈ., ఈళికా, ఆ.సీ. = తులువకత్తి.
ఈవీ, ఈ., ఈవిలా, ఆ.సీ. = నిమిచాకత్తి.
ఈశీ, ఈశానీ, ఈ.సీ. = పార్వతి.
ఈశ్వరా, ఆ., ఈశ్వరీ, ఈ.సీ. = పార్వతి, ఈశ్వరిచెట్టు.
ఈషా, ఈశా, ఆ.సీ. = ఏఁడికోల.
* ఈషికా, ఇషీకా, ఆ.సీ. = ఏనుఁగుకనుగ్రుడ్డు, కుంచె, కలము.
* ఉకః, పు, ఊకం, అ.ప్న. = చర్మము, సంతోషము.
* ఉచకః, రుచకః, అ.పు. = ఆముదపుచెట్టు.
ఉచ్ఛ్రాయః, ఉచ్ఛ్రయః, అ.పు. = మ్రాఁకులపొడవు.
ఉటజః, వు., ఉటజం, అ.న. = ఆకుటిల్లు.
ఉడుః, సీ., ఉడు, ఉ.న. = నక్షత్రములు.
* ఉడుపుష్పం, ఓడ్రపుష్పం, అ.న. = దాసానిచెట్టు.
ఉడూఖలం, ఉలూఖలం, అ.న. = రోలు.
* ఉతం, ఊతం, అ.త్రి. = దారమునఁగుట్టినబట్ట.
ఉత్కః, అ., ఉన్మనాః, స్.త్రి. = ఇష్టవస్తువులెప్పుడు గలుగునని కోరువాఁడు.
ఉత్పతిష్ణుః, ఉ., ఉత్పతితా, ఋ.త్రి. = ఎగయు స్వభావముగలది.
ఉత్పలః, పు., ఉత్పలం, అ.న. = నల్లకలువ.
ఉత్పుల్లః, ఉత్ఫుల్లః, అ.త్రి. = వికసించినపుష్పాదులు.
ఉత్థానం, ఉద్ధానం, అ.న. = కట్టుట, లేచుట.

ఉదపానః, పు., ఉదపానం, అ.న. = నుయ్యి.
ఉదశ్వీత్, ఉదస్విత్, త్.న. = సగమునీళ్ళుగలపినచల్ల
* ఉదుంబరం, ఔదుంబరం, అ.న. = రాగి.
ఉద్యమః, పు., ఉద్యమం, అ.న. = యత్నము.
ఉద్భిత్, ద్., ఉద్భిదం, అ.న. = చెట్లు, తీగెలు.
ఉద్యానః, పు., ఉద్యానం, అ.న. = పూఁదోట.
ఉద్యోగః, పు., ఉద్యోగం, అ.న. = ఉత్సాహము, వ్యాపారము.
ఉన్మంథః, ఉన్మాథః, అ.పు. = చంపుట.
ఉన్నయః, ఉన్నాయః, అ.పు. = క్రిందిదానిమీఁదికెత్తుట.
ఉన్మీలితః, ఉన్మిషితః, అ.త్రి. = వికసించినపుష్పాదులు.
ఉపకార్యా, ఉపకారికా, ఆ.సీ. = రాజులవిడిదియిల్లు.
* ఉపగ్రహః, స్వగ్రహః, అ.పు. = పగ్గము.
ఉపచరః, ఉపసరః, అ.పు. = ఎద్దువెదఁగొనుట, చూలునిల్చుకాలము.
ఉపధిః, ఉపాధిః, ఇ.పు. = కపటము.
ఉపనిష్కరం, ఉపనిష్కురం, అ.న. = దుర్గమనుగుపురము నందలి రాజమార్గము.
ఉపమా, ఆ.సీ., ఉపమానం, అ.న. = పోల్చుటకు సాధనమైనచంద్రాదికము, పోల్చుట.
ఉపయమః, ఉపయామః, అ.పు. = పెండ్లి, యమునిదగ్గిర.
ఉపరమః, ఉపరామః, అ.పు. = చాలించుట.
* ఉపవస్తం, ఔపవస్తం, అ.న.= యజ్ఞకర్త అగ్ని సమీపమునందుండెడనయుపవాసము, ఒక్క ప్రొద్దు.
ఉపవాటికా, ఉర్వవాటికా, ఆ.సీ. = మంత్రిగృహముతోఁజేరినతోఁట, వేశ్యలయింటితోఁజేరినతోఁట.
ఉపవాసః, పు., ఉపవాసం, అ.న. = వ్రతార్థమన్నముతిననిదినము.
ఉపాధ్యాయా, ఆ., ఉపాధ్యాయీ, ఈ.సీ. = చదువుచెప్పుస్త్రీ.
ఉపాలంభః, ఉపలంభః, అ.పు. = దూషణతోఁగూడిన పరిహాసవాక్యము.
ఉపాంశు, ఉ.న., ఉపయేద్యుః, స్, అవ్య. = ఏకాంతము.
ఉభయద్యుః, ఉ.న., ఉపాంశు, అవ్య. = రెండుదినములు.
* ఉమ్యం, ఔమీనం, అ.న. = నల్లగసిలు పండు భూమి.
ఉరగః, ఉరంగమః, అ.పు. = పాము.
ఉరణాక్షః, ఉరణాఖ్యః, అ.పు. = తగిరిసెచెట్టు.
ఉరస్వాన్, త్., ఉరస్విలః, అ.పు. = తొమ్ముబలముగలవాఁడు.
ఉరీ, ఊరీ, అవ్య. = అధికము, అంగీకరించుట.
ఉరు, అవ్య., ఉరు, ఉ.త్రి. = గొప్పది.

* ఉల్లుః, ఊల్లుః, ఉ.పు. = కందచెట్టు.
ఉల్లోచః, ఉల్లాభః, అ.పు. = వి. ఉల్లెడ, ఉల్లడ.
ఉశీరః, పు., ఉశీరం, అ.న. = తెల్లవట్టివేరు.
ఉషణం, ఊషణం, అ.న. = మిర్యము.
ఉషణా, ఊషణా, ఆ.సీ. = పిప్పలిచెట్టు.
* ఉషరం, ఊషరం, అ.న. = వి. ఊసరము, చౌటినేల.
ఉష, అవ్య., ఉషః, స్.న.అవ్య. = వేకువ.
ఉస్రః, పు., ఉస్రం, అ.న. = కిరణము.
ఊరుపర్వా, పు., ఊరుపర్వ, న్.స. = మోఁకాలు.
ఊర్ధకః, ఊర్ధ్వకః, అ.పు. = మద్దెలలలోనొకటి.
ఊర్జస్విలః, అ., ఊర్జస్వీ, న్.పు. = మిక్కిలిబలముగలవాఁడు.
ఊర్ధ్వజ్ఞః, అ., ఊర్ధ్వజ్ఞుః, ఉ.పు. = పొడుగుమోఁకాళ్ళవాఁడు.
ఊష్మా, న్., ఊష్మలః, అ.పు. = వి.ఉక్క
ఋద్ధం, అ.త్రి., ఋద్ధిః, ఇ.సీ. = సమృద్ధి.
ఋష్యః, ఋశ్యః, అ.పు. = మనుబోతు.
ఋష్యప్రోక్తా, ఋశ్యప్రోక్తా, ఆ.సీ. = దూలగొండి, పిల్ల పిచ్చర.
* ఋషిః, రుషిః, ఇ.పు. = ముని, తపసి.
* ఋష్టిః, రిష్టిః, ఇ.పు. = కత్తి.
ఏకతానః, ఏకతాళః, అ.పు. = గీతవాద్యతాళాభినయము, వీనికి సమమగు క్రియ.
* ఏకాగ్రః, ఐకాగ్రః, అ.పు. = నిశ్చలచిత్తుఁడు.
ఏధః, అ.పు., ఏధః, స్.న. = సమిధ.
ఏరకః, ప్స. ఏడకః, అ.పు. = గొఱియ.
ఏలావాలుకం, ఏళవాలుకం, అ.న. = కూతురుబుడమ.
ఐరావతః, ప్న., ఐరావణః, అ.పు. = ఇంద్రగజము.
ఐలబిలః, ఐడబిడః, అ.పు. = కుబేరుఁడు.
ఓషధిః, ఇ., ఓషధీ, ఈ.సీ. = తీఁగె, వృక్షము.
ఔచిత్యం, అ.న., ఔచితీ, ఈ.సీ. = ఉచితుని భావకర్మములు.
ఔడవః, ఔదవః, అ.పు. = పంచస్వరయుక్తరాగము.
ఔదస్వితం, ఔదస్విత్కం, అ.త్రి. = చల్లతోఁదడిపినది.
ఔపగవః, అ.పు., ఔపగవీ, ఈ.సీ. = ఉపగవసంతతి.
ఔరసః, ఔరస్యః, అ.పు. = భార్యయందుఁదనకుఁగలిగిన కొడుకు.
ఔర్ధ్వదైహికం, ఔర్ధ్వదేహికం, అ.న. = చచ్చినవాని గూర్చి ఆదినముచేయు దానము.

ఔశిరః, ఔశీరః, అ.పు. = చామరము, దండము.
కంచుకః, అ.పు., కంచులికా, ఆ.సీ. = వి. కంచెల, చొక్కాయి.
కంటకః, పు., కంటకం, అ.న. = ముల్లు, క్షుద్రశత్రువు, గగురు.
★ కండుః, స్త్రీ., ఖండుః, ఉ.సీ. = దురద.
కండురా, కండూరా, ఆ.సీ. = దూలగొండి.
కందరః, అ.పు., కందరా, ఆ.సీ. = కొండబిలము, రంధ్రము.
కందరీ, కందారీ, ఈ.సీ. = ఒకచెట్టు.
కందళీ, ఈ.సీ., కందళీ, న్.పు. = పెద్దకడుపు నల్లని ముందరకాళ్ళుగల మృగము.
కందరాలః, కర్పరాలః, అ.పు. = కొండగోగు,
కందః, పు., కందం, అ.న. = వేరు, దుంప.
కంపరం, కంప్రం, అ.న. = కదలు స్వభావము గలది.
కంబళః, కబళః, అ.పు. = గొంగడి.
కంబుః, పు., కంబు, ఉ.న. = శంఖము.
కంభిః, ఇ., కంభీ, ఈ.సీ. = ఇత్తడిగరిటె, తెడ్డు.
కంసః, పు., కంసం, అ.న. = గిన్నె.
కకుత్, ద్.సీ., కకుదః, అ.పు. = ఎద్దుమూపురము, రాజచిహ్నము, ప్రధానమైనది.
కచ్ఛః, పు., కచ్ఛం, అ.న. = నీళ్ళుతరుచుగాఁగలనదీసరస్సుల సమీపప్రదేశము.
కటకః, పు., కటకం, అ.న. = కొండనడుము, కడియము.
★ కటాక్షః, కాక్షః, అ.పు. = కడకంటిచూపు.
★ కటుః, ఉ.పు., విడంగం, అ.న. = అల్లము, వాయువిడంగము, కారము, కటుకరోహిణి.
కటిల్లకః, కరిల్లకః, అ.పు. = కాకరచెట్టు.
కటుంభరా, కటంభరా, ఆ.సీ. = కటుకరోహిణి.
కఠినం, కఠోరం, అ.న. = కఠినమైనది.
కతకః, కతః, అ.పు. = ఇందుపచెట్టు, చిల్లచెట్టు.
కదళీ, ఈ.సీ., కదళీ, న్.పు. = ఒకవిధమైనయిఱ్ఱి.
కనకః, పు., కనకం, అ.న. = బంగారము.
కనిష్ఠః, అ., కనీయాన్, న్.పు. = తమ్ముఁడు.
కన్యాకుబ్జం, అ.న., కన్యాకుబ్జా, ఆ.సీ. = ఒక పట్టణము.
కపటః, పు., కపటం, అ.న. = మాయ.
కపాలః, పు., కపాలం, అ.న. = తలయెముకతునక.
★ కపిలః, కాపిలః, అ.పు. = సాంఖ్యశాస్త్రవేత్త,

కపీతనః, పీతనః, అ.పు. = అంబారపుచెట్టు.
కపోణిః, ప్స., కఫణిః, ఇ.పు. = మోఁచెయ్యి.
* కబంధః, బంధః, అ.ప్న. = తలలేకనాడుమొండెము.
కబరీ, ఈ., కబరా, ఆ.సీ. = వాయింటిచెట్టు.
కమండలుః, పు., కమండలు, ఉ.న. = కమండలము.
కమలః, పు., కమలం, అ.న. = తామరపువ్వు.
కమలా, కమా, ఆ.సీ. = లక్ష్మి.
కరః, కారః, అ.పు. = పన్ను.
కరకః, అ.ప్స., కరః, అ.పు. = వడగల్లు.
కరటః, పు., కటః, అ.ప్న. = ఏనుఁగు చెక్కిలి.
కరంజం, కరజం, అ.న. = వ్యాఘ్రనఖమనుగ్రంధ్యము, పులిగోరు.
కరజః, కరంజకః, అ.పు. = కానుగు.
కరంబః, కరంభః, అ.పు. = పెరుగుతోఁదడిపిన పేలపిండి.
కరీరం, అ.న., కరీరీ, ఈ.సీ. = ఏనుఁగుదంతముల క్రింది చోటు.
కరీషః, పు., కరీషం, అ.న. = ఏరుపిడక.
కరుః, ఉ.పు., కరుః, ష్.న. = రోగమువలనఁబుట్టిన మనోవ్యధ.
కర్కంధుః, ఉ.పు., కర్కంధూః, ఊ.సీ. = రేగుచెట్టు.
కర్కరేటుః, కరేటుః, ఉ.ప్స. = పెద్దకొక్కెర, కొంగ.
కర్కశం, కర్కటం, అ.న. = వి. కఱుకు, గట్టిది.
కర్కోలకం, కక్కోలకం, అ.న. = తక్కోలము, దీనిపండు.
కర్ణజలూకా, కర్ణజలౌకా, అ.సీ., = జెఱ్ఱి, చెవిదూరుపాము, రోఁకఁటిబండ.
* కర్దనం, కుర్దనం, అ.న. = స్త్రీపురుషులుచేయు వనవిహారాది క్రీడ.
కర్పటః, పు., కర్పటం, అ.న. = చిన్నపంచ, గోచి.
* కర్పరః, కూర్పరః, అ.పు. = మండ, బొరుసు.
కర్మ, న., కర్మా, న్.పు. = క్రియ.
కర్షః, పు., కర్షం, అ.న. = ఎనుబది గురువిందగింజలయెత్తు.
* కర్పాసః, అ.ప్న., కార్పాసీ, ఈ.సీ. అ.ప్న. = ప్రత్తిచెట్టు.
కర్బురః, కర్బరః, అ.పు. = నైర్రుతి.
కర్పూః, పు., కర్పూరం, అ.న. = వి.కప్పురము, కప్రము.
కర్బూరః, కర్బురః, అ.పు. = రక్కసుఁడు.
కలలః, పు., కలలం, అ.న. = గర్భమునందలి పిండము.
కలశః, అ.పు., కలశీ, ఈ.సీ. = నీళ్ళకడవ.
కలశిః, ఇ., కలశీ, ఈ.సీ. = నక్కతోఁకగడ్డీ, నక్కతోఁకపొన్న.

కలాపః, పు., కలాపం, అ.న. = సొమ్ము, అమ్ములపొది, నెమలిపురి, గుంపు.
★ కలింజకః, కిలింజకః, అ.పు. = చాప.
కలికారకః, కలిమారకః, అ.పు. = నెమలియడుగుచెట్టు.
కలుషః, కల్మషః, అ.పు. = వి. కలుచు, పాము.
కల్కః, పు., కల్కం, అ.న. = కపటము, పాము,
(మలము, క్రొవ్వు, రేతస్సు, నెత్తురు, మెదడు, చెమట,
మూత్రము, గుబిలి, చీమిడి, తెమడ, కన్నీరు, పుసి.)
కల్పః, కల్పాంతః, అ.పు. = ప్రళయకాలము.
★ కల్యం, కాల్యం, అ.న. = కాలమందుయోగ్యమైనది.
★ కల్లోలః, ఉల్లోలః, అ.పు. = పెద్దకరుడు.
కవచః, పు., కవచం, అ.న. = జోడు, జీరా.
కవాటః, కపాటః, అ.త్రి. = తలుపు.
కషాయః, పు., కషాయం, అ.న. = ఒగరు, మైపూత, పరిమళించునది.
కక్షః, కక్ష్యః, అ.పు. = వి. చంక, చక్కిలి.
కక్షా, కక్ష్యా, ఆ.సీ. = ఏనుఁగునడుమునందు తోలు.
★ కాంగేరుకీ, గాంగేరుకీ, ఈ.సీ. = జిబిలికచెట్టు.
కాంచిః, ఇ., కాంచీ, ఈ.సీ. = వి. కంచి, ఒకపురము.
కాంచికం, కాంజికం, అ.న. = వి. గంజి, కడుగునీరు.
కాంతారః, పు., కాంతారం, అ.న. = గొప్పయడవి.
కాందవికః, కాందుకః, అ.త్రి. = పిండివంట వండువాఁడు.
కాండః, పు., కాండం, అ.న. = బాణము, కఱ్ఱ, జలము.
కాండపృష్ఠః, పు., కాలపృష్ఠం, అ.న. = విల్లు.
కాండపృష్ఠః, కాండస్పృష్ఠః, అ.పు. = ఆయుధజీవి.
కాండవాన్, త్., కాండీరః, అ.పు. = బాణములు గలవాఁడు.
కాంబోజీ, కాంభోజీ, ఈ.సీ. = కారుమినుము.
కాకకుష్ఠం, కాలకుష్ఠం, అ.న. = కుంకుష్ఠమనుగ్రంథ్యము.
కాకచించా, అ., కాకచించీ, ఈ.సీ. = పూసలకురువింద.
కాచస్థాలీ, కాలస్థాలీ, ఈ.సీ. = కలుగొట్టుచెట్టు.
కాపథః, పు., కాపథం, అ.న. = చెడుత్రోవ.
కాయః, పు., కాయం, అ.న. = శరీరము.
కాయజః, కామజః, అ.పు. = మన్మఁథుడు.
★ కాయస్థా, వయస్థా, ఆ.సీ. = కరకచెట్టు.
కారవేల్లః అ.పు., కారవల్లీ, ఈ.సీ. = కాకరచెట్టు.

★ కారుణ్యం, అ.న., కరుణా, ఆ.సీ. = దయ.
కార్ష్యః, కార్శ్యః, అ.పు. = మద్దిచెట్టు.
కాలకంటకః, కాలకంఠకః, అ.పు. = భరతపక్షి.
కాలమేషికా, కాలమేశికా, ఆ.సీ. = మంజిష్ఠతీఁగె.
★ కాలాగురు, న., అగురుః, ఉ.పు. = కృష్ణాగరు.
కాలేయకః, కాలీయకః, అ.పు. = మ్రానుపసుపు.
కాలేయం, కాలీయం, అ.న. = జాపకపర్వతమునఁబుట్టిన కృష్ణచందనము.
కాశః, పు., కాశం, అ.న. = రెల్లు.
కాశిః, ఇ., కాశీ, ఈ.సీ. = వారణాసీపురము.
కాసః, పు., కాసం, అ.న. = దగ్గు.
★ కాస్యపః, కస్యపః, అ.పు. = ఒక ముని, చేఁప.
కింకిణః, అ.పు., కింకిణీ, ఈ.సీ. = కాలిగజ్జెలు, పాంజేబీలు.
కించులిపః, కించులుకః, అ.పు. = ఎఱ్ఱ.
కిణ్వం, కణ్వం, అ.న. = మద్యముచేయు మొలక, నానా ద్రవ్యకృత సురాబీజము.
కింపచానః, కింపచాన్నః, అ.త్రి. = మిగులలోభి.
కిమ్మీరః, కిమీరః, అ.పు. = చిత్రవర్ణము, రక్కసుఁడు.
కిరః, అ., కిరిః, ఇ.పు. = అడవిపంది.
కిరః, కీరః, అ.పు. = చిలుక.
కిరీటః, పు., కిరీటం, అ.న. = బొమిడికము.
కిరీటిః, ఇ., కిరీటీ, న్.పు. = వి. క్రీడి.
కిలికించితం, కీలికించితం, అ.న. = క్రోధాశ్రుహర్ష భీత్యాదిభావములయొక్క సంకరము.
కిల్కః, పు., కిల్కం, అ.న. = పాపము.
కీలః, అ.పు., కీలా, ఆ.సీ. = అగ్నిజ్వాల.
కీలకః, పు., కీలకం, అ.న. = ఒక సంవత్సరము, మేకు, నిప్పు.
కీశవల్లీ, కీశపర్ణీ, ఈ.సీ. = ఉత్తరేణి.
కుండలః, పు., కుండలం, అ.న. = కర్ణాభరణము.
కుందరుకీ, కుందురుకీ, ఈ.సీ. = అందుగచెట్టు.
కుంభః, అ.పు., కుంభీ, ఈ.సీ. = కుండ.
కుక్కురః, కుర్కురః, అ.పు. = వి. కుక్క
కుక్కుదః, కూకుదః, అ.త్రి. = సొమ్ములుపెట్టి కన్యనిచ్చువాఁడు.
కుటః, పు., కుటం, అ.న. = కుండ.
కుటరః, కురరః, అ.పు., = తరికంబము.
కుటిః, ఇ., కుటీ, ఈ.సీ. = నీళ్ళుమ్రోయుదాసి.

కుటిః, కోటిః, ఇ.స్రీ. = ఆయుధధార.
కుట్మలః, పు., కుట్మలం, అ.న. = మొగ్గ.
కుట్టిమః, పు., కుట్టిమం, అ.న. = కట్టుభూమి.
కుణంజీ, న్., కుణంజః, అ.పు. = కుణంజరచెట్టు.
కుణః, కూణః, అ.పు. = కాకి, సూర్యుఁడు, సంకోచము, కోపము.
కుణిః, కూణిః, ఇ.పు. = ఈచఁబోయిన చేతులవాఁడు.
కుతపః, పు., కుతపం, అ.న. = పగలు ౧౫ భాగములలో ౮ వ భాగము.
కుథః, అ.ప్న., కుథా, ఆ.స్రీ. = ఏనుఁగుమీఁదవేయు చిత్రకంబళము.
కుథరః, కుదరః, అ.పు. = గుల్మము.
కుథాకుః, కుషాకుః, ఉ.పు. = కోతి, సూర్యుఁడు, అగ్ని, పరులను మిగులతపింపఁజేయువాఁడు.
కుపితః, కోపితః, అ.పు. = కోపగించినవాఁడు.
కుబరః, కూబరః, అ.పు. = కాఁడికి రథమునకు వేసిననొగ.
కురుబిస్తః, కురువిస్తః, అ.పు. = పలమెత్తు బంగారము.
కుర్పరః, కూర్పరః, అ.పు. = మోఁచెయ్యి.
కులకః, కులికః, అ.పు. = నాలుగువర్ణములకు వేరగు జాతులలో శ్రేష్ఠుఁడు, మేతరి.
కులకః, పు., కులకం, అ.న. = నాలుగైదు శ్లోకములకొక్క కర్తకర్మక్రియ గలిగియుండుట.
కులద్థికా, కులుద్థికా, ఆ.స్రీ. = ఉలవచెట్టు, కుళుద్ధాంజనము.
కులిశః, పు., కులిశం, అ.న. = వజ్రాయుధము.
కుల్మాషః, కుల్మాసః, అ.పు. = అలచంద, కారుమినుము.
కువలీ, ఈ.స్రీ., = కువలః, అ.పు. = రేఁగుచెట్టు.
కువాదః, కుపాదః, అ.పు. = పరులదోషములనుబలుకువాఁడు.
కుశలః, అ., కుశలవాన్, త్.పు. = నేర్పరి.
కుశః, పు., కుశం, అ.న. = దర్భ.
కుషకః, పు., కుషికం అ.న. = నాగఁటికఱ్ఱు.
కుష్ఠః, పు., కుష్ఠం, అ.న. = ఒకరోగము, చెంగల్వకోష్టు.
కుహూరుతం, న., కుహరితః, అ.పు. = కోకిలధ్వని.
కూటః, పు., కూటం, అ.న. = ఇల్లు, ధాన్యాదులరాశి.
కూటశాల్మలిః, కుశాల్మలిః, ఇ.పు. = పిన్నబూరుగచెట్టు.
కూపః, కూపకః, అ.పు. = ఓడమీదటెక్కెముగట్టు స్తంభము.
కూపః, పు., కూపం, అ.న. = నుయ్యి.
కూర్చః, పు., కూర్చం, అ.న. = కనుబొమ్మలనడుము.
కూలః, పు., కూలం, అ.న. = తీరము.

కూశ్మాండకః, కూష్మాండకః, అ.పు. = గుమ్మిడిచెట్టు
కేదారః, పు., కేదారం, అ.న. = వరిమడి.
కేళిః, ఇ., కేళీ, ఈ.స్త్రీ. = చతురంగము, సొగటాలు మొదలగునాఁట.
కేశనామ, కేశాంబునామ, న్.న. = కురువేరు.
కేసరం, కేశరం, అ,న. = పూదారము.
* కేసరః, నాగకేసరః, అ.పు. = ఒక వృక్షము.
కైకేయీ, కైకయీ, ఈ.స్త్రీ. = వి. కయిక.
కైవర్తః, అ.పు., కైవర్తీ, న.పు. = చేఁపలఁబట్టువాఁడు, ముస్తలు.
కైశిక్యం, కైశ్యం, అ.న. = తలవెంట్రుకలగుంపు.
కోంకాణః, కోంకణః, అ.పు. = ఒక దేశము.
కోటరః, పు., కోటరం, అ.న. = చెట్టు తొఱ్ఱ.
కోటవీ, కోటరీ, ఈ.స్త్రీ. = బలవంతమున బట్ట విడిచిన యాఁడది.
* కోణపః, కౌణపః, అ.పు. = నైర్రృతి.
* కోరకః, పు., కోరకం, అ.న. = ముదురుమొగ్గ.
కోరకం, కోలకం, అ.న. = తక్కోలము.
కోరకః, క్షారకః, అ.పు. = మొగ్గ.
కోశః, కోషః, అ.పున. = వి.గవిసెన, కత్తియొర, మొగ్గ.
కోశః, కోషః, అ.పు. = కరిగిపోసిన వెండి బంగారములదిమ్మ, గనియందుఁబుట్టిన వెండిబంగారములు.
కోశికా, కోషికా, ఆ.స్త్రీ. = మల్లెచెట్టు, బిచ్చపుపాత్ర.
* కౌటిల్యం, కుటిలం, అ.న. = వంక.
కౌముదీ, ముదీ, ఈ.స్త్రీ. = వెన్నెల.
కౌరవ్యః, కౌరవేయః, అ.పు. = కురువంశజుఁడు, దేవయోనిసర్పము.
కౌలటేయః, కాలటేరః, అ.పు. = అంకులాఁడికొడుకు.
కౌలటేయః, కౌలటినేయః, అ.పు. = బిచ్చమెత్తుపతివ్రత కొడుకు.
కౌలపుత్రికం, అ.న., కౌలపుత్రికా, ఆ.స్త్రీ. = కులపుత్రుని భావవ్యాపారకర్మములు.
కృపీటః, పు., కృపీటం, అ.న. = ఉదకము.
కృషిః, ఇ., కృషీ, ఈ.స్త్రీ. = దున్నుట.
కృషికః, కృషకః, అ.త్రి. = కఱ్ఱు.
కృష్ణభేదా, ఆ., కృష్ణభేదీ, ఈ.స్త్రీ. = కటుకరోహిణి.
కృష్ణవేణీ, ఈ., కృష్ణవేణ్ణా, ఆ.స్త్రీ. = ఒకనది.
కృష్ణసారః, కృష్ణశారః, అ.పు. = నల్లయిఱ్ఱి.
క్రముకః, పు., క్రముకం, అ.న. = పోక.

★ క్రాయికః, క్రయికః, అ.పు. = కొనువాఁడు.
క్రిమిః, క్లిమిః, ఇ.పు. = పురుగు, సాలెపురుగు.
★ క్రుఞ్, చ్, క్రౌంచః, అ.పు. = వి. కొంగ, కొంచ.
క్రోడః, పు., క్రోడం, అ.న. = భుజములనడుము.
★ క్రోధః, అ.పు., కృత్, ధ్.సీ. = కోపము.
క్రోష్టా, ఋ, క్రోష్టుః, ఉ.పు. = నక్క.
క్లమథః, క్లమః, అ.పు. = బడలుట.
క్లీబః, క్లీవః, అ.పు. = నపుంసకుఁడు.
క్లోమ, న్., క్లోమం, అ.న. = కడుపులో నొక ప్రక్క నుండు ఎఱ్ఱని మాంసము.
ఖండః, పు., ఖండం, అ.న. = తునక.
ఖండపరశుః, ఖండపర్శుః, ఉ.పు. = శివుడు.
ఖడ్గః, అ., ఖడ్గీ, న్.పు. = ఒక మృగము.
ఖద్యోతః, ఖద్యుతః, అ.పు. = మిణుఁగురుబుర్వు, సూర్యుఁడు, మబ్బు.
ఖదిరః, ఖదిలః, అ.పు. = చంద్రచెట్టు.
★ ఖనిః, ఖానిః, ఇ.సీ.వి. = గని, రత్నాదులు పుట్టుచోటు.
★ ఖరజః, కరజః, అ.పు. = గోరు.
★ ఖరం, ఖురం, అ.న. = మిగులవేడిమి.
ఖరణసా, ఆ., ఖరణసీ, ఈ.సీ. = వాఁడిముక్కుగల స్త్రీ.
ఖరవః, ఖర్వః, అ.పు. = పొట్టివాఁడు.
ఖర్జూరః, అ.పు., ఖర్జూరీ, ఈ.సీ. = ఒక చెట్టు.
ఖర్వటః, పు., ఖర్వటం, అ.న. = నూరు గ్రామములనడుమ నుండు గ్రామము, ఉపగ్రామము, కంటకావృతగ్రామము.
ఖలినీ, ఈ. ఖల్యా, ఆ.సీ. = కళ్లెములగుంపు.
ఖిలః, అ.పు., ఖిలా, ఆ.సీ. = దున్ననినేల.
ఖేటః, పు., ఖేటకః, అ.పు. = డాలు, పల్లియ.
ఖేరా, ఖేలా, ఆ.సీ. = స్త్రీపురుషుల వనవిహారాది క్రీడ.
గండః, పు., గండం, అ.న. = ఒక యోగము, చెక్కిలి.
గండఫలీ, గంధఫలీ, ఈ.సీ. = ప్రేంకణపుచెట్టు.
★ గండభేరుండః, భేరుండః, అ.పు. = ఒక పక్షి.
★ గండాలీ, ఈ., గుండాలా, ఆ.సీ. = తీఁగెగతికెగడ్డి.
గంధః, అ., గంధాః, స్.పు. = వాసన, సుగంధము.
గంధమాదనః, పు., గందమాదనం, అ.న. = ఒక పర్వతము.
గంధకః, గంధికః, అ.పు. = గంధకము.
★ గంధర్వః, గాంధర్వః, అ.పు. = దేవతలవలనఁబుట్టినవారిలోనొకజాతి.

గంధవహః, గంధవాహః, అ.పు. = వాయువు.
గంధోలీ, ప్స., గండోలీ, ఈ.సీ. = వి. కణుదురు, ఎఱ్ఱ తుమ్మెద.
గంభీరః, గభీరః, అ.త్రి. = లోఁతైనది.
గణనా, ఆ.సీ., గణనం, అ.న. = లెక్కచేయుట.
గమః, పు., గమనం, అ.న. = గెలువఁగోరురాజుపయనము.
గరళం, న., గరః, అ.పు. = విషము.
* గరాగరీ, ఖరాగరీ, ఈ.సీ. = దేవతాళవృక్షము.
గర్తః, అ.పు., గర్తా, ఆ.సీ. = బొక్క
గర్ధనః, అ., గృధ్నుః, ఉ.పు. = గంధమాల్యాదులయందాశగలవాఁడు.
గవేధుః, ఉ.ప్స., గవేధుకా, ఆ.సీ. = అడవిగోధుమలు.
గవ్యూతిః, ఇ.సీ., గవ్యూతం, అ.న. = రెండుక్రోశముల దూరము.
గాండివః, గాండీవః, అ.ప్న. = అర్జునినివిల్లు.
గాయత్రీ, ఈ.సీ., గాయత్రీ, న్.పు. = చంద్రచెట్టు.
గాయత్రీ, ఈ.సీ., గాయత్రం, అ.న. = ఒక ఛందస్సు.
గార్గ్యః, అ.పు., గార్గీ, ఈ.సీ. = గర్గుని సంతతి.
గిరిః, గీర్ణిః, ఇ.సీ. = మ్రింగుట.
గిరిశః, గిరీశః, అ.పు. = శివుఁడు.
* గిళితం, త్రి., గళితం, అ.న. = భుజింపఁబడినయన్నాదులు.
గీః, ర్., గిః ఇ.సీ. = సరస్వతి.
గీర్వాణః, గిర్వాణః, అ.పు. = దేవుఁడు.
గీష్పతిః, గీర్పతిః, ఇ.పు. = బృహస్పతి.
గుంభః, పు., గుంభనం, అ.న. = చంపూగ్రంథరచన, కూర్చుట.
గుగ్గలః, అ., గుగ్గులుః, ఉ.పు. = గుగ్గిలపుచెట్టు.
గుచ్ఛః, గుత్సః, అ.పు. = ముప్పదిరెండు సరముల దండ.
గుచ్ఛకః, గుత్సకః, అ.పు. = పూలగుత్తి, మొగ్గల గుంపు.
గుడం, న., గూడః, అ.పు. = బెల్లము.
గుడూచీ, గుళూచీ, ఈ.సీ. = తిప్పతీఁగె.
* గుణః, గూణః, అ.పు. = భీముఁడు, తెలుపు, నలుపు, నారిత్రాఁడు, దారము, సంధివిగ్రహాదులు, సుంకము, శౌర్యాదికము, ఇంద్రియములు, రూపరసాదులు, రజస్సత్వతమములు.
* గురణం, గూరణం, అ.న. = ఉద్యోగము.
* గువాకః, గూవాకః, అ.పు. = పోకచెట్టు.
గోదా, ఆ., గోదావరీ, ఈ.సీ. = ఒకనది.
గోధిః, పు., గోధిః, ఇ.సీ. = నుదురు.

* గోధికా, గుధికా, ఆ.సీ. = నీటియుడుము.
గోనసః, గోనాసః, అ.పు. = కొండచిలువ.
గోపః, గోసః, అ.పు. = బోళము, గోపరసము.
గోపః, గోపాలః, అ.పు. = గొల్లవాఁడు.
గోమాన్, త్., గోమీ, న్.పు. = గోకర్త.
గోమయః, పు., గోమయం, అ.న. = ఆవుపేడ, ఆలస్వభావాదికము.
గోలీఢః, గోలిహః, అ.పు. = మొక్కపుచెట్టు.
గోశాలం, అ.న., గోశాలా, ఆ.సీ. = అవులచావడి.
గౌష్ఠం, గోష్ఠం, అ.న. = పసులదొడ్డి.
గౌష్ఠీనం, గోష్ఠీనం, అ.ప్న. = పూర్వపుపసులదొడ్డి.
గృహాః, అ.పు., ని.బ., గృహం, అ.న. = ఇల్లు.
గ్రంథనం, గ్రథనం, అ.న. = పూలుగుచ్చుట, చంపూప్రబంధరచన.
గ్రస్తం, న., గ్లస్తం, అ.త్రి. = తినఁబడినది.
గ్రహః, గ్రాహః, అ.పు. = పుచ్చికొనుట.
గ్రామణీ, ఈ., గ్రామణా, ఆ.సీ. = నీలిచెట్టు.
గ్రావా, న్.పు., గ్రావా, ఆ.సీ. = పాలకికూర.
గ్రైవేయం, గ్రైవేయకం, అ.న. = మెడనుండు సొమ్ము.
గ్లానః, అ., గ్లాస్నుః, ఉ.పు. = రోగి, చిక్కినవాఁడు.
ఘంటాపాటలః, అ., ఘంటాపాటలిః, ఇ.పు. = మొక్కపుచెట్టు.
ఘటః, అ.ప్న., ఘటీ. ఈ.సీ. = కడవ.
ఘటికా, ఆ., ఘటిః, ఇ.సీ. = వి.గడియ.
ఘనరసః, పు., ఘనరసం, అ.న. = జలము.
ఘనాఘనః, ఘనః, అ.పు. = మేఘము.
ఘర్ఘరికః, ఘర్ఘకః, అ.పు. = గుడ్లగూఁబ.
ఘస్రః, పు., ఘస్రం, అ.న. = దినము.
ఘాంటికః, ఘాటికః, అ.పు. = గంటచప్పుడుచేత నిద్రఁదెలుపువాఁడు.
ఘుటికా, ఆ.సీ., ఘుటః, అ.పు. = చీలమండ.
ఘూర్ణనం, అ.న., ఘూర్ణిః, ఇ.సీ. = గిఱగిఱదిరుగుట.
ఘృతః, పు., ఘృతం, అ.న. = నెయ్యి.
ఘోటా, ఘోషా, ఆ.సీ. = గొట్టెచెట్టు.
ఘ్రాణం, ఘ్రాతం, అ.న. = మూర్కొనఁబడినది.
చంచుః, ఉ., చంచూ, ఊ.సీ. = పక్షిముక్కు.
చండముండా, అ., చండముండీ, ఈ.సీ. = పార్వతి.
చండాతకః, పు., చండాతకం, అ.న. = వారస్త్రీలమట్టిలాగు.

చందనః, పు., చందనం, అ.న. = గంధపుచెట్టు.
* చక్రం, వక్రం, అ.న. = వి. వాఁక, బుగ్గ.
చక్రవర్తిః, ఇ., చక్రవర్తీ, న్.పు. = సార్వభౌముఁడు.
చక్రః, పు., చక్రం, అ.న. = చుట్టువాలు.
చక్రః, చక్రవాకః, అ.పు. = వి. జక్కువ.
* చక్రాంగీ, శక్రాంగీ, ఈ.సీ. = కటుకరోహిణి.
చటకః, చటాకః, అ.పు. = పోతూరపిచ్చుక.
* చటుః, చాటుః, ఉ.ప్న. = ప్రేమచేతలేనిదానిఁ గల్పించి పొగడుట.
* చణపుష్పీ, చణకపుష్పీ, ఈ.సీ. = ఉ(ష్ట్రకర్ణియనుచెట్టు.
చతురః, చాతురః, అ.పు. = నేర్పరి.
* చతుర్జాతం, చాతుర్జాతం, అ.న. = ఏలకులు, లవంగములు, ఆకుపత్రి, నాగకేసరములు.
చతుశ్శాలం, అ.న., చతుశ్శాలా, ఆ.సీ. = నాలుగిండ్ల కూటమి.
చపటః, చపేటః, అ.ప్న. = చాచిన వ్రేళ్ళుగల యరచేయి.
* చపలం, చాపలం, అ.న. = వేగము.
చమరం, అ.న., చమరిః, ఇ.పు. = పువ్వులగుత్తి.
చమసం, అ, ప్న., చమసీ, ఈ.సీ. = సోమపానముచేయుపాత్ర.
చముః, ఉ., చమూః, ఊ.సీ. = దండు.
చరకః, పు., చరకం, అ.న. = వైద్యగ్రంథము.
చరం, చరాచరం, అ.న. = తిరుగుచుండుమనుష్యాదులు.
చరణః, పు., చరణం, అ.న. = పాదము.
* చర్చిక్యం, చార్చిక్యం, అ.న. = గంధకుంకుమాదులపూఁత.
చరుః, ఉ., చరూః, ఊ.సీ. = హోమార్థమైనయన్నము.
* చలనం, చాలనం, అ.న. = భయము, నల్లగ్రుడ్డు త్రిప్పుట.
చలం, చంచలం, అ.న. = కదలునది.
* చలిః, ఇ., చాలీ, ఈ.సీ. = ఒకవిధమగు నాట్యము.
చషకః, పు., చషకం, అ.న. = నీళ్లుద్రావుచెంబు.
* చాండాలః, చండాలః, అ.పు. = మాలవాఁడు.
చాతుర్యం, అ.న., చాతురీ, ఈ.సీ. = చతురభావకర్మములు, నేర్పు.
చాముండా, ఆ., చాముండీ, ఈ.సీ. = సప్తమాతృకలలోనొకతె.
* చారః, చరః, అ.పు. = హర్కారా.
చారః, చారణః, అ.పు. = దిక్కులుదిరుగువాఁడు.
చాషః, చాసః, అ.పు. = పాలపిట్ట.
చికిత్సకః, చిచ్చికః, అ.పు. = వైద్యుఁడు.

చిక్కసః, పు., చిక్కసం, అ.న. = యవలమొదలగు వాని పిండి.
చిత్, త్., చిత్, ద్.సీ. = బుద్ధి, తెలివి.
చితిః, ఇ.సీ., చితం, అ.న. = వ్యాపించినది.
* చిత్రా, చిత్తా, ఆ.సీ. = ఒక నక్షత్రము.
చిత్రా, ఉపచిత్రా, ఆ.సీ. = ఎలికె చెవి చెట్టు.
చిదా, చితా, ఆ.సీ. = సరళదేవదారుచెట్టు.
చిపిటః, చిపుటః, అ.పు. = అటుకులు.
చిరత్నః, చిరంతనః, అ.త్రి. = పూర్వకాలపుది.
* చిరాయుః, ఉ., స్థిరాయుః, స్.పు. = బూరగచెట్టు.
* చిల్లః, చుల్లః, అ.పు. = తడిసినకన్నులుగలవాఁడు, తడిసిన కన్నులు.
చీనః, అ.పు., చీనీ, ఈ.సీ. = ముప్పదియంగుళముల పొడవుగల జింక.
చుక్కికా, చుక్రికా, ఆ.సీ. = పులింత.
చులకః, పు., చులకం, అ.న. = చేరెడు.
చుల్లిః, ఇ., చుల్లీ, ఈ.సీ. = ప్రొయ్యి.
చూచుకః, అ.పు., చూచుః, ఉ.పు. = చనుమొన.
చూడా, ఆ.సీ., చూడః. అ.పు. = మగవానిజుట్టు, నెమలి జుట్టు.
చూర్ణః, పు., చూర్ణం, అ.న. = పొడి
చేటా, ఆ., చేటీ, ఈ.సీ. = దాసి, జాత్యాచారనిందితురాలు.
చేలీ, ఈ.సీ., చేలం, అ.న. = వస్త్రము.
చోదం, చోచం, అ.న. = లవంగము.
చోరః, చౌరః, అ.పు. = దొంగ.
చోళః, చోడః, అ.పు. = రవిక, ఒక దేశము.
చైత్రః, చైత్రికః, అ.పు. = ఒక మాసము.
చౌరికా, ఆ.సీ., చౌర్యం అ.న. = దొంగతనము.
ఛందః, స్., న., ఛందః, అ.పు. = అభిప్రాయము.
ఛగలాండీ, ఛగలాంత్రీ, ఈ.సీ. = బొద్దికూర.
ఛదః, పు., ఛదనం, అ.న. = ఆకు.
ఛదిః, ఇ.పు., ఛదిః, స్.న. = ఎనిమిది బాలరేణువులు, ఇంటికప్పు.
* ఛన్నం, ఛాదితం, అ.త్రి. = కప్పఁబడినది.
ఛర్దనం, అ.న., ఛర్ధిః, ఇ.సీ. = వాంతి.
* ఛ్వాతః, శాతః, అ.పు. = చిక్కినవాఁడు.
ఛిల్లిః, ఇ., ఛిల్లీ, ఈ.సీ. = చెట్టుపట్ట, చెక్క
* ఛేకః, స్థేకః, అ.పు. = పెంచిన పక్షి, మృగము.
జగతీ, ఈ.సీ., జగత్, త్.న. = లోకము.

జగత్ప్రాణః, అ., జగత్, త్.పు. = వాయువు.
జఘన్యం, జఘన్యకం, అ.త్రి. = చివరది.
జటా, జటిలా, ఆ.సీ. = జటామాంసి.
జటాయుః, ఉ., జటాయుః, స్.పు. = ఒకపక్షి.
జటీ, ఈ.సీ., జటీ, న్.పు. = జువ్విచెట్టు.
జటులః, జడులః, అ.పు. = పుట్టుమచ్చ.
జఠరం, జరఠం, అ.త్రి. = కఠినవస్తువు.
జఠరః, జరఠః, అ.ప్న. = కడుపు.
జడం, జలం, అ.న. = ఉదకము.
జతుకృత్, జంతుకృత్, త్.సీ. = చక్రవర్తి కూర,
జతుః, పు., జతు, ఉ.న. = లక్క.
జనయిత్రీ, జనిత్రీ, ఈ.సీ. = తల్లి.
జననీ, జనీ, ఈ.సీ. = కోరిందచెట్టు.
* జపః, జాపః, అ.పు. = తమవేదమును జదువుట.
జయంతీ, ఈ., జయా, ఆ.సీ. = తక్కిలిచెట్టు.
జయనం, న., జయః, అ.పు. = గెలుపు.
జరా, ఆ.సీ., జర్జరః, అ.త్రి. = ముదిమి.
జరాయుః, ఉ., జరాయుః, స్.పు. = మావి.
* జర్జరః, అ.త్రి., జరా, ఆ.సీ. = ముదిమి.
జవనం, న., జవః, అ.త్రి. = వేగముగాఁ బోవువాఁడు.
* జవనికా, యవనికా, ఆ.సీ. = తెరబట్ట.
జాంగలికః, జాంగులికః, అ.పు. = విషవైద్యుఁడు.
జాంబవాన్, త్., జాంబవః, అ.పు. = జాంబవంతుఁడు.
జాతిః, ఇ.పు., జాతం, అ.న., కొలము.
జాతిః, ఇ., జాతీ, ఈ.సీ. జాజిచెట్టు.
జానుః, పు., జాను, ఉ.న. = మోఁకాలు.
జాపకః, జాషకం, అ.న. = పచ్చవంటి గంధము
జాబాలః, జావాలః అ.పు. = కురుమవాఁడు.
జామిః, యామిః, ఇ.సీ. = తోడఁబుట్టినది, కులస్త్రీ.
జాయః, అ., జాయుః, ఉ.పు. = మందు.
జాలకః, జాలికః అ.పు. = వలవేఁటకాఁడు.
జినః, పు., జీనః, అ.త్రి. = ముసలివాఁడు.
జీమూతః, జీవమూతః, అ.పు. = మేఘము.
జీరః, జీరణః, అ.పు. = జీలకఱ్ఱ.

జీవంజీవః, జీవజీవః, అ.పు. = చకోరము.
జీవాతుః, పు., జీవాతు, ఉ.న. = బ్రతికించుమందు.
జూటః, పు., జూటం, అ.న. = గుండ్రగఁదలకుఁజుట్టిన జడల గుంపు.
జోనళః, జోనాళః, అ.పు. = వి.జొన్నలు.
జైత్రః, అ., జేతా, ఋ.పు. = గెలుచువాఁడు.
జైవాతృకః, జీవాతృకః, అ.పు. = చంద్రుడు, వైద్యుఁడు,
ధన్వంతరి, వ్యవసాయకుఁడు.
జ్యేష్ఠః, జ్యైష్ఠః, అ.పు. = ఒక మాసము.
జృంభణం, న., జృంభః, అ.త్రి. = ఆవులింత.
* జ్ఞపితః, జ్ఞాపితః, అ.త్రి. = గురూపదేశాదుల నెఱిగింపఁబడినది.
ఝరరీ, ఝర్ఝరీ, ఈ.సీ. = ఉడక, డక్కి, వాలచక్రము.
* ఝల్లికా, ఝిల్లికా, ఆ.సీ. = చిమ్మెట, పూయుట, మలము,
ఎండయొక్క ప్రకాశము.
ఝూటలః, అ.పు., ఝూటలీ, ఈ.సీ. = మొక్కపుచెట్టు.
టంకః, పు., టంకం, అ.న. = ఉలి.
డంగరిః, ఇ., డంగరీ, ఈ.సీ. = ఖురాసానిపుచ్చ.
డాంగరిః, ఇ., డాంగరీ, ఈ.సీ. = ఖురాసానిపుచ్చ.
* ఢంభః, దంభః, అ.పు. = కపటము.
* డోలా, దోలా, ఆ.సీ. = నీలిచెట్టు, అందలము, ఉయ్యెల.
* ఢక్కా రక్కా ఆ.సీ. = వి.డక్కా డక్కి డంకా,
రాజు బయలుదేరునపడు ముందు ప్రక్కల వాయించునది.)
* ధులిః, ఇ.ఈ., దులీ, ఈ.సీ. = వి.దులి, ఆఁడు తాఁబేలు.
తుండకః, పు., తండకం, అ.న. = ఒక భూషణము.
తండులః, పు., తండులం, అ.న. = బియ్యము.
తంతువాయః, తుంతువాయః, అ.పు. = సాలెవాఁడు.
* తంతుభః, తుందుభః, అ.పు. = ఆవాయి.
తందరీణః, తందూరీణః, అ.పు. = బియ్యపుకడుగు.
తంద్రా, ఆ.త్రి., తంద్రిః, ఇ.పు., ఈ.సీ. = కూరుకుపాటు, నిద్ర.
* తక్కోలకం, కోలకం, అ.న. = ఒక చెట్టు, దాని పండును.
తటః, అ.పు., తటీ, ఈ.సీ. = తీరము.
తటితా, ఆ., తటిత్, త్.సీ. = మెఱపు.
తతిః, ఇ., తతికా, ఆ.సీ. = సమూహము.
తనుః, స్.న., తనుః, ఉ.ఊ.సీ. = శరీరము.
తనూనపాత్, త్., తనూనపాత్, ద్.పు. = అగ్ని.

తనూరుహం, తనురుహం, అ.న. = రోమము.
తపః, అ.ప్న., తపః, స్.న. = సాంతపనము, ధర్మము, శిశిరర్తు, మాఘమాసము.
* తపస్వీ, న్., తాపసః, అ.పు. = బ్రహ్మచర్యోపవాసాదిమగుతపస్సుగలవాఁడు.
* తపింఛః, తాపింఛః, అ.పు. = క్రానుఁగుచెట్టు.
తమః, అ.పు., తమః, స్.న. = రాహువు.
తమా, ఆ., తమీ, ఈ.సీ. = రాత్రి.
తమాలః, పు., తమాలం, అ.న. = చీఁకటిచెట్టు.
తమిస్రం, అ.న., తమిస్రా, ఆ.సీ. = రాత్రి, చీఁకటి.
* తరటీ, తారటీ, ఈ.సీ. = తరట్టయనుచెట్టు.
తరక్షః, అ., తరక్షుః, ఉ.పు. = సివంగి.
తరుణః, తలునః, అ.పు. = పిన్నవయసువాఁడు.
తరుణీ, తలునీ, ఈ.సీ. = పదియాఱేండ్లు మొదలు
ముప్పదియాఱేండ్ల వయస్సుగల స్త్రీ.
* తర్కః, వితర్కః, అ.పు. = ఊహించుట.
* తర్షితః, తృషితః, అ.పు. = దప్పిగొన్నవాఁడు.
* తలం, ప్న., తాలం, అ.న. = బిలము, అరచెయి, అరకాలు, క్రిందిది.
* తష్టః, త్వష్టః, అ.త్రి. = చెక్కినకొయ్య.
తక్షా, న్., తష్టా, ఋ.పు. = వడ్లవాఁడు.
తాండవః, పు., తాండవం, అ.న. = నాట్యము.
తామసః, అ., తామసీ, ఈ.త్రి. = తమోగుణముతోఁగూడినది.
తామ్రపర్ణీ, తామ్రకర్ణీ, ఈ.సీ. = వరుణ దిగ్గజము భార్య.
తారా, ఆ.సీ., తారః, అ.పు. = కంటినల్లగ్రుడ్డు.
తారా, సీ., తారకా, ఆ.స్న. = నక్షత్రము.
తాళః, తాడః అ.పు. = తాడిచెట్టు.
తాలు, ఉ., తాలు, న్.న. = దవడ.
తితఉః, తీతఉః, ఉ.ప్న. = జల్లెడ.
తిథిః, పు., తిథి, ఇ.సీ. = పాడ్యమి మొదలగు దినము.
తిమితిః, ఇ., తిమితం, అ.త్రి. = తడిసినది.
తిమిరం, తీమిరం, అ.న. = చీఁకటి.
తిలకః, పు., తిలకం, అ.న. = బొట్టు.
తిలపర్ణీ, న్.పు., తిలపర్ణీ, ఈ.సీ. = ఎఱ్ఱనిచందనము.
తిలపింజః, తిలపేజః, అ.పు. = పొల్లునువ్వులు, వెఱ్ఱినువ్వులు.
తిలిఘ్నః, తిలీఘ్నః, అ.పు. = కొండచిలువ.
* తిల్యం, తైలీనం, అ.న. = నువ్వులు పండు భూమి.

తిష్యఫలా, ఆ., తిష్యఫలీ, ఈ.స్త్రీ. = ఉసిరికచెట్టు.
* తిష్యః, త్విష్యః, అ.పు. = పుష్యమీ నక్షత్రము.
తీర్థకరః, తీర్థంకరః, అ.పు. = బుద్ధదేవత.
తుండిలః, తుండిభః, అ.పు. = పొడవైనబొడ్డుగలవాఁడు.
తుంబం, అ.న., తుంబీ, ఈ.స్త్రీ. = సొరచెట్టు.
తుత్థా, తుచ్ఛా, ఆ.స్త్రీ. = పిన్నయేలకిచెట్టు.
తునికః, తున్నకః, అ.పు. = నందిచెట్టు.
తురీ, ఈ.స్త్రీ., తురీ, న్.పు. = నేయునప్పుడు నూలు కండెలుంచెడు నాఁడె, ఆసుక్రోవి.
తురీయః, తుర్యః, అ.త్రి. = నాలుగవది.
* తువరః, తూవరః, అ.పు. = వి. ఒగరు, కషాయరసము.
తుషః, తుసః, అ.ప్న. = తాండ్రచెట్టు, ఊమక
* తూబరః, తుబరః, అ.త్రి. = కొమ్ములు లేని యావు, పేడుమూతివాఁడు.
తూష్ణీంశీలః, తూష్ణీకః, అ.పు. = మాట్లాడకయుండువాఁడు.
తోకః, అ.ప్న., తుక్, చ్.స్త్రీ. = స్త్రీపురుషసంతానము.
తోదనం, త్రోత్రం, అ.న. = ములుకఱ్ఱ.
తోమరః, పు., తోమరం, అ.న. = నెజా, చిల్లకోల.
తోరణః, పు., తోరణం, అ.న. = పూలదండలు గట్టుటకు ద్వారమునకు ముందు రెండు స్తంభములచేఁగట్టబడిన ద్వారము.
* తృట్, ష్.స్త్రీ., తర్షః, అ.పు. = దప్పి.
తృటః, అ.పు., తృటిః, ఇ.ప్న. = వాఁడిసూదిచేఁదామరను పొడిచినంత కాలము.
తృణః, పు., తృణం, అ.న. = గడ్డి.
తృణతా, తృణితా, ఆ.స్త్రీ. = విల్లు, తృణత్వము.
తృతీయప్రకృతిః, పు., తృతీయాప్రకృతిః, ఇ.స్త్రీ. = నపుంసకుఁడు.
త్యజేతవాన్, త్యాజితవాన్. త్.పు. = విడిచిపెట్టినది.
* త్రపుసం, త్రాపుసః, అ.త్రి. = తగరపు బొమ్మ.
* త్రసరః, తసరః, అ.పు. = నూలుచుట్టుపంటి పెండె.
త్రాతం, త్రాణం, అ.న. = రక్షింపఁబడినది.
త్రిఖట్వం, అ.న., త్రిఖట్వీ, ఈ.స్త్రీ. = మూఁడుమంచముల గుంపు.
త్రితక్షం, అ.న., త్రితక్షీ, ఈ.స్త్రీ. = ముగ్గురువడ్లవాండ్రు.
త్రినామం, అ.న., త్రినామీ, ఈ.స్త్రీ. = మూఁటిగుంపు.
త్రిరాజం, అ.న., త్రిరాజీ, ఈ.స్త్రీ. = ముగ్గురురాజుల గుంపు.
త్రివృతా, ఆ., త్రివృత్, త్.స్త్రీ. = తెల్లతెగడ.
త్రిష్టుక్, త్రిష్టుప్, భ్.స్త్రీ. = పదనకొండవఛందము.
త్రిసీమం, అ.న., త్రిసీమీ, ఈ.స్త్రీ. = మూఁడుపొలిమేరల గుంపు.

త్రేధా, అవ్య., త్రైధం, అ.న. = మూఁడువిధములుగను.
త్రైలోక్యం, అ.న. త్రిలోకీ, ఈ.సీ. = మూఁడులోకముల గుంపు.
త్ర్యంబకః, త్రియంబకః, అ.పు. = శివుఁడు.
త్ర్యుషణం, త్ర్యూషణం, అ.న. = శొంఠి, పిప్పలి, మిర్యములు.
త్వక్, చ్.సీ., త్వచం, అ.న. = లవంగము.
త్వక్సారః, త్వచిసారః, అ.పు. = వెదురుచెట్టు.
త్వచః, అ.పు., త్వచా, ఆ.సీ. = చెట్టునార, పట్ట.
త్విషా, ఆ., త్విషీ, ఈ.సీ. = తేజస్సు.
దండకః, పు., దండకం, అ.న. = ఒక వృత్తము.
దండః, పు., దండం, అ.న. = కఱ్ఱ.
★ దంపతీ, సీ., జంపతీ, ఇ.ద్వి.పు. = ఆల్మగలు.
దద్రుణః, దర్దుణః, అ.పు. = దద్దురురోగముగలవాఁడు.
దధీచః, అ.,. దధీచిః, ఇ.పు. = ఒక ముని.
దమనః, దవనః, అ.పు. = దవనము.
దయావాన్, త్., దయాళుః, ఉ.పు. = కనికరముగలవాఁడు.
★ దరదః, దారదః, అ.పు. = ఇంగిలీకము.
దర్విః, ఇ., దర్వీ, ఈ.సీ. = ఇత్తడి గరిటె.
దళం, దడం, అ.న. = సేన.
★ దవః, దావః, అ.పు. = కాఱుచిచ్చు, అడవి, అగ్ని, గుఱ్ఱము.
★ దాంతః, దమితః, అ.పు. = గురుశిక్షితుఁడగు శిష్యుఁడు.
దాంతిః, ఇ.సీ., దమః, అ.పు. = బ్రహ్మచర్యాదిక్లేశమును సహించుట.
దాడిమః, అ.త్రి., దాడిమిః, ఇ.పు.ఈ.సీ. = వి.దానిమ్మ, దాలిమ్మ.
దాపితః, దాయితః, అ.త్రి. = దండుగగొనఁబడినవాఁడు.
దామా, ఆ.సీ., దామ, న్.న. = తగులుత్రాఁడు.
★ దారణం, ఆ.సీ., విదారణం, అ.న.= కయ్యము, చీల్చుట.
దారా, ఆ.సీ., దారాః, అ.పు.ని.బ. = భార్య.
దారిః, ఇ.సీ., దారీ, న్.పు. = భేదించుట.
దారుః, పు., దారు, ఉ.న. = కొయ్య.
దావికం, అ.త్రి., దేవికా, ఆ.సీ. = ఒకనది.
దాశః, దాసః, అ.పు. = వలచేఁబ్రతుకువాఁడు.
దాసేరః, దాసేయః, అ.పు. = దాసీపుత్రుఁడు.
దివసః, పు., దివసం, అ.న. = పగలు, దినము.
★ దివిషత్, ద్యుషత్, ద్.పు. = దేవుఁడు.

దిష్టం, అ.న., దిష్టిః, ఇ.సీ. = ఆనందము, కొలత.
* దీపః, ప్రదీపః, అ.పు. = దివ్వె.
దుందుభిః, పు., దుందుభిః, ఇ.సీ. = పాచికలయందలి యిత్తిగ.
దురోదరః, దురూదరః, అ.పు. = జూదటి.
దుర్గా, ఆ., దుర్గీ, ఈ.సీ. = పార్వతి.
దుర్నామా, న్., దుర్నామా, ఆ.సీ. = ఏనుఁగు జెలగ.
* దుహీ, ద్రుహీ, ఈ.సీ. = కూఁతురు.
దూతిః, ఇ., దూతీ, ఈ.సీ. = తాపికత్తె, గోరువంక.
* దూష్యా, చూషా, ఆ.సీ. = ఏనుఁగునడుమునఁగట్టుతోలుమోఁకు.
దేవకః, దేవనః, అ.పు. = పాచిక.
దేవరః, అ., దేవా, ఋ.పు. = మగనితమ్ముఁడు.
దేవదారుః, పు., దేవదారు, ఉ.న. = ఒక వృక్షము.
దేవాజీవః, అ., దేవాజీవీ, న్.పు. = పూజారి.
దేహః, పు., దేహం, అ.న. = శరీరము.
దైత్యః, దైతేయః, అ.పు. = రక్కసుఁడు.
దోహదవతీ, దోహళవతీ, ఈ.సీ. = వేవిళ్ళుగలస్త్రీ.
దౌత్యం, దూత్యం, అ.న. = దూతకర్మ, వార్తావహకర్మ.
దృక్, శ్., దృశా, ఆ.సీ. = చూపు, నేత్రము.
దృఢః, పు., దృఢం, అ.న. = అతిశయము.
దృషత్, దృశత్, ద్.సీ. = ఱాయి.
ద్వాః, ర్.సీ., ద్వారం, అ.న. = వాకిలి.
ద్వారవతీ, ద్వారావతీ, ఈ.సీ. = ద్వారకాపురము.
ద్వార్థ్సః, ద్వార్థ్సితః, అ.పు. = ద్వారపాలకుఁడు.
ద్వీపః, పు., ద్వీపం, అ.న. = దీవి, లంక.
ద్రుః, ఉ., ద్రుమః, అ.పు. = వృక్షము.
* ద్రుకిలిమం, కిలిమం, అ.న. = దేవదారుచెట్టు.
ద్రుహిణః, ద్రుహణః, అ.పు. = వి. దుగినుఁడు, బ్రహ్మ.
ద్రోణః, పు., ద్రోణం, అ.న. = ధాన్యాదుల కొలమానము.
ధనీ, న్., ధనికః, అ.పు. = ధనవంతుఁడు.
ధమనిః, ఇ., ధమనీ, ఈ.సీ. = బొలునరము.
ధమ్మిల్లః, ధమ్మల్లః, అ.పు. = పువ్వులుగట్టిన యాఁడుదాని సిగ, కొప్పు.
ధరిత్రీ, ధారయిత్రీ, ఈ.సీ. = భూమి.
ధర్మః, పు., ధర్మం, అ.న. = పుణ్యము.

ధర్మయుక్, జ్., ధర్మయుః, ఉ.త్రి. = పుణ్యాత్ముఁడు.
* ధర్షణీ, చర్షణీ, ఈ.స్త్రీ. = అంకులాఁడి.
ధవళః, అ., ధవళీ, ఈ.పు. = తెలుపువన్నె.
ధాటిః, ఇ., ధాటీ, ఈ.స్త్రీ. = వి. దాడీ, యుద్ధయాత్ర, ముట్టడిచేయుట.
ధ్యామం, ధ్యాయం, అ.న. = కామంచికసువు.
ధామార్గవః, ధామార్జవః, అ.పు. = ఉత్తరేణి, చేతిబీర.
ధావనిః, ఇ., ధావనీ, ఈ.స్త్రీ. = నక్కతోకగడ్డి, నక్కతోకపొన్న.
ధీ, ధీః, ఈ.స్త్రీ. = బుద్ధి.
* ధీరం, వీరం, అ.న. = కుంకుమపువ్వు.
* ధీవరః, తీవరః, అ.పు. = చేఁపలఁబట్టువాఁడు.
* ధుతం, ధూతం, అ.త్రి. = కదిలింపఁబడినది.
* ధురా, ఆ., ధురీ, ఈ.స్త్రీ. = బరువు.
* ధువిత్రం, ధవిత్రం, అ.న. = యజ్ఞమునందగ్నిఁబ్రజ్వలింపఁజేయుటకు నిఱ్ఱిచర్మమునఁజేసిన విసనకఱ్ఱ.
ధూపాయితః, ధూపితః, అ.పు. = తపింపఁబడినవాఁడు.
ధూమలః, త్రి., ధూమ్రః, అ.పు. = నీలాధిక రక్తవర్ణము.
ధూమ్యాటః, ధూమ్రాటః, అ.పు. = కూఁకటిమూఁగపిట్ట.
* ధూర్తః, ధార్తః, అ.పు. = జూదమాఁడువాఁడు.
ధూర్జటిః, ఇ., ధూర్జటీ, న్.పు. = శివుఁడు.
ధౌర్తికం, అ.న., ధౌర్తికా, ఆ.స్త్రీ. = దౌష్ట్యము, ధూర్తుని భావకర్మము.
ధ్వజః, అ., ధ్వజం, అ.న. = టెక్కెము.
ధృష్టః, అ., ధృష్ణుః, ఉ.త్రి. = దిట్టతనముగలవాఁడు.
ధృష్ణుక్, హ్., ధృష్ణుః, ఉ.త్రి. = సభయందుశంకింపఁబడనిది.
నందిః, ఇ., నందీ, న్.పు. = నందీశ్వరుడు.
నక్తమాలః, నక్తమారః, అ.పు. = క్రానుఁగుచెట్టు.
నఖరః, నఖః, అ.త్రి. = గోరు.
* నగః, నాగః, అ.పు. = పర్వతము, పాము.
నగరీ, ఈ.స్త్రీ., నగరం, అ.న. = పట్టణము.
నగ్నహు, ఉ.న., నగ్నహూః, ఊ.పు. = నానాద్రవ్యకృత సురాబీజము.
నటః, అ., నటీ, న్.పు. = ఆఁటనేర్పువాఁడు.
* నటనం, నాట్యం, అ.న. = ఆఁట.
నడః, పు., నడం, అ.న. = క్రాలుకసువు.
నడమీనః, నలమీనః, అ.పు. = క్రాలుకసువులో నుండు చేప.
నడ్వాన్, త్., నడ్వలః, అ.త్రి. = క్రాలుకసువుగల దేశము.

* నదః, నాదః, అ.పు. = ధ్వని.
నప్తా, ఋ., నప్త్రీ, ఈ.సీ. = మనుమరాలు.
నమసితం, నమస్యితం, అ.త్రి.నమస్కరింపఁబడినవాఁడు.
నముచిః, ఇ., నముచీ, న్.పు. = ఒక రాక్షసుఁడు.
* నయః, నాయః, అ.పు. = నీతి, పొందించుట.
* నరకః, నారకః, అ.పు. = నరకము.
నవతిశః, నవశః, స్.అవ్య. = తొమ్మిదేసి తొమ్మిదేసి.
నాభిః, ఇ.పు., నాభీ, ఈ.సీ. = బొడ్డు.
నారంగం, నాగరంగం, అ.న. = నారింజచెట్టు.
నాళీ, నాడీ, ఈ.సీ. = కాఁడ, గొట్టము.
నికటః, పు., నికటం, అ.న. = సమీపము.
* నికషః, కషః, అ.పు. = ఒరగంటిఱాయి.
నికాశః, నీకాశః, అ.త్రి. = సమానము, సమానవస్తువు.
* నికుంజః, కుంజః, అ.పు. = పొదరిల్లు.
నిక్వణః, నిక్వాణః, అ.పు. = వీణాదులధ్వని.
నిగదః, నిగాదః, అ.పు. = తెలియఁజెప్పుట.
నిగళః, పు., నిగడః, అ.పు. = ఏనుఁగుకట్టు గొలుసు.
నిగ్రహః, నిగ్రాహః, అ.పు. = అడ్డగించుట.
* నిచీకీ, నైచికీ, ఈ.సీ. = మంచి రూపముగల్గి చాల పాలిచ్చెడియావు.
నిట్, శ్., నిశా, ఆ.సీ. = రాత్రి.
నిదాఘః, పు., నిదాఘం, అ.న. = గ్రీష్మఋతువు.
నిదేశః, నిర్దేశః, అ.పు. = ఆజ్ఞ, ఉత్తర్వు.
నినదః, నినాదః, అ.పు. = ధ్వని.
నిపఠః, నిపాఠః, అ.పు. = చదువుట.
నిమిషః, నిమేషః, అ.పు. = వి.నిముసము, కనుఱెప్ప, ఱెప్పపాటు కాలము.
నియమః, నియామః, అ.పు. = వి. నేమము, నిశ్చయము.
* నియంతా, యంతా, ఋ.పు. = సారథి.
నియాతనం, నిపాతనం, అ.న. = దిగువకుఁద్రోయుట.
నిర్యాసః, పు., నిర్యాసం, అ.న. = చెట్టుజిగురు, బంక.
నిర్వాపనం, నిరాసనం, అ.న. = పితరులకిచ్చుజలాంజలి.
నిశాపతిః, నిశిపతిః, ఇ.పు. = చంద్రుడు.
నిష్కళా, ఆ., నిష్కళీ, ఈ.సీ. = ముట్టుడిగినస్త్రీ.
నిష్కః, పు., నిష్కం, అ.న. = పతకము, కర్షము, ఫలము.
నిష్ఠం, అ.న., నిష్ఠా, ఆ.సీ. = నాట్యమందుపంచమసంధి.

నిస్వః, నిస్వకః, అ.పు. = దరిద్రుఁడు.
నిస్వనః, నిస్వానః, అ.పు. = ధ్వని.
నిహకా, నిహాకా, ఆ.స్త్రీ. = ఉడుము, నీటియుడుము.
నీడః, పు., నీడం, అ.న. = పక్షులగూఁడు.
నీరాజనం, నీరజనం, అ.న. = హారతి.
నీలంగుః, నీలాంగుః, ఉ.పు. = పురుగు.
నీలీ, నీలినీ, ఈ.స్త్రీ. = నీలిచెట్టు.
నీవిః, ఇ., నీవీ, ఈ.స్త్రీ. = పోకముడి.
నీవృత్, నివృత్, త్.పు. = పల్లె, వూరు, దేశము.
★ నీశారః, నిశారః, అ.పు. = శరీరమంతయు గప్పు పరికిణి.
నుః, ఉ.పు., నౌః, ఔ.స్త్రీ. = ఓడ.
నూతనః, నూత్నః, అ.త్రి. = క్రొత్తది.
నూపురః, పు., నూపురం అ.న. = అందె.
నేత్రః, పు., నేత్రం, అ.న. = కన్ను.
నేదిష్ఠః, అ., నేదీయాన్, స్.త్రి. = మిగులదగ్గిరనున్నది.
★ నైవేద్యం, నివేదనం, అ.న. = దేవతలకొసఁగినయన్నాదికము.
నైషధః, నిషధః, అ.పు. = నలచక్రవర్తి.
నృత్తం, నృత్యం, అ.న. = ఆఁట.
నృసేనం, అ.న., నృసేనా, ఆ.స్త్రీ. = మనుష్యసైన్యము.
పంకః, పు., పంకం, అ.న. = పాపము, బురద, అడుసు.
పంగుః, ఉ., పంగూః, ఊ.పు. = పిచ్చుకుంటివాడు.
పండః, పు., పండం, అ.న. = నపుంసకుఁడు.
పచంపచా, పత్రంపచా, ఆ.స్త్రీ. = పిల్లపిచ్చర.
★ పటశ్చారః, పాటచ్చరః, అ.పు. = దొంగ.
పటః, అ.పు., పటీ, ఈ.స్త్రీ. = వస్త్రము.
పటలీ, ఈ.స్త్రీ., పటలం, అ.న. = సమూహము.
పటాహః, పు., పటహం, అ.న. = తమ్మట.
పటాకా, పతాకా, ఆ.స్త్రీ. = ధ్వజము.
పటోలః, అ., పటుః, ఉ.పు. = చేదుపొట్ల.
పణసః, పనసః, అ.పు. = ఒక వృక్షము.
పణితవ్యం, పణ్యం, అ.న. = అమ్మఁదగినది.
పతత్రం, పత్రం, అ.న. = ఱెక్క.
★ పతద్గ్రహః, ప్రతిగ్రాహః, అ.పు. = వి.పడికము, పడిగము, తమ్మపడిగ.
పత్రం, అ.న., పత్రీ, ఈ.స్త్రీ. = వి.పత్తిరి, ఆకు.

పత్రరేఖా, పత్రలేఖా, ఆ.స్త్రీ.; పత్రాంగులిః, పత్రావళిః, ఇ.స్త్రీ. = స్త్రీలస్తనాదులయందలి మకరికా పత్రములు.

పత్రికా, ఆ.స్త్రీ., పత్రికం, అ.న. = చిన్నకత్తి, చాకు.

పథః, అ., పంథాః, న్.పు. = మార్గము.

* పదం, న., పాదః, అ.పు. = కిరణము.

పదవిః, ఇ., పదవీ, ఈ.స్త్రీ. = మార్గము.

పద్మగర్భః, పద్మనాభః, అ.; పద్మగర్భిః, పద్మనాభిః, ఇ.పు. = విష్ణువు.

పద్మః, పు., పద్మం, అ.న. = తామరపువ్వు.

* పరః, త్రి., పారః, అ.ష్ణ. = ఆవలిదరి, గట్టు.

* పరాక్రమః, విక్రమః, అ.పు. = శౌర్యము, ఎక్కుదుబలము.

* పరాగః, ప్రాగః, అ.పు. = పుప్పొడి, ధూళి.

* పరాయణః, పారాయణః, అ.త్రి. = ఒక వస్తువుయందాసక్తి గలవాఁడు.

పరిఖా, పరిఘా, ఆ.స్త్రీ. = అగడ్త.

పరిఘః, పరిఘాతనః, అ.పు. = ఇనుపకట్లగుదియ.

* పరిదానం, ప్రతిదానం, అ.న. = వస్తువును మార్చుకొనుట.

పరిమళః, పరీమళః, అ.పు. = ఇంపైనవాసన.

పరిరంభః, పరీరంభః, అ.పు. = కౌఁగలి.

పరివసితం, పరివస్సితం, అ.త్రి. = ఉపచరించిన గురువు మొదలయిన పెద్దలు.

పరివిత్తః, అ., పరివిత్తిః, ఇ.పు. = తమ్మునకుఁబెండ్లియై, తనకుఁబెండ్లికానియన్న.

పరివృఢః, పరిబృఢః, అ.పు. = రాజు.

పరివృతం, పరీవృతం, అ.త్రి. = నలుప్రక్కలఁజుట్టుకొనఁబడినది.

పరిసర్యా, ఆ.స్త్రీ., పరిసారః, అ.పు. = భూమియంతయు దిరుగుట.

పరిస్రుత్, త్., పరిస్రుతా, ఆ.స్త్రీ. = కల్లు.

పరిహాసః, పరీహాసః, అ.త్రి. = పరేచికము, ఎకసక్కెమాడుట.

పరుః, ఉ.పు., పరుః, స్.న. = వెదురు మొదలగువాని కణుపు.

పర్కటీ, న్.పు., పర్కటీ, ఈ.స్త్రీ. = జువ్విచెట్టు.

పర్యంకః, పల్యంకః, అ.పు. = వి. పలంగు, మంచము.

పలలం, ష్ణ., పలం, అ.న. = వి. పొల, మాంసము.

పలాండుః, ఉ., పలాండూః, ఊ.పు. = నీరుల్లి.

పలాలః, పు., పలాలం, అ.న. = ధాన్యములేని పూరికట్ట.

పల్యంకః, అ.పు., పల్యంకికా, ఆ.స్త్రీ. = వి.పల్లకి, పాలకీ.

పల్లవః, పు., పల్లవం, అ.న. = చిగురాకు.

పల్లవః, పల్లవికః, అ.త్రి. = జారుఁడు.
పల్వలః, పు., పల్వలం, అ.న. = కొద్దినీరుగలపల్లము.
పళ్యాణం, పల్యయనం, అ.న. = గుఱ్ఱపుజీని.
పవనం, న., పవః, అ.పు. = ధాన్యాదులుతూర్పెత్తుట.
* పవిః, భవిః, ఇ.పు. = వజ్రాయుధము.
పాంచజన్యః, పు., పాంచజన్యం, అ.న. = విష్ణునిశంఖము.
పాండిత్యం, అ.న., పాండితీ, ఈ.సీ. = పండితుని కార్యము
* పాంథః, పథికః, అ.పు. = త్రోవనడుచువాఁడు.
పాంశుః, పాంసుః, ఉ.పు. = పరాగము.
పాంశులా, పాంసులా, ఆ.సీ. = అంకులాడి.
పాటలం, అ.న., పాటలా, ఆ.సీ. = కలిగొట్టుచెట్టు,
పాటలిః, ఇ.ప్స., పాటలా, ఆ.సీ.,= కలిగొట్టు చెట్టు, మొక్కపు చెట్టు
పాటలీః, ఈ., పాటలా, ఆ.సీ. = ఒక పట్టణము.
పాణః, అ., పాణిః, ఇ.పు. = హస్తము.
పాణినిః, పానినిః, ఇ.పు. = వ్యాకరణసూత్రకర్త.
పాతకః, పు., పాతకం, అ.న. = పాపము.
పాత్రః, అ.ప్న., పాత్రీ, ఈ.సీ. = భోజనపాత్ర.
పాత్రీవః, పు., పాత్రీవం, అ.న. = యజ్ఞపాత్ర.
* పాదః, అ., పత్, ద్.పు. = పాదము.
పాదుకృత్, పాదూకృత్, త్.పు. = మాదిగవాఁడు.
పామా, న్., పామా, ఆ.సీ. = గజ్జి.
పాయసః, పు., పాయసం, అ.న. = పరమాన్నము.
పారంగతం, పారగతం, అ.త్రి. = దరిజేరినది.
పారతః, పారదః, అ.పు. = పాదరసము.
పారంపర్యం, అ.న., పారపరీ, ఈ.సీ. = వరుసగావచ్చినది.
పారిపార్శ్వకః, పారిపార్శ్వగః, అ.పు. = సూర్యునిపార్శ్వదేవత.
* పారిప్లవః, పరిప్లవః, అ.త్రి. = కుమ్మరవాఁడు, కదలుచుండు చేతులు మొదలగునవి.
పారిఖ్యాతీ, ఈ.సీ., పారిఖ్యాతం, అ.న. = పరిఖ్యాతునిపనులు.
పారిషత్, ద్., పారిషదః, అ.పు. = ప్రమథుఁడు.
పారుష్యం, పౌరుషం, అ.న. = మగతనము.
పార్వణః, పు., పార్వణం, అ.న. = పర్వతసంబంధమైనది, శ్రాద్ధమునజేయుపిండప్రదానము.
పార్శ్వః, పు., పార్శ్వం, అ.న. = ప్రక్క

పాలనా, ఆ.సీ., పాలనం, అ.న. = ఏలుట, కాచుట.
పాలంక్యా, పాలుక్యా, ఆ.సీ. = కుందురుష్కమను గంధ ద్రవ్యము.
* పాలాశః, పలాశః, అ.పు. = ఒక వర్ణము.
పాలిందీ, పాలినీ, ఈ.సీ. = నల్లతెగడ.
* పాశకః, ప్రాసకః, అ.పు. = వి. పాచిక.
* పాశ్చాత్యం, పశ్చిమం, అ.న. = చివర.
పార్ష్ణిః, ఇ.పు., పార్ష్ణీ, ఈ.సీ. = మడమ.
పింగః, పింగళః, అ.పు. = గోరోచనమువంటిచాయ.
పిండః, పు., పిండం, అ.న. = అన్నపుముద్ద, గర్భము.
పించుమందః, పిచుమర్దః, అ.పు. = వేఁపచెట్టు.
* పిటకః, పేటకః, అ.పు. = వి. పెట్టె, మందసము.
పిటకః, పీటకః, అ.త్రి. = పొక్కులు, బొబ్బలు.
పిణ్యాకః, పు., పిణ్యాకం, ఋ.పు. = గానుగపిండి
పితాపితా, పితృపితా, ఋ.పు., = తండ్రితండ్రి.
పిధానః, పు., పిధానం, అ.న. = కప్పుట, మూకుడు.
* పినద్ధః, అపినద్ధః, అ.పు. = కట్టఁబడినవస్త్రము.
పినాకః, పు., పినాకం, అ.న. = శివధనుస్సు.
పిప్పలః, అ., పిప్పలిః, ఇ.పు. = రావిచెట్టు.
* పియాలః, అ., ప్రియాళః, అ.ఉ.ఊ.పు. = మొరటచెట్టు.
పీడః, అ.పు., పీడా, ఆ.సీ. = కష్టము, పీడపెట్టుట.
పీతనీ, పీవనీ, ఈ.సీ. = ముయ్యాకుపొన్న.
పీతసాలకః, పీతసారకః, అ.పు. = వేఁగిమాను.
* పీతిః, వీతిః, ఇ.పు. = గుఱ్ఱము.
పీనసః, పీనశః, అ.పు. = పడిసెము.
పీయూషః, పేయూషః, అ.పు. = జున్నుపాలు.
పీవ, పీవరం, అ.త్రి. = బలిసినది.
పుండరీకం, అ.న., పుండరీ, ఈ.సీ. = తెల్లతామర.
పుచ్ఛః, పు., పుచ్ఛం, అ.న. = గుఱ్ఱము మొదలగువానితోఁక.
పుటః, అ.ప్న., పుటీ, ఈ.సీ. = దొప్ప.
పునర్వసుః, ఉ.ప్స. పునర్వసూః, ఊ.సీ. = ఒక నక్షత్రము.
పురందరః, పురందః, అ.పు. = ఇంద్రుఁడు.
పురా, పురః, అవ్య. = మొదటిది, మొదటివాఁడు.
పురాణం, పురాతనం, అ.న. = ప్రాఁతది.

* పురుషః పూరుషః, అ.పు. = మనుష్యుఁడు.
పురూరవః, అ., పురూరవాః స్.పు. = ఒక చక్రవర్తి.
పులినః, పు., పులినం, అ.న. = ఇసుకతిన్నె.
పుషితం, పుష్టం, అ.త్రి. = పోషింపఁబడినది, బలిసినది.
పుష్పకేతుః, ఉ.పు., పుష్పకం, అ.న.కుసుమాంజనము.
పుష్పరథః, పుష్యరథః, అ.పు. = విలాసయోగ్యమైన రథము.
పుస్తకః, పుస్తః, అ.ష్న. = వి.పొత్తము, పొస్తకము.
పూతికః, పూతీకః, అ.పు. = నెమలియడుగుచెట్టు.
పూయః, పు., పూయం, అ.న. = చీము.
పూరితం, పూర్తం, అ.న. = నిండింపబడినది.
* పూర్ణమాసః, పౌర్ణమాసః, అ.పు. = ఆమావాస్యపూర్ణిమలఁజేయు యాగము.
పోతవహః, పోతవాహః, అ.పు. = ఓడకంబమున నుండి యుపాయమును జెప్పువాఁడు.
పైతృష్వస్రీయః, పైతృష్వసేయః, అ.పు. = మేనత్తకొడుకు.
ప్రకాండః, పు., ప్రకాండం, అ.న. = చెట్టునడుము.
* ప్రకామం, కామం, అ.న. = ఇష్టమైనది.
ప్రకీర్యః, ప్రకిరః, అ.పు. = నెమలియడుగు చెట్టు.
ప్రక్వణః, ప్రక్వాణః, అ.పు. = వీణాధ్వని.
* ప్రక్రమః, ఉపక్రమః, అ.పు. = క్రియకు ముందు యత్నము, వంటకు పొయ్యి అలుకుట.
ప్రఖ్యాతః, అ.పు., ప్రఖ్యాతిః, ఇ.త్రి. = ప్రసిద్ధుఁడు.
ప్రగ్రాహః, ప్రగ్రహః, అ.పు. = వి. పగ్గము, గుఱ్ఱపుకళ్లెపు త్రాఁడు.
ప్రగ్రీవః, పు., ప్రగ్రీవం, అ.న. = గవాక్షి.
ప్రఘణః, ప్రఘాణః, అ.పు. = ఇంటిచోపా, నడవ.
* ప్రఘారః, ప్రాఘారః, అ.పు. = కారుట.
ప్రజ్ఞః, అ., ప్రజ్ఞుః, ఉ.పు. = పంగటికాళ్లవాఁడు.
* ప్రజ్ఞా, ఆ., ప్రాజ్ఞీ, ఈ.సీ. = లోకవ్యవహార మెఱిఁగిన స్త్రీ.
ప్రణాళః, ప్రనాళః, అ.పు. ఈ.సీ. = కాలువ, తూము.
ప్రతిమానం, అ.న., ప్రతిమా, ఆ.సీ. = శిలాదుల ప్రతిమ.
* ప్రతివసథః, పరివసథః, అ.పు. = గృహము.
ప్రతిష్కశః, ప్రతిష్కశః, అ.పు. = జూదము.
ప్రతిహారః, ప్రతీహారః, అ.పు. = వి.పడిహారి, పడిహారి, ద్వారపాలకుఁడు.
ప్రతీతః, ప్రథితః, అ.పు. = ప్రసిద్ధుఁడు.
ప్రతోళిః, ఇ., ప్రతోళీ, ఈ.సీ. = రచ్చమిట్ట, రథములుబోవు వీధి.

ప్రత్యక్, అవ్య. ప్రత్యోక్, చ్.త్రి. = పడమర దిక్కు.
ప్రత్యక్పర్ణీ, ప్రత్యక్పుష్పీ, ఈ.సీ. = ఉత్తరేణి.
ప్రత్యుషః, స్.న., ప్రత్యూషః, అ.ప్న. = ప్రాతఃకాలము.
ప్రత్నః, ప్రతనః, అ.త్రి. = ప్రాఁతది.
ప్రధిః, పు., ప్రధి, ఇ.న. = బండికల్లునకుఁజుట్టువేసిన యినుపకట్టు.
ప్రపథః, ప్రపాథః, అ.పు. = మార్గము.
ప్రపుల్లః, ప్రఫుల్లః, అ.త్రి. = వికసించినది.
ప్రపున్నాటః, ప్రపునాటః, అ.పు. = తగిరిసెచెట్టు.
ప్రభవంతీ, ఈ., ప్రభావితా, ఆ.సీ. = సామర్థ్యము.
ప్రమదావనం, ప్రమదవనం, అ.న. = ఉద్యానవనము.
ప్రమితిః, ఇ., ప్రమా, ఆ.సీ. = నిజముగా నెఱుఁగుట.
ప్రమోదః, ప్రమదః, అ.పు. = సంతసము.
* ప్రయత్నః, ప్న., యత్నం, అ.న. = యత్నము, ఉద్యోగము.
ప్రవారణం, ప్రధారణం, అ.న. = కోరినవస్తువును తానొకఫలము
నపేక్షించి యిచ్చుట.
ప్రవాళః, ప్రవాలః, అ.పు. = వీణాదండము.
ప్రవాళః, పు., ప్రవాళం, అ.న. = వి. పవడము.
* ప్రవేణిః, వేణిః, ఇ.ఈ.సీ. = వి. వేనలి, అల్లినజడ.
ప్రశస్తం, ప్రయుక్తం, అ.న. = ఇంగువ, జీలకఱ్ఱ మొదలగునవి,
తిరుగఁబోసిన పదార్థము.
* ప్రష్ఠౌహీ, పష్ఠౌహీ, ఈ.సీ. = బాల్యమునచూడిగల పశువు, పడ్డ.
ప్రసభం, అవ్య., ప్రసభః, అ.ప్న. = బలాత్కారము.
ప్రసరణం, అ.న., ప్రసరణీ, ఈ.సీ. = దండువిడియుట,
సేన అంతట వ్యాపించుట.
ప్రసూతిః, ఇ.సీ., ప్రసవః, అ.పు. = బిడ్డకనుట.
ప్రసృతః, అ.పు., ప్రసృతిః, ఇ.సీ. = చేరెడు.
ప్రస్థః, పు., ప్రస్థం, అ.న. = ఒకధాన్యాదులమానము.
* ప్రహ్లోదః, హ్లోదః, అ.పు. = హిరణ్య కశిపుని కుమారుఁడు.
ప్రాక్, అవ్య., ప్రాక్, చ్.త్రి. = తూరుపు.
ప్రాఘుణకః, ప్రాఘూర్ణకః, అ.పు. = యాచకుఁడు.
ప్రాచీనం, ప్రాచీరం, అ.న. = కంచెకోట.
ప్రాణః, అ.పు., ప్రాణా, ఆ.సీ. = వి. పానము, ఉసురు.
ప్రావృట్, ష్., ప్రావృషా, ఆ.సీ. = వర్షఋతువు.
* ప్రేతః, పరేతః, అ.పు. = నరకముననున్న జంతువు, చచ్చినవాఁడు.

ప్రోథః, పు., ప్రోథం, అ.న. = గుఱ్ఱపుముక్కు.
పృథులం, అ., పృథు, ఉ.త్రి. = గొప్పది, పొడవు వెడల్పు గలది.
పృథ్వీ, ఈ., పృథుః, ఉ.సీ. = నల్లజీలకఱ్ఱ, ఇంగువ చెట్టు.
పృషత్, త్. స., పృషతః, అ.పు. = జలబిందువు.
పృశ్నిః, ఇ., పృశ్నిపర్ణీ, ఈ.సీ. = కోలపొన్నచెట్టు.
ప్లవంగః, ప్లవగః, అ.పు. = కోతి, సూర్యసారథి, కప్ప.
ప్లవః, పు., ప్లవం, అ.న. = తెప్ప.
ప్లవాకా, ప్లవికా, అ.సీ. = ఓడలు మొదలగునవి.
ప్లిహా, ప్లీహా, న్.పు. = ఱొమ్ములో నెడమదిక్కున నుండు పచ్చని మాంసము.
ప్లోషః, ప్రోషః, అ.పు. = కాల్చుట, కాలుట.
ఫణః, అ.పు. ఫణా, ఆ.సీ. = పాముపడిగె.
ఫణిః, ఇ., ఫణీ, న్.పు. = పాము.
ఫణిర్జకః, ఫణిజ్జకః, అ.పు. = మరువము.
ఫలకః, పు., ఫలం, అ.న. = అగిరె, డాలు.
ఫలినః, అ.పు., ఫలీ, న్.త్రి. = పండినచెట్టు.
* ఫలినీ, హలినీ, ఈ.సీ. = నాగేఁటిచాలుకూర, వెన్న వెదురకూర.
* ఫాలం, భాలం, అ.త్రి. = నుదురు.
ఫేరవః, అ., ఫేరుః, ఉ.పు. = నక్క.
ఫేలా, ఆ., ఫేలీ, ఈ.సీ. = తినగామిగిలినయన్నాదులు.
* బంధుః, ఉ., బాంధవః, అ.పు. = వి. బందుగు, ఒకగోత్రము వాఁడు.
బంధురం, బంధూరం, అ.త్రి. = వంగినది.
* బకః, వకః, అ.పు. = వక్కుకొంగ.
* బకః, బుకః, అ.పు. = బకపుష్పము.
బర్హపుష్పం, బర్హిపుష్పం, అ.న. = స్థౌణేయకము, పచ్చాకు, ఘాచిపత్రి.
బర్హీ, న్.,బర్హిణః, అ.పు. = నెమలి.
* బలాకా, వలాకా, ఆ.సీ. = ఆఁడకొక్కెర.
* బలాహకః, వలాహకః, అ.పు. = మేఘము.
బలారః, అ., బలారిః, ఇ.పు. = ఇంద్రుఁడు.
బలిధ్వంసః, అ., బలిధ్వంసీ, న్.పు. = విష్ణువు.
బస్తకం, బాస్తకం, అ.న. = రుమాకరమందుఁబుట్టిన లవణము.
* బహుదా, బాహుదా, ఆ.సీ. = ఒకనది.
బహుళం, అ., బహు, ఉ.న. = అధికము.
బాడవః, బాడబః, అ.పు. = నీటిచిచ్చు, బ్రాహ్మణుఁడు.
బాడవ్యం, బాడబ్యం, అ.న. = బ్రాహ్మణసమూహము.

బాఢం., అవ్య., బాఢం, అ.త్రి. = అతిశయము.
బాణః, అ.పు., బాణా, ఆ.స్త్రీ. = నల్లపూలగోరింట.
బాహ్లికః, బాహ్లీకః, అ.పు. = ఒక దేశము, ఒకరాజు, గుఱ్ఱము.
బాహ్లికం, బాహ్లీకం, అ.న. = ఇంగువ, కుంకుమ.
బింబః, పు., బింబం, అ.న. = సూర్యచంద్రుల మండలము.
బిడం, బిదం, అ.న. = బిడాలవణము.
బిడారః, పు., బిడాలః, అ.పు. = వి.పిల్లి.
బిడౌజః, అ., బిడౌజాః, స్.పు. = ఇంద్రుఁడు.
* బిబ్బోకః, విబ్బోకః, అ.పు. = స్త్రీలశృంగారచేష్ట.
* బిసం, విసం, అ.న. = తామరతూఁడు, తీఁగె.
* బిస్తః, విస్తః, అ.పు. = అక్షమెత్తు బంగారము.
బీజపూరః, బీజాపూరః, అ.పు. = మాతులుంగవృక్షము, జామీ వృక్షము.
బుధః, బుధానః, అ.పు. = పండితుఁడు.
బుద్ధం, బుధితం, అ.త్రి. = ఎఱుఁగఁబడినది.
* బుధ్నః, బ్రధ్నః, అ.పు. = చెట్టుమొదలు.
బుసం, బుషం, అ.న. = ఉమక, పొల్లు.
* బొక్కాణః, బోక్కణః, అ.పు. = వి.బొక్కెన.
బోధకః, బోధకరః, అ.పు. = రాజులనిద్రమేలు కొలుపువాఁడు.
బోధిః, ఇ., బోధిద్రుమః, అ.పు. = రావిచెట్టు.
బ్రహ్మీ, బ్రాహ్మీ, ఈ.స్త్రీ. = పొన్నగంటికూర.
బ్రాహ్మీ, బ్రాహ్మణీ, ఈ.స్త్రీ. = బ్రాహ్మణుని భార్య, బ్రహ్మ భార్య.
* భంగ్యం, భాంగీనం, అ.త్రి. = జనుముపండు భూమి.
భండీరీ, భాండీ, ఈ.స్త్రీ. = మంజిష్ఠ తీఁగె.
భండీ, భాండీ, న్.పు. = దిరిసెనపు చెట్టు.
భండీరః, భండీలః, అ.పు. = దిరిసెనపు చెట్టు, చిర్రికూర.
భక్కికా, భక్కీకా, ఆ.స్త్రీ. = ఒకలత, రీతి.
భగినీ, భగ్నీ, ఈ.స్త్రీ. = తోడఁబుట్టినది, అక్క.
* భరః, భారః, అ.పు. = వి. బరువు, బారువు,
పుట్టెడు ౨౦ తులములయెత్తు.
భర్మ, న్., భర్మం, అ.న. = బెదరించుట.
భవనః, పు., భవనం, అ.న. = ఇల్లు.
భవా, ఆ., భవానీ, ఈ.స్త్రీ. = పార్వతి.
* భవిష్ణుః, భూష్ణుః, ఉ.త్రి. = కాఁగలవాఁడు,
తలవెంట్రుకలు మొదలగునవి.

భక్ష్యకారః, భక్ష్యంకారః, అ.త్రి. = పిండివంట వండువాఁడు.
భాండః, పు., భాండం, అ.న. = సొమ్ము, అన్నిపాత్రలు
భాః, స్., భా, ఆ.స్త్రీ. = కాంతి.
భాః, స్.ప్స., భాక్, జ్.స్త్రీ. = తేజస్సు.
భారకః, భారికః, అ.పు. = బరువుమోయువాఁడు.
భాషా, ఆ.స్త్రీ., భాషణం, అ.న. = వి.బాస, మాట.
★ భాస్వరః, ఆభాస్వరః, అ.పు. = ఒక గణదేవత.
భీః, ఈ., భీతిః, ఇ.స్త్రీ. = భయము.
భీభత్సః, అ., భీభత్సుః, ఉ.పు. = వి.విచ్చుఁడు.
భీషణం, భీష్మం, అ.న. = భయానకరసము.
భుజః, అ.పు., భుజా, ఆ.స్త్రీ. = వి. బుజము.
భువః, స్., భువః, ర్.అవ్య. = ఆకసము.
భూః, ఊ.స్త్రీ., భూ.ర్. అవ్య. = భూమి.
భూతవేశీ, భూతావేశీ, ఈ.స్త్రీ. = తెల్లవావిలిచెట్టు.
భూతః, పు., భూతం, అ.న. = పిశాచములలో నొకటి.
★ భూతిః, విభూతిః, ఇ.స్త్రీ. = అణిమాద్యష్టసిద్ధులు.
భూతికం, భూతీకం, అ.న. = వాసనగడ్డి.
భూమిః, ఇ., భూమీ, ఈ.స్త్రీ. = పుడమి.
భూరిమాయుః, ఉ., భూరిమాయః, అ.పు. = నక్క
భూషా, ఆ.స్త్రీ., భూషణం, అ.న. = సొమ్ము.
భేదః, వు., భేదనం, అ.న. = బ్రద్దలగుట.
భేషజం, భైషజ్యం, అ.న. = ఔషధము.
భ్రమః, అ.పు., భ్రమిః, ఇ.స్త్రీ. = తిరుగుట.
భ్రుణః, భ్రూణః, అ.ప్న. = కడుపులోని పిండము.
భృంగారః, పు., భృంగారం, అ.న. = బంగారుగిండి.
భృంగారీ, ఈ.స్త్రీ., భృంగారుః, ఉ.పు. = చిమ్మటపురుగు.
భృత్యా, ఆ., భృతిః, ఇ.స్త్రీ. = కూలి.
భృశం, అవ్య., భృశం, అ.న. = మిక్కిలి.
మంగలః, పు., మంగలం, అ.న. = శుభము.
మంజు, స్., మంజులం, అ.న. = చక్కనిది, మెత్తనిది.
మండపః, మంటపః, అ.ప్న. = ఆస్థానము మొదలగునవి.
మండలః, అ.ప్న., మండలా, ఆ.స్త్రీ. = బింబము.
మండుకః, మండూకః, అ.పు. = కప్ప.
మండోదరీ, మందోదరీ, ఈ.స్త్రీ. = రావణునిభార్య.

మందరః, పు., మందారః, అ.పు. = ఒకవృక్షము.
మందిరం, అ.న., మందిరా, ఆ.స్త్రీ. = పట్టణము, ఇల్లు.
మకరందః, మరందః, అ.పు. = పువ్వుతేనె.
* మకూలకః, ముకూలకః, అ.పు. = దంతిచెట్టు.
మఖః, మఘః, అ.పు. = యజ్ఞము.
మజ్జా, న్.పు., మజ్జా, ఆ.స్త్రీ. = చెట్టులోపలిచేవ, ఎముకలలోని క్రొవ్వు.
* మజ్జికా, మార్జికా, ఆ.స్త్రీ. = పెరుగులో ననేక ద్రవ్యములు కూర్చి చేసినది.
మణికః, పు., మణికం, అ.న. = పెనము.
* మణితం, మాణితం, అ.న. = రతికాలభవస్త్రీకంఠ ధ్వని.
* మతల్లికా, మాతల్లీకా, ఆ.స్త్రీ. = శ్రేష్ఠమును శుభమును జెప్పునది.
మత్తకాశినీ, మత్తకాసీని, ఈ.స్త్రీ. = ఉత్తమస్త్రీ.
* మత్సరః, మాత్సరః, అ.పు., = ఇతరునివలన పుట్టిన ద్వేషము.
* మత్సరీ, మాత్సరీ, న్.పు. = పరులయందు ద్వేషముగలవాఁడు.
మత్స్యః, మత్సః, అ.పు. = చేఁప.
మత్స్యండీ, మత్స్యాండీ, ఈ.స్త్రీ. = ఖండశర్కర.
మత్స్యబంధనం, మత్స్యవేధనం, అ.న. = గాలము.
మదః, మాదః, అ.పు. = వి.మత్తు, విద్యాధనాదులవలనఁబుట్టిన గర్వము.
మదిరా, ఆ.స్త్రీ., మద్యం, అ.న. = కల్లు.
మద్గుః, పు., మద్గు, ఉ.న. = ఒక చేఁప.
మధుకః, మధూకః, అ.పు. = ఇప్పచెట్టు.
మధు, ఉ.న., మాధవకః, అ.పు. = ఇప్పపూలఁజేసిన కల్లు.
* మధుః, ఉ., మధుస్రవా, ఆ.స్త్రీ. = పాలకికూర.
* మధుశ్రేణీ, ధనుశ్రేణీ, ఈ.స్త్రీ. = చాఁగచెట్టు.
మధ్యమం, అ., మధ్యః, అ.పు. = నడుము.
మనం, అ., మనః, స్.న. = చిత్తము.
మరీచిః, పు., మరీచిః, ఇ.స్త్రీ. = కిరణము.
మర్దలః, మద్దలః, అ.పు. = వి. మద్దెల.
మలపూః, మలయూః, ఊ.స్త్రీ. = కుక్కమేడి.
మలయః, పు., మలయం, అ.న. = ఒక పర్వతము.
మల్లకః, అ.పు., మల్లకా, ఆ.స్త్రీ. = వి.మల్ల, ప్రమిదె.
మల్లికః, మల్లికాక్షః, అ.పు. = మాసినముక్కు కాళ్ళుగల రాజహంస.
మలీమసం, మలినం, అ.న. = మాయునది.
మషిః, మసిః, ఇ.ఈ.స్త్రీ. = వి.మసి, శాయి.
* మసీ, మాంసీ, ఈ.స్త్రీ. = జటామాంసి.

మసూరవిదళా, మయూరవిదళా, ఆ.సీ. = నల్లతెగడ.
మస్తకః, పు., మస్తం, అ.న. = తల.
మహోద్బిలం, మహాబిలం, అ.న. = ఆకాశము.
మహః, అ.పు., మహః, స్.న = తేజస్సు.
మహాదేవః, మహోదేవః, అ.పు. = శివుఁడు.
మహానిశా, ఆ.సీ., మహన్నిశం, అ.న. = గొప్పరాత్రి.
మహిః, ఇ., మహీ, ఈ.సీ. = భూమి.
* మహిరః, మిహిరః, అ.పు. = సూర్యుఁడు.
మహిళా, మహేలా, ఆ.సీ. = ఇరువది నాలుగేండ్ల వయసుగల స్త్రీ.
మహౌషధం, అ.న., మహౌషధీ, ఈ.సీ. = శొంఠి.
మాఖః, మాఘః, అ.పు. = ఒక మాసము.
మాణిబంధం, మాణిమంధం, అ.న. = సైంధవలవణము.
మాతలిః, మాకలిః, ఇ.పు. = ఇంద్రసారథి.
మాతాపితరౌ, మాతరపితరౌ, ఋ.పు.ద్వి. = తల్లిదండ్రులు.
మాతులానీ, మాతులీ, ఈ.సీ. = మేనమామ పెండ్లము.
మాతులుంగః, మాలుంగః, అ.పు. = మాదీఫలపుచెట్టు.
మాత్రా, ఆ.సీ., మాత్రం, అ.న. = పరివారము, కొలఁది.
మాతృష్వస్రీయః, మాతృష్వసేయః, అ.పు. = పినతల్లి కొడుకు.
* మాదనః, మదనః, అ.పు. = ఉమ్మెత్త చెట్టు.
మానః, పు., మానం, అ.న. = అభిమానము.
మాయిా, న్., మాయికః, అ.పు. = గారడివాఁడు.
* మాయుః, మయుః, ఉ.పు. = ఒకకిన్నరుఁడు.
* మారదః, మరదః, అ.పు. = శివుఁడు, విష్ణు, చుట్టము.
మారః, మరః, అ.పు. = మన్మథుడు.
మారిః, ఇ., మారీ, ఈ.సీ. = ఒకశక్తి, ఒక జాడ్యము.
మారిషః, మార్షః, అ.పు. = నాట్య పరిభాషయందుఁ బూజ్యుఁడు.
* మార్జనా, మృజా, ఆ.సీ. = చందనాదులచే శరీర మందలి మురికిఁబోఁగొట్టుట.
మార్జారః, మార్జాలః, అ.పు. = పిల్లి.
మాలికా, ఆ.సీ., మాలికం, అ.న. = పువ్వుదండలగుంపు.
మాష్యం, మాషీణం, అ.న. = మినుములు పండు భూమి.
మాసః, పు., మాసం, అ.న. = నెల.
* మాసారః, పు., మసారం, అ.న. = ఇంద్రనీలమణి.
మిషం, అ.న., మిషీ, ఈ.సీ. = నెపము, కపటము.
ముండః, ముండితః, అ.పు. = బోడితలవాఁడు.

ముండః, పు., ముండం, అ.న. = కబంధము.
ముండచణః, ముష్టిచణః, అ.పు. = జెట్టివాఁడు.
* ముకుటః, మకుటః, అ.ప్న. = కిరీటము.
* ముకుందః, కుందః అ.పు. = కుందురుష్కమను గంధ ద్రవ్యము.
* ముకురః, మకురః, అ.పు. = అద్దము.
* ముకుళః, అ.ప్న., మకుళః, అ.పు. = వి. మొగ్గ.
ముక్తా, ఆ.సీ., మౌక్తికం, అ.న. = వి.ముత్తెము.
ముక్తావళిః, ఇ., ముక్తావళీ, ఈ.సీ. = ముత్తెములదండ.
మురంగీ, మురుగీ, ఈ.సీ. = చేకొాణదిచెట్టు.
ముషలః, ముసలః, అ.ప్న. = రోకలి.
ముషలీ, ముసలీ, ఈ.సీ. = బల్లి.
ముషితం, మూషితం, అ.న. = దొంగిలించఁబడినది.
ముష్కరః, ముష్కకః, అ.పు. = మొక్కపుచెట్టు.
ముష్టిః పు., ముష్టిః ఇ.సీ. = పిడికిలి.
ముసుండః, అ.పు., ముసుండీ, ఈ.సీ. = ఇనుపకట్ల లాటీకఱ్ఱ.
ముస్తా, ఆ.సీ., ముస్తకం, అ.ప్న. = వి. ముస్తె, తుంగముస్తె.
ముహూర్తః, పు., ముహుర్తం, అ.న. = పది రెండు క్షణములు.
మూర్తం, అ., మూర్తిమత్., త్.న. = గట్టిది, బిరుసైనది.
మూర్ఖః, మూఢః, అ.పు. = వి. మొఱకుఁడు.
మూర్ణం, మూతం, అ.న. = త్రాఁడు మొదలగువానిచేఁ గట్టఁబడినది.
మూలః, పు., మూలం, అ.న. = దుంప, వేరు.
మూలా, ఆ.సీ., మూలం, అ.న. = మూలానక్షత్రము.
మూలకః, పు., మూలకం, అ.న. = వి. ముల్లంగి.
మూషః, అ.పు., మూషా, ఆ.సీ. = వి. మూస, లోహాదులు కరుగు క్రోవి.
మూషికః, మూషకః, అ.పు. = ఎలుక.
మేఢ్రః, పు., మేఢ్రం, అ.న. = పురుషునిమర్మాంగము.
మేళకః, మేళనః, అ.పు. = కూడుట.
మైత్రీ, ఈ.సీ., మైత్ర్యం, అ.న. = మిత్రునిభావకర్మము.
* మోఘా, అమోఘా, ఆ.సీ. = కలిగొట్టుచెట్టు.
మోదకః, పు., మోదకం, అ.న. = భక్ష్యవిశేషము.
మోషకః, మూషకః, అ.పు. = కంసాలవాఁడు.
* మోక్షః, ముంక్షః, అ.పు. = మొక్కపుచెట్టు.
మౌఖర్యం, అ.న., మౌఖరీ, ఈ.సీ. = అప్రయోజక సంభాషణము చేయు వాని భావకర్మములు.
మౌహూర్తః, మౌహూర్తికః, అ.పు. = జోశ్యుఁడు.

మృగనాభిః, ఇ.పు., మృగనాభీ, ఈ.స్త్రీ. = కస్తూరి.
మృణాళః, పు., మృనాళం, అ.న. = తామర మొదలగువాని కాఁడ.
మృత్, త్., మృత్తికా, ఆ.స్త్రీ. = మన్ను.
మృతాలకం, మృత్తాలకం, అ.న. = తొవరిమన్ను.
మృత్సా, మృత్స్నా, ఆ.స్త్రీ. = మన్ను.
మృథం, మృధం, అ.న. = యుద్ధము.
మృద్వికా, మృద్వీకా, ఆ.స్త్రీ. = ద్రాక్ష.
మృదులం, అ., మృదు, ఉ.న. = కోమలమైనది.
యజః, పు., యజనం, అ.న. = దేవపూజ.
యతిః, ఇ., యతీ, న్.పు. = ఇంద్రియముల గెల్చినవాఁడు.
★ యమః., యామః, అ.పు. = చాలించుట, యముఁడు.
యమః, యమళః, అ.పు. = కవలవారు.
యమః, అ., యమరాట్, జ్.పు. = యముఁడు.
★ యవసః, యావసః, అ.పు. = పశువులుదిను కసువు.
యవసురా, ఆ.స్త్రీ., యవసురం, అ.న. = యవలచేఁజేసిన రాయి.
యష్టిః, పు., యష్టిః, ఇ.స్త్రీ. = కఱ్ఱ.
యక్ష్మః, అ., యక్ష్మా, న్.పు. = క్షయరోగము.
యాచకః, యాచనకః, అ.త్రి. = అడుగువాఁడు.
యాచనా, యాచ్ఞా, ఆ.స్త్రీ. = అడుగుట.
★ యాజ్యా, ఆ.స్త్రీ., యజుః, స్.న. = యజుర్వేదము.
యాతుః, ఉ., యాతుధానః, అ.పు. = రక్కసుఁడు.
★ యావకః, యవకః, అ.పు. = అలచంద, కారుమినుము.
★ యాసః, యవాసః, అ.పు. = తీఁటకసింద.
యుక్తం, యుతం, అ.త్రి. = కూడికొనినది.
యుగంధరః, పు., యుగంధరం, అ.న. = నొగ, ఒక పర్వతము.
యుతకం, యౌతకం, ఆ.న. = అల్లునకుఁగూఁతుకిచ్చిన అరణపు సొమ్ము.
యువతిః, ఇ.ఈ., యువనీ, ఈ.స్త్రీ. = వి. ఉవిద, ముప్పదాఱేండ్లకు లోఁబడిన వయస్సుగల స్త్రీ.
యూథః, పు., యూథం, అ.న. = తిర్యగ్జంతువులగుంపు.
యూషః, పు., యూషం, అ.న. = పెసలు మొదలగువాని కట్టు.
యోక్త్రం, యోత్రం, అ.న. = పలుపు, కన్నెత్రాఁడు.
యోజనా, ఆ.స్త్రీ., యోజనం, అ.ప్న. = ఆమడ, తీఁగెపోఁక, యోచించుట.
యోధః, అ., యోద్ధా, ఋ.పు. = యుద్ధము జేయువాఁడు.
యోనిః, పు., యోనిః, ఇ.స్త్రీ. = భగము.

* యోషా, జోషా, ఆ.స్త్రీ. = స్త్రీ.
యోషిత్, త్., యోషితా, ఆ.స్త్రీ. = వి. జోటి, స్త్రీ.
యౌవనం, యౌవతం, అ.న. = యువతీ సమూహము.
* రంగం, వంగం, అ.న. = తగరము.
రంజనీ, రజనీ, ఇ.ఈ.స్త్రీ. = నీలిచెట్టు.
రక్తపా, రక్తపాః, ఆ.స్త్రీ. = జెలగ.
రచనా, ఆ.స్త్రీ., రచనం, అ.న. = మాల్యాదులచేతనైన శృంగారమునందు విశేషమును బుట్టించుట.
రజః, అ.పు., రజః, స్.న. = పరాగము.
రజనిః, ఇ., రజనీ, ఈ.స్త్రీ. = రాత్రి, పసుపు, లక్క.
రణః, పు., రణం, అ.న. = యుద్ధము.
రతిః, ఇ., రతీ, ఈ.స్త్రీ. = మన్మథుని భార్య.
రథకట్యా, రథకద్యా, ఆ.స్త్రీ. = తేరులగుంపు.
రదః, రదనః, అ.పు. = దంతము.
రదనచ్ఛదః, అ.పు., రదనచ్ఛదః, స్.న. = పెదవి.
* రమా, మా, ఆ.స్త్రీ. = లక్ష్మి.
* రవః, రావః, అ.పు. = ధ్వని.
రశనా, రసనా, ఆ.స్త్రీ. = పదియారు సరములుగల మొలనూలు.
రహః, స్.న., రహః, అవ్య. = ఏకాంతము.
* రాజా, న్., ద్విజరాజః, అ.పు. = చంద్రుఁడు.
రాజిః, ఇ., రాజీ, ఈ.స్త్రీ. = ఒత్తుగ నుండు వృక్షాదుల పఙ్క్తి.
రాత్రిః, ఇ.ఈ., రాత్రా, ఆ.స్త్రీ. = వి. రాతిరి.
రాత్రించరః, రాత్రిచరః, అ.పు. = రక్కసుఁడు.
* రాస్నా, రస్యా, ఆ.స్త్రీ. = సరంగిచెక్క.
రింఖణం, రింగణం, అ.న. = జారుట.
రిక్తికా, రిత్తికా, ఆ.స్త్రీ. = మరదలు, తమ్ముని భార్య.
* రిక్థం, ఋక్థం, అ.న. = ధనము.
రిష్టం, అ.న., రిష్టిః ఇ.పు. = కత్తి.
రుక్, చ్., రుచిః, ఇ.స్త్రీ. = సూర్యకాంతి.
రుక్, జ్., రుజా, ఆ.స్త్రీ. = రోగము.
రుచకః, రుబుకః, అ.పు. = ఆముదపు చెట్టు.
రుచ్యః, అ.ప్న., రుచ్యా, ఆ.స్త్రీ. = రమ్యము.
* రుశతీ, ఉషతీ, ఈ.స్త్రీ. = అశుభవాక్యము.

* రుహా, ఆరుహా, ఆ.స్త్రీ. = గరిక.
* రేఖా, లేఖా, ఆ.స్త్రీ. = దట్టముగా నుండుచాలు.
రేచనీ, రోచనీ, ఈ.స్త్రీ. = తెల్లతెగడ.
రేఫః, అ., రేఫః, స్.త్రి. = జాత్యాచారనిందితుఁడు.
రోచనికః, అ.పు., రోచనికీ, ఈ.త్రి. = గోరోజనముతోఁగూడు కొనినది.
రోదః, అ.పు., రోదః, స్.న. = భూమ్యాకాశముల నడుము.
రోపః, రోపణః, అ.పు. = బాణము.
* రోమ, లోమ, న్.న. = శరీరమునఁబుట్టిన వెంట్రుకలు.
* రోలంబః, లోలంబః, అ.పు. = తుమ్మెద.
* రోషః, అ.పు., రుషా, ఆ.స్త్రీ. = క్రోధము.
రోహిణః, అ.పు., రోహిణీ, ఈ.స్త్రీ. = ఒక నక్షత్రము.
* రోహితకా, లోహితకా, ఆ., రోహిణీ, లోహినీ, ఈ.స్త్రీ. = రంజక ద్రవ్యముచేఁ గోపముచేఁ గాని ఎఱ్ఱనైనది.
రోహిః, ఇ., రోహీ, న్.పు. = ములుమోదుగుచెట్టు.
రౌహిషః, రోహిషః, అ.పు. = కొండగొఱ్ఱె.
లంకోయికా, లంకోసికా, ఆ.స్త్రీ. = స్పృక్కయను గ్రంధ్యము.
లంబనం, లంబమానం, అ.న. = మెడను వ్రేలాడు పేరు.
* లకుచః, లికుచః, అ.పు. = గజనిమ్మచెట్టు, కమ్మరేగు చెట్టు.
లఘుడః, లగుడః, అ.పు. = ఇనపదుడ్డు కఱ్ఱ.
లట్వః, అ., లడ్డుః, ఉ.పు. = లడ్డువు, చలిమిడిముద్ద.
లతా, లతికా, ఆ.స్త్రీ. = తీఁగె.
లలాటం, అ., లలాటీ, ఈ.స్త్రీ. = నుదురు
లలామం, అ., లలామ, న్.ని.న. = ఉత్తరపదమైశ్రేష్ఠార్థ బోధకమగును.
లక్షణః, లక్ష్మణః, అ.పు. = వి. లక్కమనుఁడు.
లక్షణా, లక్ష్మణా, ఆ.స్త్రీ. = ఆఁడబెగ్గురు.
లక్ష్మిః, ఇ., లక్ష్మీ, ఈ.స్త్రీ. = వి. లచ్చి.
లాంగలీ, ఈ.స్త్రీ., లాంగలం, అ.న. = తరిగొట్టుచెట్టు.
లాజాః, అ.పు. ని.బ., లాజా, ఆ.స్త్రీ. = పేలాలు.
లాలసః, అ.పు., లాలసా, ఆ.స్త్రీ. = అధికమైన కోరిక.
లాసకీ, ఈ., లాసకా, ఆ.స్త్రీ. = ఆడెడు స్త్రీ.
లిపిః, లిభిః, ఇ.ఈ. స్త్రీ. = వ్రాసిన వ్రాఁత.
లిపికరః, లిపికారః, అ.పు. = వ్రాయువాఁడు.
లూమం, అ., లూమ, న్.న. = గుఱ్ఱము మొదలగువానితోఁక.

లేఖః, లేఖ్యః, అ.పు. = జాబు.
లేఖనీ, లేఖినీ, ఈ.సీ. = కాకితము మీఁద వ్రాయుకలము, గంటము.
లేపః, లేహః, అ.పు. = భోజనము.
లేలిహానః, లేలీహానః, అ.పు. = పాము.
★ లోలః, ఆలోలః, అ.త్రి. = కదలునది.
లోలుపః, లోలుభః, అ.త్రి. = మిక్కిలి ఆశగలవాఁడు, విషయేచ్ఛ గలవాఁడు.
లోహః, పు., లోహం, అ.న. = ఇనుము.
లోహాభిసారః, లోహాభీసారః, అ.పు. = యుద్ధసన్నుద్ధులగు రాజులకుఁజేయు నీరాజనము.
లోహితః, పు., లోహితం, అ.న. = రక్తవర్ణము.
లౌహితీ, ఈ.సీ., లౌహిత్యం, అ.న. = ఎఱుపునలుపు గలసిన వర్ణము.
వంధ్ర్యం, వాధ్ర్యం, అ.న., = పావుకోళ్లు
వంశకం, అ.న., వంశికా, ఆ.స్త్ర. = అగరుగంధము.
వక్త్రః, పు., వక్త్రం, అ.న. = మొగము.
వజ్రః, పు., వజ్రం, అ.న. = వజ్రాయుధము, రత్నము.
వజ్రనిర్ఘోషః, వజ్రనిష్పేషః, అ.పు. = వజ్రఘట్టనవలనం.
★ వణిక్, జ్., వాణిజః, అ.పు. = వర్తకుఁడు.
వదః, వదావదః, అ.పు. = మాటనేర్పరి.
వదన్యః, వదాన్యః, అ.పు. = చాలయిచ్చువాఁడు.
వనం, వణం, అ.న. = అడవి.
వనాయుజః, వానాయుజః, అ.పు. = వనాయుజదేశమునఁ బుట్టిన గుఱ్ఱము.
వనీపకః, వనీయకః, అ.పు. = యాచకుఁడు.
వప్రః, పు., వప్రం, అ.న. = కోట అడుగునఁబెట్టిన కొరదు మట్టి తిన్నె.
వమ్రా, ఆ., వమ్రీ, ఈ.సీ. = చెట్టున తెట్టె పెట్టు నల్లచీమ.
వమిః, ఇ., వమీ, ఈ.సీ. = కక్కురోగము.
వరటః, అ.పు., వరటాః, ఆ.సీ. = ఎఱ్ఱతుమ్మెద, కణుదురీఁగె.
★ వరటా, వారటా, ఆ.సీ. = ఆఁడహంస.
వరణం, వలనం, అ.న. = కనుగ్రుడ్డు త్రిప్పుట.
వరం, అ.న., వరా, ఆ.సీ. = చల్లగడ్డ.
వరణః, వరుణః, అ.పు. = ఉలిమిరిచెట్టు.
వరాటకః, అ.పు., వరాటికా, ఆ.సీ. = గవ్వ, తామరలోని మిద్దె.
వరాశిః, వరాసిః, ఇ.పు. = ముతకబట్ట.
వర్షాభూః, ఊ., వర్షాభ్వీ, ఈ.సీ. = ఆఁడుకప్ప.
వర్ణికా, ఆ.సీ., వర్ణకః, అ.పు. = నీలిమొదలగు వన్నె.

వర్తిష్ణుః, ఉ., వర్తనః, అ.త్రి. = తిరుగువాఁడు.
★ వర్తులం, వృత్తం, అ.న. = వట్రువైనది.
వరివసితం, వరివస్సితం, అ.త్రి. = సేవింపఁబడినయుపాధ్యాయులు మొదలగువారు, శుశ్రూషచేయఁబడినది.
★ వర్ధనీ, వార్ధానీ, ఈ.సీ. = గరిగెపీడత.
వలభిః, ఇ.ఈ., పలభిః, ఇ.సీ. = ఇంటిచూరుకమ్మి, పై మేడ, ఇంటికప్పు.
వలయః, పు., వలయం, అ.న. = కడియము.
వలితం, వల్గితం, అ.న. = ఒక విధమగు గుఱ్ఱపునడక.
వలినః, వలిభః, అ.పు. = ముదిమిచేమడతబడు చర్మము గలవాఁడు.
వలీకం, వలం, అ.న. = ఇంటిచూరు.
వల్కలం, ష్న., వల్కం, అ.న. = నార, చెట్టుపట్ట, నారబట్ట.
★ వల్గా, వాగా, ఆ.సీ. = వి. వాఁగె, గుఱ్ఱపు కళ్లెమునఁ దగిలించుత్రాఁడు.
వల్మీకం, వల్మికం, అ.ష్న. = పుట్ట.
వల్లకః, అ.పు., వల్లకిః, ఇ.ఈ.సీ. = వీణ, అందుగుచెట్టు.
వల్లరిః, ఇ., వల్లరీ, ఈ.సీ. = పూలగుత్తి, తీఁగె, చిగురుగుత్తి.
వల్లవః, వర్ణవః, అ.త్రీ. = వంటవాఁడు.
★ వల్లిః, ఇ.ఈ., వల్లీ, ఈ.సీ. = తీఁగె.
వళిః, వడిః, ఇ.పు. = విశ్రమము.
వళిః, ఇ., వళీ, ఈ.సీ. = కడుపుపై ముడత.
వశిరః, వసిరః, అ.పు. = గజపిప్పలి.
వశిరం, వసిరం, అ.న. = సముద్రపు ఉప్పు.
వసుధా, వసుదా, ఆ.సీ. = భూమి.
★ వస్నసా, స్నసా, ఆ.సీ. = సన్నపునరము.
వస్తిః, పు., వస్తిః, ఇ.సీ. = పొత్తికడుపు.
వస్తుః, పు., వస్తు, ఉ.న. = పదార్థము.
వహః, వాహః, అ.పు. = గుఱ్ఱము.
వాః, ర్.స్న., వారి, ఇ.న. = జలము.
వాగురా, ఆ., వాగురీ, ఈ.సీ. = ఉరి, వల.
వాచాలః, వాచాటః, అ.పు. = అయుక్తపు మాఁటలాఁడువాఁడు.
వాజిశాలా, ఆ.సీ., వాజిశాలం, అ.న. = గుఱ్ఱపుసాల.
వాటీ, ఈ.సీ., వాటః, అ.ష్న. = ఆవరణముగల స్థల విశేషము, కంచె, కోట.
వాణిః, ఇ., వాణీ, ఈ.సీ. = సరస్వతి, మాట.
వాణిజ్యా, ఆ.సీ., వాణిజ్యం, అ.న. = వ్యాపారము, బేరము.
వాతకః, అ.పు., వాతకీ, ఈ.సీ. = సోమిదపుచెట్టు.

వాతప్రమీః, పు., వాతప్రమీః, ఈ.స్త్రీ. = గాలికెదురు నడుచు మృగము.
వాధ్రాణసః, వాధ్రీణసః, అ.పు. = ఖడ్గమృగము.
వాపిః, ఇ., వాపీ, ఈ.స్త్రీ. = పెద్దకోనేరు.
* వాప్యం, వ్యాప్యం, అ.న. = చెంగల్వకోష్టు.
వామలూరః, అ., వామలూరుః, ఉ.పు. = పుట్టి.
వారిపర్ణిః, ఇ., వారిపర్ణీ, ఈ.స్త్రీ. = తూఁటికూర.
* వారిభవ్యం, పారిభావ్యం, అ.న. = చెంగల్వకోష్టు.
వార్తాకీ, ఈ., వార్తాకూః, ఊ.స్త్రీ. = ములకచెట్టు.
వార్ధుషిః, ఇ., వార్ధుషికః, అ.పు. = వడ్డిచేఁబ్రతుకువాఁడు.
* వాలః, ష్న., వాలం, అ.న. = తోఁక.
వాలః, బాలః, అ.పు. = పిల్లవాఁడు.
వాలిః, ఇ., వాలీ, న్.పు. = వనరచరాజు.
వాల్మికః, వాల్మీకః, అ.ఇ.పు. = ఒక ముని.
వాశకః, అ.పు., వాసకా, ఆ.స్త్రీ. = అడ్డసరపుచెట్టు.
* వాసః, పు., వసనం, అ.న. = వస్త్రము.
వాసనా, ఆ.స్త్రీ., వాసనం, అ.న. = ముందనుభవించుదానిఁదలఁచుట.
వాసరః, పు., వాసరం, అ.న. = దినము.
వాసితా, వాశితా, ఆ.స్త్రీ. = స్త్రీ, ఆఁడయేనుఁగు.
వాసుః, ఉ., వాసుదేవః, అ.పు. = విష్ణువు.
వాస్తుః, పు., వాస్తు, ఉ.న. = ఇల్లుగట్టఁదగిన భూమి.
వాస్తుకం, వాస్తూకం, అ.న. = చక్రవర్తికూర.
వాస్తుపతిః, వాస్తోష్పతిః, ఇ.పు. = ఇంద్రుఁడు.
* వికాశః, వీకాశః, అ.పు. = ఏకాంతస్థలము, ప్రకాశము.
వికిరః, విష్కిరః, అ.పు. = పక్షి.
విఖః, విఖుః, ఉ.త్రి. = ముక్కిటివాఁడు.
విగ్రహః, విగ్రాహః, అ.పు. = వఱపు, కఱపు.
* విజయః, జయః, అ.పు. = గెలుపు.
విట్, శ్., విట్, ష్.స్త్రీ. = అమేధ్యము.
విటంకః, పు., విటంకం, అ.న. = మేడ మీఁద పక్షులుండు ప్రూను.
విటపః, పు., విటపం, అ.న. = కొమ్మలు చిగురాకులు మొదలగు వాని గుంపు.
విడంగః, పు., విడంగం, అ.న. = వాయువిళంగము.
* వితంసః, వీతంసః, అ.పు. = ఉరులు మొదలగునవి.
వితస్తిః, పు., వితస్తిః, ఇ.స్త్రీ. = జానెడు.
వితానః, పు., వితానం, అ.న. = ఉల్లెడ.

విదూరజం, విదురజం, అ.న. = వైడూర్యరత్నము.
★ విద్రుతం, ద్రుతః, అ.త్రి. = కరిగిన నెయ్యి మొదలగునవి.
విద్యుత్, త్., విద్యుతా, ఆ.సీ. = మెఱుపు.
★ విధా, ఏధా, ఆ.సీ. = సమృద్ధి.
★ విధుతం, ధుతం, అ.త్రి. = విడువఁబడినది.
విధుతిః, విధూతిః, ఇ.సీ. = విసరుట, కదల్చుట.
విద్ధకర్ణీ, విద్ధపర్ణీ, ఈ.సీ. = పాటచెట్టు.
★ వినతేయః, వైనతేయః, అ.పు. = గరుత్మంతుఁడు.
విపణిః, ఇ., విపణా, ఆ.సీ. = అంగడివీధి.
విపత్, ద్., విపత్తిః, ఇ.సీ. = ఆపద.
విపథః, పు., విపథం, అ.న. = చెడ్డత్రోవ.
విపర్యయః, విపర్యాసః, అ.పు. = తడఁబడుట.
విపాట్, శ్., విపాశా, ఆ.సీ. = ఒకనది.
★ విఫలః, అఫలః, అ.త్రి. = వ్యర్థమగుట.
★ విబంధః, నిబంధః, అ.పు. = మలమూత్రబంధమగు రోగము.
విభీతకః, త్రి.. విభీదకః, అ.పు. = తాడిచెట్టు.
విమానః, పు., విమానం, అ.న. = దేవరథము.
వియమః, వియామః, అ.పు. = చాలించుట.
విరోచనః, విరచనః, అ.పు. = యుద్ధమున గర్వించువాఁడు.
విశాఖా, విశిఖా, ఆ.సీ. = ఒక నక్షత్రము.
విశ్రమః, విశ్రామః, అ.పు. = బడలికదీర్చుకొనుట, యతి.
★ విశ్వకేతుః, ఋశ్యకేతుః, ఉ.పు. = అనిరుద్ధుఁడు.
విశ్వబలా, విశ్వలా, ఆ.సీ. = జిబిలికచెట్టు.
విషః, పు., విషం, అ.న. = వి. విసము.
విషయః, విశయః, అ.పు. = నిత్యముగానుండు చోటు.
విషాణః, పు., విషాణం, అ.న. = కొమ్ము.
విష్టపం, విష్టభం, అ.న. = లోకము.
విసారః, అ., విసారీ, న్.పు. = చేఁప.
విస్ఫారః, విష్ఫారః, అ.పు. = వింటిమ్రోఁత.
విసృత్వరః, విసృమరః, అ.త్రి. = విసరునట్టిది. వ్యాప్తమైనది.
విహాయసః, అ.పు., విహాయః, స్.న. = ఆకసము.
విహాయితం, విహాపితం, అ.న. = ఈవి.
విహంగికా, విహంగమా, ఆ.సీ. = కావడిబద్ద.
విహారః, పు., విహారం, అ.న. = స్త్రీపురుష వనవిహారాది క్రీడ.

వీచిః, ఇ., వీచీ, ఈ.సీ. = తరంగము.
వీరణం, వీరతరం, అ.న. = అవురుగడ్డి.
వీరపాణం, వీరపానం, అ.న. = యుద్ధమునద్రావు కల్లు.
వీవధః, వివధః, అ.పు. = వర్తకుండు దేశాంతరము నుండి తెచ్చి విక్రయ స్థానమందుంచెడు వస్తువు, కావడి, మార్గము.
వేదనా, ఆ.సీ., వేదనం, అ.న. = సుఖదుఃఖానుభవము.
వేమా, ఆ.సీ., వేమ, న్.స. = సాలెవాని నేంత పలక.
వేల్లితం, వల్గితం, అ.న. = ఒక విధమగు గుఱ్ఱపు నడక.
వేషః, వేశః, అ.పు. = భూషణాదుల నలంకరించుట.
వైకక్షికం, వైకక్ష్యకం, అ.న. = జందెమువలె వేసిన పూదండ.
వైణుకం, వేణుకం, అ.న. = ఏనుంగును శిక్షించుకోల.
వైదగ్ధ్యం, అ.న., వైదగ్ధీ, ఈ.సీ. = విదగ్ధునిభావ వ్యాపారము.
వైదూర్యం, వైడూర్యం, అ.న. = ఒకరత్నము.
వైదూష్యం, అ.న., వైదుషీ, ఈ.సీ. = విద్వాంసుని భావము, కర్మము.
వైదేహిః, ఇ., వైదేహీ, ఈ.సీ. = సీతాదేవి.
వైనీతపకః, పు., వైనీతపకం, అ.న. = తేరుమ్రోంకు.
వైశ్రవణః, వైశ్రవాణః, అ.న. = కుబేరుండు.
వ్యత్యాసః, వ్యత్యయః, అ.పు. = తడంబడుట.
వ్యధః, వేధః, అ.పు. = బెజ్జము పుచ్చుట.
వ్యళీకం, న., వ్యలః, అ.పు. = కపటము.
వ్యాకోచః, వ్యాకోషః, అ.పు. = వికసించినది.
వ్యాయామః, వ్యామః, అ.ప్న. = బార
వ్యాళః, వ్యాడః, అ.పు. = పాము, పెద్దపులి, దుష్టజంతువు.
వ్యాళగ్రాహః, అ., వ్యాళగ్రాహీ, న్.పు. = పాములవాండు.
వ్యాళాయుధం, వ్యాడాయుధం, అ.న. = పులిగోరు.
వ్యుష్టం, అ.న., వ్యుష్టిః, ఇ.సీ. = ఫలము, కార్యసిద్ధి.
వ్యోమకేశః, అ., వ్యోమకేశీ, న్.పు. = శివుండు.
వృత్రహః, అ., వృత్రహా, న్.పు. = ఇంద్రుండు.
వృషణః, పు., వృషణం, అ.న. = అండము.
* వృషదంశః, పృషదంశకః, అ.పు. = పిల్లి.
వృక్షచ్ఛాయం, అ.న., వృక్షచ్ఛాయా, ఆ.సీ. = చెట్టునీండ.
వ్రణః, పు., వ్రణం, అ.న. = పుండు.
వ్రతః, పు., వ్రతం, అ.న. = నియమము.
వ్రీడా, ఆ.సీ., వ్రీడః, అ.పు. = సిగ్గు, వ్యభిచారిభావము.

* శంపా, సంపా, ఆ.సీ. = మెఱుపు.
* శంబః, సంబః, అ.పు. = వజ్రాయుధము.
* శంబరం, సంబరం, అ.న. = జలము.
* శంబరీ, సంబరీ, ఈ.సీ. = ఎలికెచెవిచెట్టు.
* శంబలం, ప్న., సంబలం, అ.న. = దారిబత్తెము.
* శంబాకృతం, సంబాకృతం, అ.న. = రెండు చాళ్లు దున్నిన భూమి.
శకటః, అ.ప్న., శకటీ, ఈ.సీ. = బండి.
* శకలం, శాకలం, అ.ప్న., = తునక.
శకునిః, ఇ., శకునః, అ.పు. = పక్షి.
శకృత్కరిః, ఇ., శకృత్కరీ, న్.పు. = లేఁగదూడ.
శక్వరః, శాక్వరః, అ.పు. = ఎద్దు.
* శణఖః, చణకః, అ.పు. = వి. సెనగ,
శణపర్ణీ, ఆసనపర్ణీ, ఈ.సీ. = సోమిదపుచెట్టు.
శతమానః, పు., శతమానం, అ.న. = పలమెత్తు వెండి.
* శతద్రుః, ఉ.పు., శుతద్రిః, ఇ.సీ. = ఒకనది.
శతభిషక్, జ్., శతభిషా, ఆ.సీ. = ఒక నక్షత్రము.
శఫరీ, పు., శఫరీ, ఈ.సీ. = ఎగిరిపడుమీను.
* శమః, అ.పు., శాంతిః, ఇ.సీ. = వి.సమయు, కామాదులు లేకుండుట.
శమిః, ఇ., శమీ, ఈ.సీ. = కందులు మొదలగు వాని పొట్టు.
శమీ, ఇ.ఈ.సీ., శమీరః, అ.పు. = పిన్న జమ్మిచెట్టు.
శయనః, పు., శయనం, అ.న. = మంచము.
శయః, అ.పు., శయ్యా, ఆ.సీ. = పడక, పానుపు.
శరభః, శలభః, అ.పు. = మిడుత.
* శరయూః, సరయూః, ఊ.సీ. = ఒకనది.
* శరవః, శరావః, అ.ప్న. = మూకుడు.
శరవః, శర్వః, అ.పు. = శివుఁడు.
శర్వః, సర్వః, అ.త్రి. = సకలము, విశ్వము.
శర్వా, ఆ., శర్వాణీ, ఈ.సీ. = పార్వతి.
శర్వరీ, ఈ., శర్వరా, ఆ.సీ. = రాత్రి.
శలలీ, ఈ.సీ., శలలీ, న్.పు. = ఏదుపంది.
శల్కం, శకలం, అ.న. = తునక.
శసనం, శమనం, అ.న. = యజ్ఞమునందలి పశువధ.
* శాంతః, శమితః, అ.త్రి. = శమించిన రాగాదులు.
శాటః, అ.పు., శాటీ, ఈ.సీ. = సన్యాసులబట్ట, దుప్పటి.

శాద్వలః, శార్వలః, అ.పు. = లేఁతకసువుచేఁ బచ్చనగు నేల.
శాణః, అ.పు., శాణీ, ఈ.సీ. = వి.సాన, ఒఱగంటి ఱాయి.
* శాతం, సాతం, అ.న. = సంతోషము.
శాబకః, పు., శాబకం, అ.న. = పిల్ల.
* శాబరః, సాబరః, అ.పు. = లొద్దుగచెట్టు.
శారదః, అ.పు., శారదీ, ఈ.సీ. = ఏఁడాకుల అఱఁటి చెట్టు.
శారిపత్రకం, అ.న., శారిపత్రికా, ఆ.సీ. = శరపత్రుని భావకర్మలు.
* శాలపర్ణీ, సాలపర్ణీ, ఈ.సీ. = ముయ్యాకుపొన్న.
* శాలః, సాలః, అ.పు. = ఇల్లు.
* శాలూకం, సాలూకం, అ.న. = కలువ మొదలగు వాని దుంప.
* శాలూరః, సాలూరః, అ.పు. = కప్ప.
శాల్మలిః, శల్మలిః, ఇ.ఈ.పు. = బూరుగచెట్టు.
శింశుపా, శింశపా, ఆ.సీ. = ఇరుగుడుమాను.
శింశుమారః, శిశుమారః, అ.పు. = మొసలి.
శిఖరః, పు., శేఖరం, అ.న. = వి.సిగరము.
శిబికా, శివికా, ఆ.సీ. = పల్లకీ.
శిబిః, శివిః, ఇ.పు. = ఒకరాజు, చెట్టు.
* శిరః, అ.పు.స., శీర్షం, అ.న. = తల.
శిరః, సిరః, అ.పు. = పిప్పలి మూలము.
* శిరా, సిరా, ఆ.సీ. = బోలునరము.
శిశిరః, పు., శిశిరం, అ.న. = ఒక ఋతువు.
శిశుత్వం, శైశవం, అ.న. = చిన్నతనము.
శీతలః, శీతః, అ.పు. = చల్లని వస్తువు.
శీతలః, అ.పు., శీలతా, ఆ.సీ. = సోమిదపుచెట్టు.
* శీతశివం, సీతశివం, అ.న. = సైంధవ లవణము.
* శీతా, సీతా, ఆ.సీ. = నాగఁటిచాలు, రాముని భార్య.
శీధుః, పు., శీధు, ఉ.న. = కల్లులోనొకటి.
శీర్షకం, శీర్షణ్యం, అ.న. = బొమిడికము.
శీలః, పు., శీలం, అ.న. = స్వభావము, మంచినడవడి.
శుకాంగీ, శుభాంగీ, ఈ.సీ. = రతీదేవి.
శుక్లః, శుక్రః, అ.పు. = శుక్రుఁడు.
శుల్కః, పు., శుల్కం అ.న. = వి. సుంకము, రుసుము, ఓలి.
శుల్బం, శుభం, అ.న. = త్రాఁడు.
శుష్కః, పు., శుష్కం, అ.న. = ఎండినది, చిక్కినది.

★ శూకరః, సూకరః, అ.పు. = అడవిపంది.
★ శూరః, అ., సూరః, అ.ఇ.పు. = సూర్యుఁడు, పండితుఁడు.
★ శూర్పం, సూర్పం, అ.ప్న. = చేడ.
శూలః, పు., శూలం, అ.న. = ఒక ఆయుధము, ఒక రోగము.
శేలుః, ఉ., శైలః, అ.పు. = విరిగిచెట్టు.
శైల్యం, అ.న., శైలీ, ఈ.స్త్రీ. = శిలాస్వభావకర్మలు.
★ శేవధిః, సేవధిః, ఇ.పు. = నిధి.
శోకః, అ.పు., శుక్, చ్.స్త్రీ. = శోకము.
శోణః, అ.పు., శోణీ, ఈ.స్త్రీ. = ఎఱ్ఱనిది.
శోధః, శోషః, అ.పు. = వాపు రోగము.
★ శోభాంజనః, సోభాంజనః, అ.పు. = మునగచెట్టు.
శోషణం, న., శోషః, అ.పు. = శోషించుట.
శౌండిః, ఇ., శౌండీ, ఈ.స్త్రీ. = మేఘపజ్త్కి చవ్యము.
★ శౌష్కలః, శాష్కలః, అ.పు. = మాంసము దినువాఁడు.
శ్యామలః, శ్యామః, అ.పు. = వి. చామన.
శామకః, శ్యామాకః, అ.పు. = వి. చామలు.
★ శ్యాలః, స్యాలః, అ.పు. = పెండ్లాముతోఁబుట్టినవాఁడు.
★ శ్యావః, శావః, అ.పు. = కపిలవర్ణము.
శ్వగణికః, శ్వాగణికః, అ.పు. = బోయవాఁడు.
శ్వనిశం, అ.న., శ్వనిశా, ఆ.స్త్రీ. =ఒక కుక్క కృష్ణ చతుర్దశి రాత్రి యుపవాసము చేసెనని లోక వాడుక కలదు గనుక నట్టి కృష్ణ చతుర్దశి రాత్రి.
శ్వాసః, శ్వసః, అ.పు. = ఊర్పు.
శ్వేతః, శ్వైతః, అ.పు. = తెలుపువన్నె.
శృంగః, పు., శృంగం, అ.న. = కొమ్ము.
శృంగారః, పు., శంగారం, అ.పు. = వి.సింగారము.
శృంఖళః, అ.త్రి., శృంఖళీ, ఈ.స్త్రీ. = వి.సంకిల.
శ్రవణం, అ., శ్రవః, స్.న. = వి.చెవి.
శ్రాంతిః, ఇ., శ్రాంతః, అ.త్రి. = అలసినవాఁడు.
శ్రామః, శ్రమః, అ.పు. = అలయిక, రసములలో వ్యభిచారి భావము.
శ్రాయః, పు., శ్రయిణం, అ.న. = ఆశ్రయించుట.
శ్రావణః, శ్రావణికః, అ.పు. = ఒక మాసము.
శ్రావణీ, ఈ., శ్రావణిః, ఇ.స్త్రీ. = శ్రావణపూర్ణిమ.
శ్రితః, ఆశ్రితః, అ.త్రి. = ఆశ్రయించియున్నవాఁడు.
శ్రియఃపతిః, శ్రీపతిః, ఇ.పు. = విష్ణువు.

3

శ్రీలః, శ్లీలః, అ.త్రి. = సంపదగలవాఁడు.
శ్రేణిః, ఇ., శ్రేణీ, ఈ.స్త్రీ. = చాలు.
శ్రేయసీ, చేతకీ, ఈ.స్త్రీ. = కరకచెట్టు.
శ్రోణిః, ఇ., శ్రోణీ, ఈ.స్త్రీ. = మొల, పిరుదు.
శ్రోత్రం, అ.న., శ్రుతిః, ఇ.స్త్రీ. = చెవి.
శ్లక్ష్ణః, శక్లః, అ.పు. = ప్రియము పలుకువాఁడు.
శ్లేష్మలః, శ్లేష్మణః, అ.త్రి. = తెమడరోగము గలవాఁడు.
ష్ఠివనం, ష్ఠీవనం, అ.న. = ఉమియుట.
* సంకరః, సాంకర్యః, అ.పు. = సంకరజాతి.
సంఖ్యం, సఖ్యం, అ.న. = చెలిమి.
సంగః, పు., సంగమః, అ.పు. = కూడుట.
సంగ్రామః, పు., సంగ్రామం, అ.న. = యుద్ధము.
సంఘాతః, సంహారః, అ.పు. = ఒక నరకము.
సంజ్ఞః, అ., సంజ్ఞుః, ఉ.పు. = ముడిమోకాళ్ళు గలవాఁడు.
సంతతం, సతతం, అ.న. = ఎల్లప్పుడు.
సంతాపితః, సంతప్తః, అ.త్రి. = తపింపఁబడినది.
సందంశః, అ.పు., సందంశీ, ఈ.స్త్రీ. = కమ్మరికారు.
సందావః, సంద్రావః, అ.పు. = పారిపోవుట.
సందేశః, పు., సందేశం, అ.న. = ఒకనిచేఁచెప్పబడు నర్థము.
సంధ్యా, సంధా, ఆ.స్త్రీ. = సంజప్రొద్దు.
సంధ్యా, ఆ., సంధిః, ఇ.స్త్రీ. = చేరిక,
సంపత్, ద్., సంపత్తిః, ఇ.స్త్రీ. = సంపద.
సంపరాయికం, సాంపరాయికం, అ.న. = యుద్ధము.
* సంయమః, సంయామః, అ.పు. = లెస్సగా చాలించుట, తపస్సు.
సంవననం, సంవదనం, అ.న. = మణిమంత్రాదులచే వశము చేసికొనుట.
సంవర్తికా, సంవృత్తికా, ఆ.స్త్రీ. = క్రొత్త తామరరేకు.
* సంవేధః, అ.పు., వేదనా, ఆ.స్న. = సుఖదుఃఖానుభవము.
సంశప్తకః, సంసప్తకః, అ.పు. = శపథము చేసి యుద్ధమున మఱలనివాఁడు.
సంస్త్యాయం, సంస్త్యయం, అ.న. = ఇల్లు.
సంస్ఫోటః, అ., సంస్ఫేటిః, ఇ.పు. = యుద్ధము.
* సంహతలః, సింహతలః, అ.పు. = రెండు చేతులు గూర్చి మ్రొక్కుట.
సక్తుః, పు., సక్తు, ఉ.న. = పిండి.
సఖః, అ., సఖా, ఇ.పు. = వి. సకుఁడు.
సగ్ధిః, సజగ్ధిః, ఇ.స్త్రీ. = పొత్తునదినుట.

సటా, జటా, ఆ.సీ. = వి.జడ.
సటా, ఆ., సటీ, ఈ.సీ. = గుఱ్ఱములు మొదలగు వాని మెడ మీద నుండు జూలు.
* సణసూత్రం, శణసూత్రం, అ.న. = వలత్రాఁడు.
సత్, ద్., సదః, స్.పు. = సభ.
సతీనకః, సతీలకః, అ.పు. = లంకభూమి.
సదః, న., సదాః, స్.సీ. = సభ, ధర్మసభ.
సదః, స్., సదనం, అ.న. = ఇల్లు.
సదాతనః, సనాతనః, అ.త్రి. = నాశము లేక యుండునది.
సదేశః, సవేశః, అ.త్రి. = సమీపము.
* సన్నాయ్యం, సాన్నాయ్యం, అ.న. = పెరుగుపాలతో జేసిన హవిస్సు.
సప్తాశ్వః, సప్త్యశ్వః, అ.పు. = సూర్యుఁడు, బ్రహ్మ.
సమికం, సమీకం, అ.న. = కయ్యము.
సమితిః, ఇ., సమిత్, త్.సీ. = యుద్ధము.
* సముత్పింజః, పింజలః, అ.పు. = మిక్కిలి కలిగిన సేన మొదలగునవి.
* సమూరుః, చమూరుః, ఉ.పు. = ఒక జాతి ఇఱ్ఱి.
సరణిః, ఇ., సరణీ, ఈ.సీ. = మార్గము.
* సరః, స్., సారం, అ.న. = నీరు.
సరసీ, ఈ.సీ., సరః, స్.న. = సరస్సు, కొలను.
సరీషపః, సర్షపః, అ.పు. = ఆవాలు.
సర్పిః, స్.న., సర్పీ, ఈ.సీ. = నెయ్యి.
సర్జరసః, సర్వరసః, అ.పు. = వి. సజ్జరసము.
* సర్వలా, శర్వలా, ఆ.సీ. = నేజా, చిల్లకోల.
సల్లకః, అ.పు., సల్లకీ, ఈ.సీ. = అందుగుచెట్టు.
* సస్యం, శస్యం, అ.న. = వృక్షాదుల ఫలము.
సహ, అవ్య., సహితం, అ.త్రి. = కూడియున్నది.
సహదేవీ, సహాదేవీ, ఈ.సీ. = ముత్తవపులగపుచెట్టు.
సహం, అ., సహః, స్.న. = శరీరబలము.
సహస్రః, పు., సాహస్రం, అ.న. = వెయ్యి.
సహిష్ణుః, ఉ., సహనః, అ.త్రి. = సహజమైన యోర్పుగలవాఁడు.
సాచి, అవ్య., సాచీ, ఈ.సీ. = అడ్డముగా.
సాదః, పు., సాదనం, అ.న. = పరిశుద్ధము.
సానుః, పు., సాను, ఉ.న. = పర్వతము యొక్క సమమగు భాగము.
సామగ్ర్యం, అ.న., సామగ్రీ, ఈ.సీ. = సమగ్రభావము, సంపూర్ణతయొక్క భావము.

సామాచార్యం, అ.న., సామాచారీ, ఈ.స్త్రీ. = సామాచార్యుని భావకర్మములు.
సాయం, అవ్య., సాయః, అ.పు. = సాయంకాలము.
* సారంగః, శారంగః, అ.పు. = వానకోయిల, తుమ్మెద, లేcడి, ఏనుcగు.
సారసనం, అ.న., సారసనా, ఆ.స్త్రీ. = కవచముదొడిగి పైనcగట్టు త్రాcడు.
సారః, పు., సారం, అ.న. = శ్రేష్ఠమైనది.
సాలావృకః, సాలవృకః, అ.పు. = కోతి, కుక్క, నక్క, తోడేలు.
సాహస్రః, అ., సాహస్రీ. న్.పు. = గుఱ్ఱములు మొదలగువాని వెయ్యి లెక్కగల బలాధిపతి.
సాహిత్యం, అ.న., సాహితీ, ఈ.స్త్రీ. = కూడిన శబ్దార్థజ్ఞానము.
సిందూరం, సిందురం, అ.న. = వి. చెందిరము.
సింధుకః, సింధురః, అ.పు. = ఏనుcగు.
సింహాణం, సింఘాణం, అ.న. = చీమిడి, చిట్టము.
సింహో, ఆ., సింహీ, ఈ.స్త్రీ. = రాహుతల్లి.
సితాభ్రః, సితాభః, అ.పు. = కర్పూరము.
సిధ్మ, న్., సిధ్మం, అ.న. = వి. సిబ్బెము, రోగములలో నొకటి.
సిధ్యః, సిద్ధః, అ.పు. = పుష్యమీ నక్షత్రము.
సీమా, న్.ప్న., సీమా, ఆ.స్త్రీ. = పొలిమేర.
* సుకరా, సూకరా, ఆ.స్త్రీ. = సాధు అవు.
సుత్రామా, సూత్రామా, న్.పు. = ఇంద్రుcడు.
* సుధర్మా, ఆ.న్., స్వధర్మా, న్.స్త్రీ. = దేవసభ.
* సుమం, న., కుసుమం, అ.ప్న. = పువ్వు.
* సుమేరుః, మేరుః, ఉ.పు. = బంగారుకొండ.
సురద్విట్, ష్., సురద్విషః, అ.పు. = రక్కసుcడు.
సురీ, ఈ., సురా, ఆ.స్త్రీ. = వి. సారా, కల్లు.
* సువర్చలా, సవర్చలా, ఆ.స్త్రీ. = బ్రాహ్మిచెట్టు.
సువర్ణః, స్వర్ణః, అ.ప్న. = బంగారము.
సుషవీ, సుశవీ, ఈ.స్త్రీ. = నల్లజీలకఱ్ఱ.
సుషిమః, సుశిమః, అ.త్రి. = చల్లని వస్తువు.
సుషిరా, సుశిలా, ఆ.స్త్రీ. = నళియనుగంధ ద్రవ్యము.
* సుషిరం, శుషిరం, అ.న. = వేణుశంఖకాహళాదికము.
సూతికాగృహం, సూతకాగృహం, అ.న. = పురిటిల్లు.
* సూనం, ప్రసూనం, అ.న. = పువ్వు.
సూరిః, ఇ., సూరీ, న్.పు. = పండితుcడు.
సూర్మిః, ఇ., సూర్మీ, ఈ.స్త్రీ. = ఇనుపబొమ్మ, లోహపుబొమ్మ.

* సేవనం, సీవనం, అ.న. = కోకలు మొదలగునవి కుట్టుట.
సేవా, ఆ.సీ., సేవనం, అ.న. = ఊడిగము.
సైంధవః, పు., సైంధవం, అ.న. = సైంధవలవణము.
సైన్యః, సైనికః, అ.పు. = సేనలోఁగూడియుండు బలము.
సోదరః, సోదర్యః, అ.పు. = అన్మదమ్ములు, ఒక తల్లిబిడ్డలు.
సోన్మదః, సోన్మాదః, అ.పు. = భూతావేశాదుల వలన శరీర మెఱుఁగనివాఁడు.
సోమపాః, ఆ., సోమపః, అ.పు. = సోమయాజి.
* సౌకర్యం, సుకరం, అ.న. = సులభము.
సౌధః, పు., సౌధం, అ.న. = రాజుల ఇల్లు.
సౌరః, అ., సౌరిః, ఇ.పు. = శని.
సౌహార్దం, సౌహృదయం, ఆ.న. = చెలిమి.
స్రవణం, స్రావణం, అ.న. = కారణము.
స్రవా, స్రువా, ఆ.సీ. = చాఁగచెట్టు.
స్రష్టా, ఋ., స్రష్టః, అ.పు. = బ్రహ్మ.
స్రుతం, స్నుతం, అ.న. = కారిన నీళ్ళు మొదలగునవి.
స్రువావృక్షః, స్రుచావృక్షః, అ.పు. = పుల్లవెలగచెట్టు.
సృక్వ, న్., సృక్వి, ఇ.న. = వి.సెలవి.
సృణికా, సృణీకా, ఆ.సీ. = నోటిచొంగ.
సృణిః, ఇ.పు., సృణీ, ఈ.సీ. = అంకుసము.
సృతిః, ఇ., సృతీ, ఈ.సీ. = త్రోవ, నడుచుట.
సృపాటిః, ఇ.పు., సృపాటీ, ఈ.సీ. = పరిమాణ విశేషము నదియును.
* స్పృక్కా, పృక్కా, ఆ.సీ. = వి. ప్రక్కి, ఒక గ్రంథ్యము.
స్పృష్టా, స్రష్టా, ఋ.పు. = ఉపతాపకారి శత్రురోగము.
* స్పృష్టిః, ఇ., వృష్టిః, ఈ.సీ. = ముట్టుట.
స్పరిశః, స్పర్శః, అ.పు. = వాయువు, వాయువు గుణము.
స్పర్శః, స్పశః, అ.పు. = వేగులవాఁడు.
* స్పర్శః, అ., స్రష్టా, ఋ.పు. = తపింపజేయుఁరోగాదులు.
స్ఫటా, స్ఫోటా, ఆ.సీ. = పడిగ.
స్ఫటికం, స్ఫాటికం, అ.న. = వి. పటికము, పలుగు.
* స్ఫరణం, స్ఫురణం, అ.ప్న. = అదరుట.
స్ఫిక్, చ్., స్ఫిక్, జ్.సీ. = పిరుదుల యందున్నతమైన ప్రదేశము.
స్ఫీతం, స్ఫిరం, అ.త్రి. = అధికమైనది.
స్తవః, పు., స్తవనం, అ.న. = పొగడుట.

స్తేయః, పు. స్తైన్యం, అ.న. = దొంగతనము.
స్తోకః, స్తోకకః, అ.పు. = వానకోయిల.
స్యూతిః, సూతిః, ఇ.స్త్రీ. = బట్టఁగుట్టుట.
స్యూతః, స్యోతః, అ.పు. = పల్లిక.
స్థలం, అ.న., స్థలీ, ఈ.స్త్రీ. = నిర్జలమై తనంతట చదరమగు నేల.
స్థండిలః, అ., స్థండిలశాయీ, న్.పు. = వ్రతము చేత భూమిని పరుండువాఁడు.
స్థాణుః, పు., స్థాణు, ఉ.న. = మోటు.
స్థానః, పు., స్థానం, అ.న. = ఇల్లు.
స్థిరతరః, అ., స్థేయాన్, స్.త్రి. = చిరకాలముండునది.
స్థోరీ, స్థూరీ, న్.పు. = మోవుమోయు గుఱ్ఱము.
స్వనః, స్వానః, అ.పు. = ధ్వని.
స్వపనం, స్వాపనం, అ.న. = కల, నిదుర.
స్వయంభూః, ఊ., స్వయంభుః, ఉ.పు. = బ్రహ్మ, విష్ణు, శివుఁడు,
మన్మథుడు, ఒక రక్కసుఁడు.
స్వవాసినీ, సువాసినీ, ఈ.స్త్రీ. = ముత్తైదువ.
స్వాతిః, ఇ.పు., స్వాతీ, ఈ.స్త్రీ. = ఒక నక్షత్రము.
స్నుహా, ఆ., స్నుహీ, ఈ.స్త్రీ. = జెముడు చెట్టు.
* హంజికా, భంజికా, ఆ.స్త్రీ. = భారంగి, చిరుతేకు.
హనుః, ఉ., హనూః, ఊ.స్త్రీ. = చెక్కిలికి వెనుక భాగము.
హనుమాన్, హనూమాన్, త్.పు. = వి. అనుమఁడు.
హాయనం, హోయనం, అ.పు. = సంవత్సరము.
హరిచందనః, పు., హరిచందనం, అ.న. = దేవతావృక్షము.
హరితః, హారితః, అ.పు. = ముని, ఆకుపచ్చన, పక్షి.
హరితాలః, హరీతాళః, అ.పు. = వి. అరిదళము.
హరిద్రా, ఆ.స్త్రీ., హరిద్రుః, ఉ.పు. = పసుపు.
హర్షః, హరషః, అ.పు. = వి. అరసము.
హలం, హాలం, అ.న. = నాగలి.
హస్తధారణం, హస్తవారణం, అ.న. = చంపవచ్చినవానినడ్డగించుట.
హారః, అ.త్రి., హారిః, ఇ.పు. = ముత్తెముల దండ.
హాహాః, హహాః, ఆ.పు. అవ్య. = ఒక గంధర్వుఁడు.
హింగుదం, అ.న., హింగుదీ, ఈ.స్త్రీ. = నేలములకచెట్టు.
హిమనీ, హిమానీ, ఈ.స్త్రీ. = మంచుగుంపు.
హుహుః, ఉ., హూహూః, ఊ. అవ్య. = ఒక గంధర్వుఁడు.
* హూతిః, సంహూతిః, ఇ.స్త్రీ. = పలువురు బిలుచుట.

హేషా, హ్రేషా, ఆ.సీ. = గుఱ్ఱపుసకిలింత.
హోమః, పు., హోమం, అ.న. = దేవతలకొఱకగ్నియందిడెడు అన్నాదికము.
హ్రాదినీ, హ్రాదునీ, ఈ.సీ. = వజ్రాయుధము, మెఱుపు, ఏఱు.
హ్రీణః, హ్రీతః, అ.పు. = సిగ్గుపడినవాఁడు.
* హ్రీబేరం, హరిబేరం, అ.న. = కురువేరు.
హృత్, ద్., హృదయం, అ.న. = వి, ఎద, ఎడద.
హృష్టః, త్రి., హృషితం, అ.న. = సంతసిల్లినవాఁడు.
క్షణప్రభా, క్షణికా, ఆ.సీ. = మెఱుపు.
క్షపాత్యయః, క్షపావ్యయః, అ.పు. = వేఁకువ.
క్షమా, క్ష్మా, ఆ.సీ. = భూమి.
క్షయః, అ.పు., క్షయీ, ఈ.సీ. = చెడుట.
క్షామః, అ.ప్న., క్షామా, ఆ.సీ. = దరిద్రము, తక్కువ.
క్షితిః, ఇ., క్షితీ, ఈ.సీ. = భూమి.
క్షీరః, పు., క్షీరం, అ.న. = పాలు.
క్షుత్, త్.సీ., క్షుతం, అ.న. = తుమ్ము.
క్షుతాభిజనః, క్షుథాభిజనః, అ.పు. = నల్లావాలు.
క్షురికా, క్షూరికా, ఆ.సీ. = బరివెంకచెట్టు.
క్షుల్లకః, ఖులకః, అ.పు. = అల్పుఁడు.
క్షేమః, పు., క్షేమం, అ.న. = శుభము.
క్షోణిః, ఇ., క్షోణీ, ఈ.సీ. = భూమి.
క్షోమం, క్షౌమం, అ.ప్న. = కోటవాకిటి మీఁది యిల్లు, బురుజు.
క్షోమం, క్షౌమం, అ.న. = వెలిపట్టుచీర, వెలిచీర.
క్షైరేయం, అ.న., క్షైరేయీ, ఈ.సీ. = పాయసము.
క్ష్వేడా, క్ష్వేళా, ఆ.సీ. క్ష్వేడితః, పు., క్ష్వేడితం, అ.న. = సింహనాదము.

త్రిరూపములు

అంకణం, అంగణం, అంగనం, అ.న. = ముంగిలి.
అంగుళిః, ఇ., అంగుళీ, ఈ.సీ., ఆంగుళం, అ.న. = వ్రేలు.
అంతః, స్., అంతరంగం, అంతఃకరణం, అ.న. = మనస్సు.
అనవరతం, అనారతం, అవిరతం, అ.న. = మిక్కిలి, ఎల్లప్పుడు.
అనుపం, ఆనుపం, అనూపం, అ.న. = జలసమృద్ధిగల దేశము.
అన్వీక్షణం, ఆన్వీక్షణం, అ.న., అన్వేషణా, ఆ.స్న. = వెదకుట.
అభియాతిః, అభిమాతిః, ఇ., అభిఘాతీ, న్.పు. = శత్రువు.

అభ్యమిత్రః, అభ్యమిత్రీయః, అభ్యమిత్రీణః, అ.పు. = శత్రువులను గూర్చి యుద్ధమునకుఁబోవువాఁడు.
అమరావతిః, ఇ., అమరవతీ, అమరావతీ, ఈ.సీ. = ఇంద్రపురి.
అలగర్దః, అళిగర్దః, అజగర్దః, అ.పు. = నీటిపాము.
అలాబుః, ఉ., అలాబూః, ఆలాబూః, ఊ.సీ. = సొరచెట్టు.
అవరతిః, విరతిః, ఆరతిః, ఇ.సీ. = చాలించుట.
అవగ్రహః, అవగ్రాహః, వగ్రహః, అ.పు. = అనావృష్టి, దోషము.
అవతంసః, వతంసః, ఉత్తంసః, అ.పు. = చెవికొన నుంచెడు పుష్ప పల్లవాదులు, ముడిచివిడిచిన పూలు, కిరీటాది శిరోభూషణములు.
అవలగ్నం, వలగ్నం, లగ్నం, అ.న్న. = నడుము.
అక్షిబః, అక్షీబః, ఆక్షిబః, అ.పు. = మునుగచెట్టు.
ఆతిథ్యం, ఆతిథేయం, అ.త్రి., ఆతిథేయీ, ఈ.సీ. = అతిథి కొరకైన యన్నాదులు.
ఆది, అవ్య., ఆదిః, ఇ.సీ., ఆద్యః, అ.త్రి. = మొదటిది.
ఆవనతం, అవనతం, నతం, అ.న. = వంగినది.
అపోగండః, పోగండః, పౌగండః, అ.త్రి. = వికలాంగుఁడు.
ఆమిషం, న్న., ఆమీషం, అమిషం, అ.న. = మాంసము.
ఆస్ఫుటః, ఆస్ఫోటః, ఆస్ఫోతః, అ.పు. = జిల్లెడుచెట్టు.
ఆస్ఫోటా, ఆస్ఫోతా, ఆస్ఫోటా, ఆ.సీ. = అడవిమల్లె, విష్ణుక్రాంత.
ఇత్వరః, ఇద్వరః, ఇట్చరః, అ.పు. = ఆఁబోతు.
ఇల్వకాః, ఇల్వలాః, ఇవ్వకాః, ఆ.సీ.బ. = మృగశిరపై నక్షత్రములు.
ఈదృక్, శ్., ఈదృశః, ఈదృక్షః, అ.త్రి. = ఈలాగంటిది.
ఉందురుః, ఉదురుః, ఉ., ఉందురః, అ.పు. = ఎలుక.
ఉరరీకృతం, ఉరీకృతం, ఊరీకృతం, అ.న. = అంగీకృతమైనది.
ఊర్మిః, ఇ.పు, ఊర్మీ, ఈ., ఊర్మికా, ఆ.సీ. = తరంగము.
ఊష్మః, ఊష్మకః, అ., ఉష్మాన్, న్.పు. = గ్రీష్మఋతువు.
ఋచా, ఋజా, ఆ., ఋజీ, ఈ.సీ. = ఋగ్వేదము.
ఏకః, ఏకకః, అ., ఏకాకీ, న్.పు. = అసహాయుఁడు.
ఏడుకం, ఏడూకం, ఏడోకం, అ.న. = గుంజలు వేసికట్టిన గోడ, ఎముకలు లోపలఁ గల గోడయును.
కంఠీరథః, కర్ణిరథః, కర్ణీరథః, అ.పు. = మనుష్యులు మోయు రథము.

కబరః, కబరీభరః, అ.పు., కబరీ, ఈ.సీ. = కొప్పు.

కరవాలః, కరపాలః, కరాపాలః, అ.పు. = వి.కరవాలు, నిమిచాకత్తి.

కర్పటః, ష్న., కరపటః, అ.పు., పటీ, ఈ.సీ. = తక్కువ బట్ట, కావిబట్ట.

కర్బురం, కర్బూరం, కార్బురం, అ.న. = బంగారము.

కలశః, కలసః, అ.పు., కలశీ, ఈ.సీ. = నీళ్ళ కడవ.

కలింగా, ఆ., కలింగీ, ఈ.సీ., కలింగం, అ.న. = కోడిసపందు.

కహళీ, కాహళీ, ఈ., కాహళా, ఆ.సీ. = వి.కాళియ.

కార్తికః, కార్తీకః, కార్తికికః, అ.పు. = ఒక మాసము.

కుటికా, ఆ., కుటిః, ఇ.ఈ.సీ., కుటీరం, అ.న. = వి. గుడిసె.

కుముదం, న., కుముదః, అ., కుముద్వత్, త్.పు. = తెల్లకల్వ.

కుముద్వతీ, కుముదవతీ, కుముదినీ, ఈ.సీ. = కలువలగుంపు, కలువలు గల మడుగు.

కేశవః, కేశికః, అ., కేశీ, న్.పు. = మంచి వెంట్రుకలు గలవాఁడు.

కేశపక్షః, కేశపాశః, కేశహస్తః, అ.పు. = తలవెంట్రుకల గుంపు.

కైదారకం, కైదారికం, కైదార్యం, అ.న. = వరిపండు నేల.

కోటికః, కోటిశః, కోటీశః, అ.పు. = మంటిగడ్డలు గొట్టు కొయ్య.

కౌమోదకీ, కౌముదకీ, కౌపోదకీ, ఈ.సీ. = విష్ణునిగద.

క్రవ్యాత్, ద్., క్రవ్యాదః, క్రవ్యదః, అ.పు. = రక్కసుఁడు.

క్వణః, క్వాణః, పు., క్వణనం, అ.న. = వీణాదుల ధ్వని.

గణనీయం, గాణేయం, గణేయం, ఆ.న. = లెక్కించశక్యమైనది.

గీర్పతిః, గీష్పతిః, గీఃపతిః, ఇ.పు. = బ్రహ్మ, బృహస్పతి.

గౌధేరః, గౌధారః, గౌధేయః, అ.పు. = ఉడుముపిల్ల.

గ్రథితం, గ్రంథితం, న., గ్రంథః, అ.ప్న. = కూర్చఁబడినది, గ్రంథరచన.

చక్రవర్తం, అ.న., చక్రవర్తీ, న్.పు., చక్రవర్తినీ, ఈ.సీ. = ఒకకూర.

చతుర్థః, అ.త్రి., చరమం, చతుష్టయం, అ.న. = నాలుగు.

చరితం, చరిత్రం, చారిత్రం, అ.న. = నడవడి.

చవ్యం, చవికం, అ.న., చవికా, ఆ.సీ. = వి. సేవ్యము.

చాండికా, చండికా, ఆ., చండీ, ఈ.సీ. = పార్వతి.

చామరం, చమరం, అ.న., చామరా, ఆ.సీ. = సురటి.

చికురః, చకురః, చిహురః, అ.పు. = కుంతలములు.
చితా, చిత్యా, ఆ., చితిః, ఇ.సీ. = సొద.
చిరం, అవ్య., చిరం, అ.న., చిరః, అ.పు. అవ్య. = చిరకాలము.
జంఘాకరికః, జంఘాకారికః, జాంఘికః, అ.పు. = శీఘ్రముగా దూరముఁబోయి వార్తలు సెప్పి బ్రతుకువాఁడు.
జంబూ, ఊ.సీ., జంబు, ఉ., జాంబవం, అ.న. = నేరేడుపండు.
జతుకా, జతూకా, జమాకా, ఆ.సీ. = వి. చివుకు, కోరిందచెట్టు.
జాగరికః, జాగరూకః, అ., జాగరితా, ఋ.పు. = మేల్కొనియుండువాఁడు.
జానుదఘ్నం, జానుమాత్రం, జానుద్వయసం, అ.న. = మోకాటిలోఁతు.
జీవనం, జివనం, వనం, అ.న. = జలము.
జ్ఞప్తః, జ్ఞపితః, జ్ఞాపితః, అ.త్రి. = తెలుపఁబడినది.
డిండీరః, దిండీరః, ఖిండీరః, అ.పు. = సముద్రపు నురుగు.
తటాకః, తటాగః, తడాగః, అ.ప్న. = సరోవరము.
తటితా, ఆ., తటిత్, స్తటిత్, త్.సీ. = మెఱుపు.
తపనః, తాపనః, తపానః, అ.పు. = సూర్యుఁడు.
తరణిః, ఇ., తరిః, ఇ.ఈ.సీ., తరః, అ.పు. = ఓడ.
తాదృక్, శ్., తాదృశః, తాదృక్షః, అ.త్రి. = అటువంటిది.
తిత్రిడికం, తింత్రిణీకం, తింతిడీకం, అ.న. = చింతపండు.
తురగః, తురంగః, తురంగమః, అ.పు. = గుఱ్ఱము.
త్రితయం, త్రయం, న., త్రయః, అ.పు. = మూఁడు.
త్రిఫలా, తృఫలా, ఆ., త్రిఫలీ, ఈ.సీ. = కరక తాఁడి యుసిరికలు.
దశనం, దంసనం, దంశనం, అ.న. = జోడు.
దాక్షః, అ.పు., దాక్షిః, ఇ., దాక్షీ, ఈ.ప్న. = దక్షుని సంతతి.
దిక్, శ్., దిశా, ఆ., దిశీ, ఈ.సీ. = వి.దెస.
దేకిః, దేవకిః, ఇ., దేవకీ, ఈ.సీ. = కృష్ణుని తల్లి.
దేవతాళః, దేవతాడః, తాడకః, అ.పు.వి. = దేవతాఁడిచెట్టు.
దోః, స్., దోషా, న్.ప్న., దోషా, ఆ.సీ. = బుజము.
ద్యూతః, పు., దూత్యం, అ.న., ద్యూతిః, ఇ.సీ. = వి.జూదము.
ద్యౌః, ఓ., దివ్, వ్.సీ., దివః, అ.పు. = స్వర్గము.
ధనుఃపటః, పటః, అ., ధనుః, ఉ.పు. = మొరవిచెట్టు.
నభః, అ.ప్న., నభః, స్., నభసం, అ.న. = ఆకసము.
నరః, నారః, అ., నాః, ఋ.పు. = మనుష్యుఁడు.

నవ్యం, నవం, నవీనం, అ.త్రి. = క్రొత్తది.
నారాచః, నారః, పు., నారం, అ.న. = బాణము.
నాళః, పు., నాళం, అ.న., నాళీ, ఈ.సీ. = తామర కాఁడ, గడ్డి మొదలగు వాని కాఁడ.
నీచోళః, నిచుళః, చోళః, అ.పు. = పక్కదుప్పటి.
నిరాసనం, నిరసనం, న., నిరాసః, అ.పు. = తిరస్కారము.
నిరృతిః, నైరృతిః, ఇ., నైరృతః, అ.పు. = ఒకదిక్పతి.
నీహారః, నీహరః, నిహరః, అ.పు. = మంచు.
పతత్రిః, ఇ., పతత్రీ, పత్రీ, న్.పు. = పక్షి.
పతద్గ్రహః, పతద్గ్రాహః, ప్రతిగ్రాహః, అ.పు. = పీకుదాను.
పరమేష్ఠీ, పారమేష్ఠీ, న్., పారమేష్ఠిః, ఇ.పు. = బ్రహ్మ.
పరివేషః, పరీవేషః, పరివేశః, అ.పు. = సూర్యచంద్రుల చుట్టు నుండు కాంతి మండలము.
పలలం, పాలలం, పలం, అ.న. = వి. పొల, మాంసము.
పల్యాయనం, పల్యయణం, పల్యాణం, అ.న. = వి.పల్లము, పల్లాయనము.
పాండరః, పాండురః, అ., పాండూ, ఊ.పు. = తెలుపుపచ్చునగలిసిన వర్ణము.
పాఠః, పఠః, నిపాఠః, అ.పు. = చదువుట.
పాదుకా, పాదపా, ఆ., పాదూః, ఊ.సీ. = పావుకోళ్ళు, చెప్పులు.
పారావతః, పారవతః, పారవః, అ.పు. = వి. పారువము, పారము, పావురాయి.
పీతదారు, పూతిదారు, దారు, ఉ.న. = దేవదారు చెట్టు.
పురోగః, పురోగమః, అ., పురోగామీ, న్.పు. = ముందు నడుచువాఁడు.
పుల్లః, ఫుల్లః, సంఫుల్లః, అ.త్రి. = వికసించినది.
పుష్పవంతౌ, త్., పుష్పవతౌ, పుష్పవంతౌ, అ.పు.ద్వి. = చంద్రసూర్యులు.
పూః, ర్.ర్., పురీ, ఈ.సీ., పురం, అ.న. = ౧౦౦ గ్రామముల వ్యవహార స్థానము.
పూష్కరం, పుష్కరం, పూష్కారం, అ.న. = ఆకసము, జలము, పద్మము, గజతుండాగ్రము.
పేశీ, న్., పేశీకోశః, అ.పు., పేశీ, ఈ.సీ. = గ్రుడ్డు.
పృథివీ, పృథ్వీ, పృథవీ, ఈ.సీ. = వి. పుడమి.
ప్రచేతాః, ప్రాచేతాః, స్., ప్రచేతసః, అ.పు. = వరుణుఁడు.
ప్రతిశ్రాయః, ప్రతిశ్రయః, ప్రతిశ్యాయః, అ.పు. = వి. పడిసెము.
ప్రతిహారకః, ప్రతిహారికః, ప్రాతిహారకః, అ.పు. = మాయఁ జేయువాఁడు.

ప్రపౌండరీకం, పౌండర్యం, పుండర్యం, అ.న. = పుండరీయకమను గ్రంథ్యము.
ప్రసాదః, సాదః, పు., సాదనం, అ.న. = నైర్మల్యము.
ప్రసూతాః, ప్రసూతికా, ప్రసూతకా, ఆ.సీ. = బిడ్డలు కనునది.
ప్రాఘుణకః, ప్రాఘూర్ణకః, ప్రాహుణకః, అ.పు. = యాచకుఁడు.
ప్రాహ్ణః, అ.పు., ప్రాహ్ణ, అవ్య., ప్రాహ్ణే, ఏ. అవ్య. = ప్రొద్దున, తొలిజాము.
ఫలవాన్, ఫలవత్, త్.పు., ఫలవతీ, ఈ.సీ.త్రి. = పండ్లు కాయలు గల చెట్టు.
ఫల్గునః, ఫాల్గునః, పాల్గునికః, అ.పు. = ఒక మాసము.
బంధుకః, బంధూకః, అ., బంధుః, ఉ.పు. = మంకెన చెట్టు, వేఁగిసచెట్టు.
బర్హపుష్పం, బర్హం, పుష్పం, అ.న. = స్థోణేయకము, పచ్చాకు, మాచిపత్రి.
బాడబః, బడబః, బాడాబః, అ.పు. = నీటిచిచ్చు.
బాహుః, ఉ.పు., బాహూ, ఊ., బాహో, ఆ.సీ. = బుజము.
భగః, భాగః, పు., భాగ్యం, అ.న. = సంపత్తు.
భద్రః, భద్రపదః, భాద్రపదః, అ.పు. = ఒక మాసము.
భల్లాతకః, పు., భల్లాతకం, అ.న., భల్లాతకీ, ఈ.సీ. = నల్లజీడిచెట్టు.
భావినీ, భామినీ, ఈ.సీ., భామా, ఆ.సీ. = కోపచేష్టగల స్త్రీ.
భిండివాలః, భిండిపాలః, భిందివాలః, అ.పు. = ఇనుప యలుగు కట్టి.
భీరుః, ఉ., భీరుకః, భీలుకః, అ.త్రి. = భయపడుస్వభావము గలది.
భుజగః, భుజంగః, భుజంగమః, అ.పు. = పాము.
భూధరః, భూధ్రః, ధరః, అ.పు. = కొండ.
భ్రమః, అ.పు., భ్రమిః, ఇ., భ్రమీ, ఈ.సీ. = గిఱగిఱదిరుగుట.
భ్రమరః, భ్రామరః, పు., భ్రమరకః, అ.ప్న. = ముంగురులు.
మంజా, ఆ., మజరిః, ఇ., మంజరీ, ఈ.సీ. = పూగుత్తి.
మండః, అమండః, ఆమండః, అ.పు. = ఆముదపు చెట్టు.
మంథః, మంథానః,అ., మంథా, న్.పు. = కవ్వము.
మణిః, మాణిః, ఇ.పు., మణీ, ఈ.సీ. = రత్నము.
మనోజవసః, మనోజవః, అ., మనోజవాః, స్.పు. = తండ్రిని బోలినవాఁడు.
మనోహరః, అ., మనోహారీ, న్.త్రి., మనోరమం, అ.న. = సొగసైనది.
మయూరః, మయూకః, మరూకః, అ.పు. = నెమలి.
మరతకం, మరకతం, మకరతం, అ.న. = గరుడపచ్చ.
మరిచం, మరీచం, న., మరిచః, అ.పు. = మిరియము.
మరున్మాలా, ఆ., మరుత్, త్., మాలా, ఆ.సీ. = స్పృక్కయను గ్రంథ్యము.
మసురః, మసూరః, మాసురః, అ.పు. = చిఱుసెనగ.

మసూచికా, మశూచికా, మసూరికా, ఆ.సీ. = స్ఫోటకము.
మహికా, మిహికా, హిమికా, ఆ.సీ. = మంచు.
మాగధః, మగధః, మధుకః, అ.పు. = వంశావళి చదువువాఁడు.
మార్ద్వీకం, మాధ్వీకం, మార్ద్వీకం, అ.న. = ద్రాక్షకల్లు.
మానుషః, మానుష్యః, మనుష్యః, అ.పు. = వి.మానిసి.
మార్గణం, న., మృగః, అ.పు., మృగణా, ఆ.సీ. = వెదకుట.
మార్గశిరః, మార్గశీర్షః, మార్గః, అ.పు. = ఒక మాసము.
మాల్యం, అ.న., మాలా, ఆ., మాలీ, ఈ.సీ. = శిరమున నుండు పూదండ.
ముత్, ద్., ముదః, ప్రమదః, అ.పు. = సంతసము.
మేఘవాహః, మేఘవహః, మేఘవాహనః, అ.పు. = ఇంద్రుఁడు.
మృగశిరః, అ.స్.ప్న., మృగశీర్షం, అ.న., మృగశిరా, ఆ.సీ. = వి. మీసర.
మృగాదనః, మృగార్దనః, అ.పు., మృగాదనీ, ఈ.సీ. = సివంగి.
యాదఃపతిః, యాదస్పతిః, యాదసాంపతిః, ఇ.పు. = సముద్రుఁడు, వరుణుఁడు.
యాదృశః, పు., యాదృశం, అ.న., యాదృశీ, ఈ.సీ. = ఎటువంటిది.
రతిః, ఇ.సీ., రతం, సురతం, అ.న. = సంభోగము.
రథిరః, రథికః, అ., రథిః, ఇ.పు. = రథారోహకుఁడు.
రేవతీ, రేవంతీ, ఈ., రేవా, ఆ.సీ. = ఒక నక్షత్రము.
రోదః, అ.పు., రోదః, స్.న., రోదసిః, ఇ.ఈ.సీ. = భూమి, నభము.
లవః, లావనః, పు., లవనం, అ.న. = ధాన్యాదులకోఁత.
లాక్షా, రాక్షా, రక్షా, ఆ.సీ. = వి. లక్క
వధూః, ఊ., వధూటీ, ఈ., వధుకా, ఆ.సీ. = వనిత.
వరం, వరేణ్యం, వర్యం, అ.త్రి. = శ్రేష్ఠమైనది.
వర్తనీ, వర్త్మనీ, ఈ.సీ., వర్త్మ, న్.న. = మార్గము.
వర్ధీ, వర్ద్రీ, వార్ద్రీ, ఈ.సీ. = వృద్ధిఁబొందునది.
వర్షం, ప్న., వర్షణం, వార్షణం, అ.న. = వాన.
వలక్షః, బలక్షః, అవలక్షః, అ.పు. = తెలుపువన్నె.
వాకూచీ, వాగుజీ, వ్యాకోచీ, ఈ.సీ. = క్రాలగ్రచ్చ చెట్టు.
వామః, వామనః, వామదేవః, అ.పు. = శివుఁడు.
విఖ్యః, విగ్రః, విఖ్రుః, అ.త్రి. = ముక్కు లేనివాఁడు.
విదుః, విదుః, విధుః, ఉ.పు. = గజకుంభ మధ్యభాగము.
విదులః, విడులః, విధులః, అ.పు. = ప్రబ్బ, నీటిప్రబ్బ.
విద్రవః, విద్రావః, ద్రవః, అ.పు. = పారిపోవుట.

విశ్వసృక్, విశ్వసృట్, జ్., విశ్వసృజః, అ.పు. = లోకముఁజేయుఁవాడు.
విషువత్, విషువాన్, త్.పు., విషువం, అ.న. = రాత్రి పగలు సమమగు దినము.
విహగః, విహంగః, విహంగమః, అ.పు. = పక్షి.
వీతసః, వేతసః, అ.పు., వేతసీ, ఈ.సీ. = ప్రబ్బచెట్టు.
వీరః, వీరభద్రః, వీరేశ్వరః, అ.పు. = వీరభద్రుఁడు.
వేదిః, ఇ., వేదికా, ఆ., వేదీ, ఈ.సీ. = యజ్ఞార్థము నలచదరముగఁజేయు నేల.
వేశవారః, వేషవారః, వేసవారః, అ.పు. = సంబారు.
వృతః, త్రి., ఆవృత్తం, వృత్తం, అ.న. = చుట్టఁబడినది.
వృషః, వృషభః, ఋషభః, అ.పు. = వి. బసవఁడు, ఋషభమహౌషధము.
శంబలీ, శంభళీ, సంభలీ, ఈ.సీ. = తాపికత్తె.
శంయిూ, ఈ.సీ., శయుః, శంయుః, ఉ.పు. = కొండచిలువ.
శకుంతః, శుకుంతః, అ.పు., శకుంతిః, ఇ.సీ. = పక్షి.
శమ్యాకః, శంపాకః, సంపాకః, అ.పు. = రేలచెట్టు.
శరత్, ద్., శరదా, శారదా, ఆ.సీ. = శరదృతువు.
శరాసః, శరావాసః, పు., శరాసనం, అ.న. = విల్లు.
శవః, ప్న., శపః, శబః, అ.పు. = పీనుఁగు.
శిలోంచ్ఛం, ఉంఛశిలం, న., శిలోంచ్ఛః, అ.పు. = ఒక వృత్తి.
శుండః, శుండాలః, అ.పు., శుండా, ఆ.సీ. = గజతుండము.
శుభాంశుః, శుభ్రాంశుః, శుభ్రమాంశుః, ఉ.పు. = చంద్రుడు.
శుభ్రదంతీ, శుభ్రదతీ, సుదంతీ, ఈ.సీ. = వాయుదిగ్గజము భార్య.
శూరకల్పః, శూరదేశ్యః, శూరదేశీయః, అ.పు. = శూరసముఁడు.
శోణకః, శోనకః, స్యోనాకః, అ.పు. = దుండిగపుమ్రాను.
శృంగాలః, శృగాలః, సృగాలః, అ పు. = నక్క.
శ్రద్ధావాన్, త్., శ్రద్ధాళుః, శ్రద్ధధాళుః, ఉ.త్రి. = ఆసక్తిగలవాఁడు.
సందితం, సంధితం, సంధానితం, అ.ఇ. = కూర్చినది, కట్టినది.
సంసారః, సంశరః, సంసరః, అ.పు. = సంసారము.
సత్యాపనం, న., సత్యంకారః, అ.పు., సత్యాకృతిః, ఇ.సీ. = వి. సంచకారము, ఒక వస్తువు నమ్ముటకుఁ గాని కొనుటకుఁ గాని సత్యముగఁ బలుకుట.
సదృక్, శ్., సదృశః, సదృక్షః, అ.పు. = సమానము.
సమజ్ఞా, సమాజ్ఞా, సమాఖ్యా, ఆ.సీ. = కీర్తి.

సముదయః, సముదాయః, సమవాయః, అ.పు. = గుంపు.
సమృద్ధః, సమర్ధః, అ., సమృద్ధిః, ఇ.త్రి. = మంచి సంపద గలవాఁడు.
సలిలం, సలీలం, అ., సలి, ఇ.న. = ఉదకము.
సవ్యేష్టః, అ., సవ్యేష్టా, ఋ., సవ్యేష్టా, న్.పు. = సారథి.
సహచరః, సహాచరః, అ.పు., సహచరీ, ఈ.సీ. = పచ్చపువ్వులములు గోరింట.
సారణా, ప్రసారణా, ఆ., సారణీ, ఈ.సీ. = గొంతెమగోరు చెట్టు.
సింజా, శింజా, ఆ.సీ., సింజితం, అ.న. = మంజులధ్వని.
సిందుకః, సిందువారః, సిందువారకః, అ.పు. = వావిలిచెట్టు.
సుషిః, ఇ.సీ., సుషిరం, సుశిరం, అ.న. = రంధ్రము.
సోమపీతీ, సోమపీథీ, సోమపీవీ, న్.పు. = సోమయాజి.
సౌదామనీ, సౌదామినీ, సౌదామ్నీ, ఈ.సీ. = మెఱపు.
సౌవిదః, సౌవిదల్లః, సంవిదల్లః, అ.పు. = అంతిపురి కావలివాఁడు, కొజ్జా.
స్కందః, స్.న., స్కందః, స్కంధః, అ.పు. = భుజశిరము.
స్తంబఘ్నః, స్తంబఘనః, అ.పు., స్తంబహనా, ఆ.సీ. = గుద్దలి.
స్నవః, స్రవః, స్రావః, అ.పు. = కురియుట, రంధ్రమువలనఁగారుట.
స్వయంభూః, ఉ.ఊ., స్వభూః, స్వర్భూః, ఉ.పు. = బ్రహ్మ.
హరితః, అ.పు., హరిత్, త్.సీ., హరిః, ఇ.త్రి. = ఆకుపచ్చన.
హర్మి, ఇ., హర్మ్యం, న., హర్మ్యః, అ.పు. = ధనికుల మేడ.
హుతాశః, హుతాశనః, అ., హుతాశీ, న్.పు. = అగ్ని.

చతూరూపములు

అందోళః, పు., ఆందోళనం, అ.న., ఆందోళికా, దోళా, ఆ.సీ. = వి. అందలము.
అగ్రేసరః, అగ్రసరః, అగ్రతస్సరః, అ., అగ్రసరిః, ఇ.పు. = ముందునడచువాఁడు.
అమలకః, మలకః, ఆమలకః, అ.పు., ఆమలకీ, ఈ.సీ. = ఉసిరిగచెట్టు.
అశ్రయాశః, ఆశ్రయాశః, అ., అశ్రయాశీ, ఆశ్రయాశీ, న్.పు. = అగ్ని.
అసూక్షణం, అసుక్షణం, అసూర్క్షణం, న., అసుర్క్షణః, అ.ప్న. = తిరస్కారము.
అస్రం, అశ్రం, అ., అస్రు, అశ్రు, ఉ.న. = కన్నీరు.
ఆరగ్వధః, ఆరగవధః, ఆరుగ్వధః, ఆర్గ్వధః, అ.పు. = రేలచెట్టు.
అలుః, అళుః, ఉ., అలూః, అళూః, ఊ.సీ. = గరిగెపిడత.
ఉదకం, ఊదకం, దకం, న., ఉదః, అ.పు. = జలము.
ఉధ్మానం, ఉత్థానం, ఉథ్మానం, ఉధ్వానం, అ.న. = ప్రొయ్యి.

ఉరుబూః, ఊ., ఉరుబుకః, ఉరుబూకః, రుబుకః, అ.పు. = ఆముదపు చెట్టు.
ఉర్వసీ, ఉర్వశీ, ఊర్వసీ, ఊర్వశీ, ఈ.సీ. = ఒక యచ్చర.
కంతుకం, గందుకం, న., కందుకః, కండుకః, అ.పు. = వస్త్రచర్మములఁజేసిన బంతి.
కదళా, ఆ., కదళీ, కందళీ, కాదళీ, ఈ.సీ. = అఱఁటిచెట్టు.
కర్షాపణః, కార్షాపణః, కార్షికః, అ.పు., కార్షాపణశః, స్.అవ్య = ౩౨ గురువింద గింజల యెత్తు వెండినాణెము.
కాదంబః, కదంబః, కడంబః, కలంబః, అ.పు. = బాణము, కూరకుఁదీసివేసిన తొడిమెలు పీచు మొదలగునది.
కాశ్మరీ, కాష్మరీ, ఈ.సీ., కాశ్మర్యః, కాష్మర్యః, అ.పు. = గుమ్మడిచెట్టు.
కుతుకం, కౌతుకం, కుతూహలం, కౌతూహలం, అ.న. = సంతసము, అపూర్వవస్తువును గోరుట.
కుందురుః, కుందరుః, కుందుః, ఉ., కుందః, అ.పు. = కుందురుష్క మను గ్రంథ్యము.
కుపితః, కోపితః, అ., కోపీ, న్.కోపవాన్, త్.పు. = కోపము గలవాఁడు.
కుర్దనం, కూర్దనం, ఖుర్దనం, కర్దనం, అ.న. = వనవిహారాది క్రీడ.
కృషకః, కృషికః, కార్షకః, కార్షికః, అ.పు. = దున్ని బ్రతుకువాఁడు.
ఖరణాః, ఖురణాః, స్., ఖరణసః, ఖురణసః, అ.పు. = వాడిముక్కువాఁడు.
ఖురళీ, ఈ., ఖురళికా, ఖళూరికా, ఆ.సీ., ఖురళం, అ.న. = గరిడీశాల.
గుల్ఫః, గుడ్పః, గుధ్నః, పు., గుల్భం, అ.న. = చీలమండ.
చంద్రభాగా, చాంద్రభాగా, ఆ., చంద్రభాగీ, చాంద్రభాగీ, ఈ.సీ. = ఒకనది.
చపిటః, చపుటః, చిపిటః, చిపుటః, అ.పు. = అడుకులు.
చివరం, చీవరం, చీవం, అ.న., చీరః, అ.పు., = సన్యాసులశాటి.
చీరుకా, చిరుకా, ఝిరుకా, ఆ., చీరీ, ఈ.సీ. = చిమట.
జంబుకః, జంబూకః, జాంబుకః, అ., జంబుః, ఉ.పు. = నక్క.
జంభః, జంబీరః, జంభీరః, జంఫలః, అ.పు. = నిమ్మచెట్టు.
జతుకా, ఆ.సీ., జతుకం, జతూకం, అ., జతు, ఉ.న. = లక్క
జనిః, ఇ.ప్న., జన్మ, న్., జనుః, స్., జననం, అ.న. = పుట్టుట.
జలూకా, జలౌకా, జలౌకసా, ఆ.సీ., జలౌకసః, స్.సీ. = నిత్య = వి. జెలగ.
జాగరా, జాగర్యా, ఆ.సీ., జాగరః, పు., జాగరణం, అ.న. = మేల్కొనియుండట.
జాంగుళీ, జాంగలీ, ఈ., జాంగలిః, ఇ.సీ., జాంగుళః, అ.పు. = విషములదించు విద్య.
జీవనీయా, జీవా, ఆ., జీవంతీ, జీవనీ, ఈ.సీ. = పాలకూర.
జ్యోత్స్నా, జ్యోత్స్నికా, ఆ., జ్యౌత్స్నీ, జ్యోత్స్నికీ, ఈ.సీ. = వెన్నెలగల రాత్రి.
డోలా, దోలా, డోలికా, దోలికా, ఆ.సీ. = ఉయ్యేల.

తండూః, తందూః, తర్దూః, తద్దూః, ఊ.ప్స. = వి. తెడ్డు, కొయ్యగరిటె.
తమః, స్., తమం, అ.న., తమిః, ఇ., తమీ, ఈ.సీ. = రాత్రి
తుందీ, న్., తుందికః, తుందిలః, తుందిభః, అ.పు. = బొజ్జగలవాఁడు.
తూణః, తూణీరః, అ.పు., తూణా, అ., తూణీ, ఈ.సీ. = అమ్ములపొది.
తృణశూన్యం, తృణశూల్యం, అ.న., తృణశూన్యా, తృణశూల్యా, ఆ.సీ. = మల్లెచెట్టు.
దక్షిణ్యః, దాక్షిణ్యః, దాక్షిణేయః, దక్షిణార్హః, అ.పు. = దక్షిణకు యోగ్యుఁడు.
దీపః, దీప్యః, దీపకః, అ.పు., దీపనీయా, ఆ.సీ. = ఓమము.
దూషికా, దూషీకా, ఆ., దూషీ, ఈ.సీ., దూషః, అ.పు. = కంటిపుసి.
ద్రమిడః, ద్రమిణః, ద్రామిడః, ద్రామిణః, అ.పు. = ద్రవిడ దేశస్థుఁడు.
ద్రుణః, ద్రూణః, ద్రోణః, అ.పు., ద్రుణీ, ఈ.ప్స. = తేలు.
ద్విషః, ద్వేషణః, అ., ద్విషన్, ద్విషత్, త్.పు. = శత్రువుఁడు.
ధనుః, స్.న., ధన్వా, న్.ప్న., ధనుః, ఉ.పు., ధనూః, ఊ.సీ., = విల్లు.
నస్, స్., నసా, నాసా, నాసికా, ఆ.సీ. = ముక్కు
నారాయణః, నరాయణః, నారయాణః, నరాయః, అ.పు. = విష్ణు.
నికేతనం, నీకేతం, నికేతం, కేతం, అ.న., = ఇల్లు.
నిష్కుహః, నిష్కూహః, నిష్కుటః, నిష్కుషః, అ.పు.= చెట్టుతొఱ్ఱ.
నిష్ఠేవః, అ.ప్స., నిష్ఠ్యూతిః, ఇ.సీ., నిష్ఠీవనం, నిష్ఠేవనం,అ.న. = ఉమియుట.
నీకాయః, నికాయః, నికాయ్యః, నిశాయ్యః, అ.ప్న. = ఇల్లు.
పణితం, పనితం, పణాయితం, పనాయితం, అ.న. = పొగడఁబడిన దేవతాదులు.
పతః, పతగః, పతంగః, పతంగమః, అ.పు. = పక్షి.
పయః, స్., పయం, పయసం, పాయసం, అ.న. = పాలు, నీళ్ళు
పరావరః, పారావారః, పారవారః, పారాపారః, అ.పు. = సముద్రుఁడు.
పితామహః, పితమహః, పీతామహః, పైతామహః, అ.పు. = బ్రహ్మ, శివుఁడు, విష్ణు, తండ్రి, తండ్రితండ్రి.
పురుః, ఉ., పురుభూః, పురుహూః, ఊ., పురుహః, అ.త్రి. = అధికము.
పులకః, ప్న., పూలకః, పూలాకః, పులః, అ.పు. = వి.పులకరము, గగురపాటు.
పేటా, పేడా, ఆ., పేటీ, ఈ.సీ., పేటః, అ.ప్న. = వి.పెట్టె, మందసము.
ప్రతతిః, వ్రతతిః, పతతిః, ఇ.ఈ., ప్రతితా, ఆ.సీ. = తీఁగ.
ప్లవః, ప్లవగః, ప్లవంగః, ప్లవంగమః, అ.పు. = కోఁతి.
బడిశం, బలిశం, అ.న., బడిశా, ఆ., బడిశీ, ఈ.సీ. = గాలము.
బర్హిః, స్., బర్హిశ్శుష్మః, అ., బర్హీ, బర్హిశ్శుష్మా, న్.పు. = అగ్ని.
బృషీ, బృసీ, బ్రషీ, బ్రసీ, ఈ.సీ. = సన్న్యాసులు వేసికొనునాసనము, చిత్రాసనము.

మఖవాన్, మఘవాన్, మఘవన్, త్., మఘవా, న్.పు. = ఇంద్రుడు.
మరుతః, మారుతః, అ., మరుత్, మరుత్వాన్, త్.పు. = వాయువు.
మృతండః, మృతాండః, మార్తండః, మార్తాండః, అ.పు. = సూర్యుఁడు.
యథాకామ్యం, యాథాకామ్యం, అ.న., యథాకామీ, యాథాకామీ, ఈ.సీ. = స్వేచ్ఛగా దిరుగువాని వ్యాపారము.
యష్టిమధుకం, మధుకం, అ., యష్టిమధు, ఉ.న., మధుయష్టికా, ఆ.సీ. = అతిమధురము.
యుగళీ, ఈ.సీ., యుగళం, యుగ్మం, యుగం, అ.న. = రెండు
రుక్, చ్., రుచా, ఆ., రుచిః, ఇ.సీ., రోచిః, స్.న. = కాంతి.
లోష్ఠం, అ.ప్న., లోట్టుః లోష్టుః, లేష్టుః, ఉ.పు. = మండిగడ్డ.
వచనం, అ., వచః, స్.న., వాచా, ఆ., వాక్, చ్.సీ. = మాట.
విధాతా, విధతా, ధాతా, ధతా, ఋ.పు. = బ్రహ్మ.
విధువః, పు., విధువనం, విధవనం, విధూననం, అ.న. = విదిలించుట.
విధూన్యం, విధూయం, విధవ్యం, విధావ్యం, ఆ.న. = విదలించుట, కదలించుట.
విస్తృతం, విస్రుతం, వితతం, తతం, అ.న. = విశాలమైనది.
శండః, షండః, ప్న., సండః, పండః, అ.పు. = నపుంసకుఁడు.
శంబుకః, పు., శంబూకః, ప్స., శాంబుకః, అ., శంబుః, ఉ.పు. = కప్పచిప్ప, గుల్ల.
శకలః, శకులః, అ., శకులీ, శల్కీ, న్.పు. = చేఁప.
శలలః, శలః, అ., శలలీ, న్.పు., శలలీ, ఈ.సీ. = ఏదు పంది ముండ్లు.
శింబా, సింబా, ఆ., శింబిః, ఇ., సింబీ, ఈ.సీ. = కందిపొట్టు మొదలగునవి.
శునాశీరః, శునాసీరః, సునాసీరః, సునాశీరః, అ.పు. = ఇంద్రుఁడు.
శృంగికనకం, శృంగీకనకం, అ.న., శృంగీ, ఈ., శృంగిః, ఇ.సీ. = సొమ్ముచేశినబంగారము.
సిందురం, సిందూరం, సింధురం, సింధూరం, అ.న. = వి. చెందిరము.
సికతా, ఆ.సీ., సికతావత్, త్., సైకతః, సైకతిలః, అ.పు. = ఇసుకగల భూమి.
సూచా, సూచికా, ఆ., సూచిః, ఇ.ఈ., సూచీనీ, ఈ.సీ. = వి. సూది.
సౌహార్దం, సౌహార్ద్యం సౌహృదం, సౌహృదయం, అ.న. = చెలిమి.
స్వప్నం, స్వపనం, స్వాపనం, న., స్వాపః, అ.పు. = నిదుర.
హస్తిపురం, హస్తినపురం, హస్తినాపురం, హస్తినీపురం, అ.న. = ఢిల్లీ, భారత రాజధాని.

పంచరూపములు

అగ్రం, అగ్ర్యం, ఆగ్రం, న., అగ్రియం, అగ్రీయం, అ.త్రి. = ప్రధానమైన వస్తువు.
అజగవం, అజగావం, అజాగవం, అజీగవం, ఆజకవం, అ.న. = శివునివిల్లు.
అపోదకీ, ఉపోదకీ, కుపోదకీ, ఈ., ఉపోదకా, ఉపోదికా, ఆ.సీ. = దుంపబచ్చలి.

అమ్రః, ఆమ్రః, అమ్లః, ఆమ్లః, అంబ్లః, అ.పు. = పులుసు.
కండూయనం, అ.న., కండుః, ఉ.స్త్రీ., కండూయా, ఆ.,
కండూః, ఊ., కండూతిః, ఇ.సీ. = దురద.
కచ్చూరః, కర్చూరః, కచ్చూరకః, కర్చూరకః, అ.పు., కచూరిగా, ఆ.సీ. = గంధ్లకచోరము.
కికీదివిః, కీకిదివిః, కికిదివిః, దివిః, ఇ., కికీ, న్.పు., కికీ, ఈ.సీ. = పాలపిట్ట.
కిసాలయం, కిసలయం, కిసాలం, కిసలం, కిసం, అ.న. = చిగురాకు.
చందిరః, చంద్రః, చంద్రమసః, అ., చంద్రమాః, మాః, స్.పు. వి. = చందరుఁడు, చందమామ.
చిరిచిమః, చిరీచిమః, చిలిచిమః, చిలీచిమః, చిలీచీమః, అ.పు. = క్రాలుకసువున
దిరుగు చేఁప.
తింత్రిడా, ఆ., తింత్రిడీ, తింత్రిణీ, తింత్రిరీ, తింతిడీ, ఈ., సీ. = చింతచెట్టు.
త్వక్క్షీరా, ఆ., త్వక్ క్షీరీ, తుకాక్షీరీ, తుగాక్షీరీ, ఈ.సీ., త్వక్క్షీరం, అ.న. = తవాక్షీరిచెట్టు.
దుత్తురః, దుత్తూరః, ధుత్తూరః, దుర్తూరః, ధుస్తూరః, అ.పు. = ఉమ్మెతచెట్టు.
ద్వయీ, ఈ.సీ., ద్వయం, ద్వితయం, ద్వంద్వం, ద్వైతం, అ.న. = రెండు.
ధురంధరః, ధూర్వహః, ధుర్యః, ధురీణః, ధౌరేయః, అ.పు. = బరువు మోయువాఁడు.
ననందా, ననాందా, నానాందా, నానందా, ఋ., ననందినీ, ఈ.సీ. = ఆఁడుబిడ్డ.
నిటలం, నిటాలం, నిటీలం, నిటిలం, నీటిలం, అ.న. = నుదుర.
పట్టణం, పట్టనం, పత్తనం, పాట్టణం, పాత్తనం, అ.న. = పురము.
పస్త్యం, వస్త్యం, వస్తం, వాస్త్యం, అవస్త్యం, అ.న. = ఇల్లు.
పూర్ణా, పూర్ణిమా, పౌర్ణిమా, ఆ., పౌర్ణమాసీ, పూర్ణమాసీ, ఈ.సీ. = వి. పున్నమ.
భ్రుకుటిః, భ్రూకుటిః, భృకుటిః, భ్రుకుటిః, ఇ., భ్రూకుటీ, ఈ.సీ. = కనుబొమముడి.
మకుష్టకః, ముకుష్టకః, మయష్టకః, మయష్ట్రకః, మపుష్టకః, అ.పు. = అడవి పెసలు.
మరుః, మేరుః, ఉ., మరిః, మురిః, మూరిః, ఇ.పు. = నిర్జల స్థలము.
యామీ, యామవతీ, యామినీ, ఈ., యామా, యామికా, అ.సీ. = రాత్రి.
లక్షం, లక్ష్మం, లక్షణం, లక్ష్మణం, లక్ష్యం, అ.న. = గుఱుతు.
వర్షధరః, వర్షవరః, వర్షధర్షః, ధర్షవరః, ధర్షః, అ.పు. = కొజ్జా, నపుంసకుడు.
హసః, హాసః, పు., హసనం, హాస్యం, అ.న., హాసికా, ఆ.సీ., = ఒక రసము, నవ్వు.

షడ్రూపములు

కటిః, ఇ., కటీ, ఈ.సీ., కటీరం, న., కటః, కటకః, కటితటః, అ.పు. = పిరుదు, మొల.
ఝరీ, ఝూరీ, ఈ.సీ., నిర్ఝరః, ఝరః, ఝలః, ఝాలః, అ.పు. = సెలయేరు.
ఝల్లరః, అ.పు., ఝల్లరీ, ఝూల్లరీ, ఈ., ఝల్లరా, ఝూల్లరా, ఝల్లిరా, ఆ.సీ. = జేగంట,
గొడుగుజాలరు, ఒక వాద్యము.

నలినం, నలీనం, నళికం, నాళికం, నాళీకం, నలం, అ.న. = పద్మము.
పత్రా, పాత్రా, పత్రికా, ఆ., పత్రీ, ఈ.సీ., పత్రం, పత్రకం, అ.న. = వి.పత్తిరి, ఆకు.
పరిభవః, పరిభావః, పరీభవః, పరాభవః, పారాభవః, పరీభావః, అ.పు. = తిరస్కారము.
భావుకం, భవికం, భవ్యం, భవుకం, భవితవ్యం, భవిష్యం, అ.న. = శుభము.
విరించః, విరిచనః, విరించినః, విరిచినః, విరించనః, అ., విరించిః, ఇ.పు. = బ్రహ్మ.
శర్కరః, శార్కరః, శర్కరిలః, శార్కరిలః, అ., శర్కరావాన్, త్.పు., శర్కరా, ఆ.సీ. = మెఱుము ఇసుక, ఈ యిసుకల గల భూమి.
శేఫః, శేపః, శేవః, శేభః, పు., శేఫం, అ., శేఫః, స్.న. = పురుషుని మర్మాంగము.
శేవాలం, శైవలం, శైవాలం, శివాలం, న., శైవలః అ.పు., శైవలీ, ఈ.సీ. = నాచు.

సప్తరూపములు

కమ్రః, కమనః, కామనః, కాముకః, ఆ., కామీ, న్., కామయితా, కమితా, ఋ.పు. = స్త్రీలవలచువాఁడు.
కువాలయం, కువలయం, కువాలం, కువం, కూవలం, కువలం, కువేలం, అ.న. = కలువ, నల్లకలువ.
పద్గః, పదగః, పదాతికః, పదికః, పదాతిగః, అ., పత్తిః, పదాతిః, ఇ.పు. = కాలిబంటు.

అష్టరూపములు

అమవసా, అమావసా, అమా, అమావస్యా, అమావాస్యా, ఆ., అమావసీ, అమీ, అమావాసీ, ఈ.సీ. = వి. అమాస.
ఖలినః, పు., ఖలీనః, కలీయః, అ.ప్న., కవికా, కలివా, ఆ., కలిః, ఇ., కవిః, ఇ.ఈ. సీ., కలికా, ఆ.ప్స. = వి. కళ్లెము.
ఫిదిరం, ఫిదురం, భిదిరం, భిదురం, భిదురం, అ.న., ఫిదిః, భిదిః, ఇ., పిదుః, భిదుః, ఉ.పు. = వజ్రాయుధము.
భ్రూకుంసః, భ్రుకుంసః, భ్రకుంసః, భ్రూకుంసః, భృకుంసః, భ్రకుంశః, భ్రూకుంశః, భృకుంశః, అ.పు. = స్త్రీ వేషము వేయు పురుషుఁడు.
నారికేళః, నారీకేళః, అ.త్రి., నారికేళీ, నారీకేళీ, ఈ.సీ., నాళికేళః, నారికేరః, నాళికేరః, నాడికేరః, అ.పు. = టెంకాయచెట్టు.
నివాసం,నివసం,నివాసనం,నివసనం,వసనం,వాసం,నివసానం,అ.న.,వాసః, అ.పు. = ఇల్లు
వారణాసీ,వారణసీ,వరాణసీ,వరాణాసీ,వరణాసీ,వారాణసీ,వారాణాసీ, ఈ.సీ. = కాశీపురము.
హాలాహలం, హాలహలం, హాలహాలం, హలాహలం, హాలాహాలం, హలాహాలం, హలహాలం హలహలం, అ.న. = కాలకూటవిషము.

నవరూపములు

గుచ్ఛః, గుంఛః, గుచ్ఛకః, గుత్సః, గుళుంఛః, గుత్సకః, గుళుచ్ఛః, గుళుత్సః, గుళుత్సకః, అ.పు. = వి. కుచ్చు, వికసించిన పూలగుత్తి.

చంబుకం, చాబుకం, చబూకం, చిబుకం, చీబుకం, చిబూకం, చాబూకం, చీబూకం, చుబుకం, అ.న. = గడ్డము, గడ్డపు వెంట్రుకలు వచ్చు గద్దువ.

ధరణిః, ధరుణిః, ధారణిః, ధారుణిః, ఇ., ధరణీ, ధరుణీ, ధారణీ, ధారుణీ, ఈ., ధరా, ఆ.సీ. = భూమి.

వృక్కా వృక్యా, ఆ.సీ., వృక్కః, వృక్యః, బుక్కః, అ.,వృత్,త్.పు.,వృక్కా వృక్యా, బుక్కా న్.పు. = శ్రౌతమునందుఁ బ్రసిద్ధమైన మాంసము, హృదయము.

దశరూపములు

చంద్రికా, చాంద్రికా, చాంద్రా, చాందా, చాందిరా, చాంద్రిమా, ఆ., చాంద్రీ, చాందిరీ, చాందీ, చాంద్రిమీ, ఈ.సీ. = వెన్నెల

పాకకృష్ణః, కృష్ణపాక, ఫలకృష్ణః, కృష్ణఫలః, ఫలపాకః, పాకఫలః, కృష్ణపాకఫలః, కృష్ణఫలపాకః, పాకకృష్ణఫలః, పాకఫలకృష్ణః, అ.పు. = కలివిచెట్టు.

మధూళిః, మాధూళిః, ఇ., మధూళీ, మాధూళీ, ఈ.సీ., మధుకం, మాధుకం, అ., మధు, ఉ.న., మధూళికా, మాధూళికా, ఆ.సీ., మధుః, ఉ.పు. = పుప్పొడి.

పంచదశరూపములు

ధన్యాకం, ధాన్యాకం, ధనికం, ధాన్యం, ధానేయకం, ధనం, ధానకం, ధానాకం, న., ధానకః అ.పు., ధానేయకా, ధానా, ధన్యా, ధనికా, ఆ., ధనీ, ధానీ, ఈ.సీ. = వి. ధనియము.

అచ్ఛభల్లః, అచ్ఛః, భల్లః, భల్లుకః, భల్లూకః, భల్లూదః, అచ్ఛభల్లః, భల్లః, భల్లుకః, భల్లూకః, భాలుకః, భాలూకః, భాల్లుకః, అ., భల్లిః, ఇ.పు.,. భల్లీ, ఈ.సీ. = ఎలుగుగొడ్డు.

శబ్దరూపరహస్యాదర్శమ్
సమాప్తమ్.

శబ్దరూపరహస్యాదర్శమ్ - ప్రసాదనము (నైర్మల్యమునుజేయునది)

అగరుః	కాలాగురు	ఆవసితం	అవసితం
అపినద్ధః	పినద్ధః	ఆవాసః	అవాసః
అప్పుః	ఆపః	ఆవ్యండా	అవ్యండా
అఫలః	విఫలః	ఆవృత్తం	వృత్తం
అమండః	మండః	ఆవిగ్నః	అవిగ్నః
అమిషం	ఆమిషం	ఆశ్వినేయౌ	అశ్వినౌ
అమోఘా	మోఘా	ఆశ్వీనం	అశ్వీనం
అర్తిః	ఆర్తిః	ఆసనః	అసనః
అవలక్షః	వలక్షః	ఆసనపర్ణీ	శణపర్ణీ
అవనతం	ఆనతం	ఆహోపూరుషికా	అహోపురుషికా
అవలోకితం	ఆలోకితం	ఆహితుండికః	అహితుండికః
అవస్త్యం	వస్త్యం	ఆక్షతం	అక్షతాః
ఆగారం	అగారం	ఆక్షిబః	అక్షిబః
ఆగ్రం	అగ్రం	ఇషీకా	ఈషికా
ఆఘూరః	అభిఘూరా	ఈత్వరీ	ఇత్వరీ
ఆతటః	అతటః	ఈరిణం	ఇరిణం
ఆంత్రం	అంత్రం	ఉంఛశిలం	శిలోఛ్ఛం
ఆనుపం	అనుపం	ఉత్తమః	అనుత్తమః
ఆన్వీక్షకీ	అన్వీక్షకీ	ఉత్తంసః	అవతంసః
ఆన్వీక్షణం	అన్వీక్షణం	ఉపక్రమః	ప్రక్రమః
ఆపగా	అపగా	ఉపచిత్రా	చిత్రా
ఆభాస్వరః	భాస్వరః	ఉపవిషా	అపవిషా
ఆమండః	మండః	ఉల్లోలః	కల్లోలః
ఆమర్షః	అమర్షః	ఉషతీ	రుశతీ
ఆమనస్యం	అమానస్యం	ఊకం	ఉకః
ఆరాతిః	అరాతిః	ఊతం	ఉతం
ఆరుహా	రుహా	ఊల్లుః	ఉల్లుః
ఆలాబూః	అలాబుః	ఊషరం	ఉషరం
ఆలోలః	లోలః	ఏధా	విధా
ఆళిందః	అళిందః	ఐకాగ్రః	ఏకాగ్రః
ఆవశ్యాయః	అవశ్యాయః	ఋక్థం	రిక్థం

ఋశ్యకేతుః	విశ్వకేతుః	కౌణపః	కోణపః
ఋషభః	వృషః	క్రౌంచః	క్రుంజ్
ఓఁడ్రపుష్పం	ఉడుపుష్పం	క్రయికః	క్రాయికః
ఔదుంబరం	ఉదుంబరం	కృత్	క్రోధః
ఔపవస్తం	ఉపవస్తం	కృష్ణపాకః	పాకకృష్ణః
ఔమీనం	ఉమ్యం	ఖందుః	కందుః
కణ్వం	కిణ్వం	ఖరాగరీ	గరాగరీ
కరజః	ఖరజః	ఖానిః	ఖనిః
కరుణా	కారుణ్యం	ఖురం	ఖరం
కలీయః	ఖలినః	ఖుర్దనం	కుర్దనం
కషః	నికషః	ఖులకః	క్షుల్లకః
కస్యపః	కాస్యపః	గందుకం	కంతుకం
కాపిలః	కపిలః	గళితం	గిళితం
కామం	ప్రకామం	గాంగెరుకీ	కాంగెరుకీ
కామనః	క్రమః	గాణేయం	గణనీయం
కార్పాసీ	కర్పాసః	గాంధర్వః	గంధర్వః
కాల్యం	కల్యం	గుండాలా	గండాలీ
కాహళీ	కహళీ	గుధికా	గోధికా
కాక్షః	కటాక్షః	గూణః	గుణః
కిలింజకః	కలింజకః	గూరణం	గురణం
కిలిమం	ద్రుకిలిమం	గూవాకః	గువాకః
కుంజః	నికుంజః	చండాలః	చాండాలః
కుందః	ముకుందః	చండికా	చాండికా
కుటిలం	కౌటిల్యం	చకురః	చికురః
కుపోదకీ	అపోదకా	చణకః	శణఖః
కుర్దనం	కర్దనం	చమరం	చామరం
కుసుమం	సుమం	చమూరుః	సమూరుః
కూపారః	అకూపారః	చరః	చారః
కూబరః	కుబరః	చర్షణీ	ధర్షణీ
కూర్పరః	కర్పరః	చాంద్రికా	చంద్రికా
కేతం	నికేతనం	చాటుః	చటుః
కోపితః	కుపితః	చాతురః	చతురః
కోలకం	తక్కోలకం	చాతుర్జాతం	చతుర్జాతం

చాపలం	చపలం	తైలీనం	తిల్యం
చార్చిక్యం	చర్చిక్యం	త్రాపుసం	త్రపుసం
చాలనం	చలనం	తృఫలా	త్రిఫలా
చాలీ	చలిః	తృషితః	తర్షితః
చుల్లః	చిల్లః	తృష్టః	తష్టః
చూషా	దూష్యా	త్విష్యః	తిష్యః
చోళః	నిచోళః	దంభః	డంభః
ఛాదితం	ఛన్నం	దకం	ఉదకం
జంపతీ	దంపతీ	దమః	దాంతిః
జటా	సటా	దమితః	దాంతః
జయః	విజయః	దారదః	దరదః
జాంఘికః	జంఘాకరికః	దారు	పీతదారు
జాంబవం	జంబు	దావః	దవః
జాపః	జపః	దిండీరః	డిండీరః
జివనం	జీవనం	దివిః	కికీదివిః
జోషా	యోషా	దులీ	ధులీ
జ్ఞాపితః	జ్ఞపితః	దేవికా	దావికం
ఝిరుకా	చీరుకా	దోలా	డోలా
ఝిల్లికా	ఝుల్లికా	దోళా	ఆందోళః
ఠక్కా	ఢక్కా	ద్రమిణః	ద్రామిణః
తతం	విస్తృతం	ద్రవః	విద్రవః
తర్షః	తృట్	ద్రుతః	విద్రుతః
తసరః	త్రసరః	ద్రుహీ	దుహీ
తాడకః	దేవతాళః	ద్రోణః	ద్రుణః
తాపసః	తపస్వీ	ద్విజరాజః	రాజా
తాపసః	తపనః	ద్వితయం	ద్వయీ
తాపింఛః	తపింఛః	ద్యుషత్	దివిషత్
తారటీ	తరటీ	ధతా	విధాతా
తాలం	తలం	ధనుశ్రేణీ	మధుశ్రేణీ
తీవరః	ధీవరః	ధరః	భూధరః
తుందుభః	తంతుభః	ధర్షః	వర్షధరః
తుబరః	తూబరః	ధవిత్రం	ధువిత్రం
తూవరః	తువరః	ధాన్యాకం	ధన్యాకం

ధారుణీ	ధరణిః	పాకకృష్ణః	కృష్ణపాకః
ధార్త్తః	ధూర్త్తః	పాటచ్చరః	పటశ్చ్చరః
ధుతః	ఆధూతః	పాదః	పదం
ధుతం	విధుతం	పారః	పరః
ధుత్తరః	దుత్తురః	పారమేష్ఠీ	పరమేష్ఠీ
ధూతం	ధుతం	పారాయణః	పరాయణః
నతం	ఆనతం	పారిభావ్యం	వారిభవ్యం
నవః	అభినవః	పాలలం	పలలం
నాగః	నగః	పింజలః	సముత్పింజః
నాగకేసరః	కేసరః	పిధానం	అపిధానం
నాట్యం	నటనం	పుష్పం	బర్హపుష్పం
నాదః	నదః	పూపః	అపూపః
నాయః	నయః	పూరుషః	పురుషః
నారకః	నరకః	పేటకః	పిటకః
నారః	నరః	పోగండః	అపోగండః
నిపాతః	పతః	పౌండర్యం	ప్రపౌండరీకం
నిబంధః	విబంధః	పౌర్ణమాసః	పూర్ణమాసః
నిర్ఝరః	ఝరీ	పృక్కా	స్పృక్కా
నిలయః	ఆలయః	పృషదంశకః	వృషదంశకః
నివేదనం	నైవేద్యం	ప్రతిగ్రాహః	పదద్గ్రహః
నిశారః	నీశారః	ప్రతిదానం	పరిదానం
నైచికీ	నిచికీ	ప్రదీపః	దీపః
పండః	శండః	ప్రమదః	ముత్
పటః	ధనుఃపటః	ప్రసారణా	సారణా
పత్	పాదః	ప్రసూనం	సూనం
పథికః	పాంథః	ప్రాగః	పరాగః
పరిప్లవః	పారిప్లవః	ప్రాఘూరః	ప్రఘూరః
పరిపసథః	ప్రతిపసథః	ప్రాజ్ఞీ	ప్రజ్ఞా
పరేతః	ప్రేతః	ప్రాసకః	పాశకః
పలాశః	పాలాశః	ప్రియాళః	ప్రియాలః
పల్లీ	వల్లిః	ఫల్లః	అచ్ఛఫల్లః
పశ్చిమం	పాశ్చాత్యం	ఫాల్గునః	ఫల్గునః
పష్ఠౌహీ	ప్రష్ఠౌహీ	బంధః	కబంధః

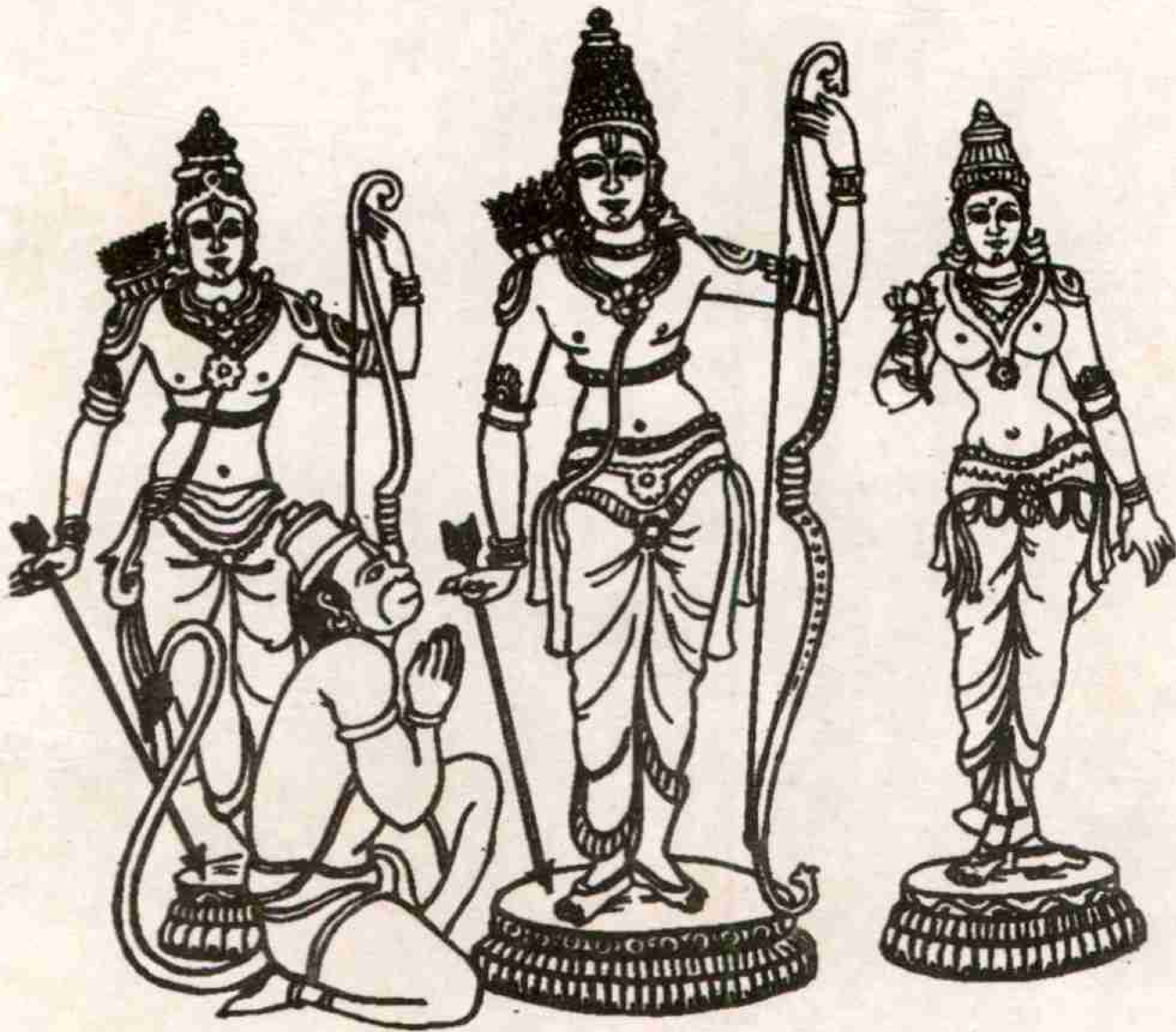
బలక్షః	వలక్షః	మసారం	మాసారం
బలా	అతిబలా	మాణిః	మణిః
బాంధవః	బంధుః	మాణితం	మణితం
బాలః	వాలః	మాతల్లికా	మతల్లికా
బాహుదా	బహుదా	మాత్సరః	మత్సరః
బుకః	బకః	మాత్సరీ	మత్సరీ
బుక్కః	వృక్యా	మార్జికా	మజ్జికా
బొక్కణః	బొక్కాణః	మా	రమా
బృధ్నః	బుధ్నః	మాః	చందిరః
భంజికా	హంజికా	మాంసీ	మసీ
భవిః	పవిః	మాధవకః	మధుః
భాంగీనం	భంగ్యం	మిహిరః	మహిరః
భాండీ	భండీరీ	ముకూలకః	మకూలకః
భాండీ	భండీ	ముంక్షః	మోక్షః
భాగః	భగః	మేరుః	సుమేరుః
భాద్రపదః	భద్రః	మృగణా	మార్గణం
భారః	భరః	మృజా	మార్జనా
భాలం	ఫాలం	యంతా	నియంతా
భిండీరః	డిండీరః	యజుః	యాజ్యా
భీరుః	అభీరుః	యత్నం	ప్రయత్నః
భూష్ణుః	భవిష్ణుః	యవకః	యావకః
భేరుండః	గండభేరుండః	యవనికా	జవనికా
మకుటః	ముకుటః	యాథాకామ్యం	యథాకామ్యం
మకురః	ముకురః	యామః	యమః
మకుళః	ముకుళః	యామిః	జామిః
మగధః	మాగధః	యావసః	యవసః
మదనః	మాదనః	రస్యా	రాస్నా
మధుయష్టికా	యష్టిమధుకం	రాళః	అరాళః
మనుష్యః	మానుషః	రావః	రవః
మయుః	మాయుః	రాక్షా	లాక్షా
మరదః	మారదః	రుచకః	ఉచకః
మరః	మారః	రుబుకః	ఉరుబూః
మలకః	అమలకః	రుషా	రోషః

రుషిః	ఋషిః	వితర్కః	తర్కః
రిష్టిః	ఋష్టిః	విదారణం	దారణం
రేవతః	ఆరేవతః	విబ్బోకః	బిబ్బోకః
లగ్నం	అవలగ్నం	విభూతిః	భూతిః
లావనః	లవనః	విరతిః	అవరతిః
లాస్ఫోటనీ	ఆస్ఫోటనీ	విలోకః	ఆలోకః
లికుచః	లకుచః	విసం	బిసం
లేఖా	రేఖా	విస్తః	బిస్తః
లోమ	రోమ	వీతంసః	వితంసః
లోలంబః	రోలంబః	వీకాశః	వికాశః
లోహినీ	రోహిణీ	వీతిః	పీతిః
లోహితకా	రోహితకా	వీరం	ధీరం
వంగం	రంగం	వేణిః	ప్రవేణిః
వకః	బకః	వేదనా	సంవేధః
వక్రం	చక్రం	వైనతేయః	వినతేయః
వగ్రహః	అవగ్రహః	వృత్తం	వర్తులం
వతంసః	అవతంసః	వృష్టిః	స్ప్రష్టిః
వనం	జీవనం	వ్రతతిః	ప్రతతిః
వయస్థా	కాయస్థా	వ్యవసాయః	అధ్యవసాయ
వలగ్నం	అవలగ్నం	వ్యాకూచీ	వాకూచీ
వలాకా	బలాకా	వ్యాప్యం	వాప్యం
వలాహకః	బలాహకః	శక్రాంగీ	చక్రాంగీ
వసనం	వాసః	శణసూత్ర	సణసూత్రం
వస్త్యం	పస్త్యం	శమితః	శాంతిః
వహేళః	అవహేళః	శర్వలా	సర్వలా
వాగా	వల్గా	శస్యం	సస్యం
వాణిజః	వణిక్	శాకలం	శకలం
వారటా	వరటా	శాతః	ఛ్వాతః
వార్ధానీ	వర్ధనీ	శాంతిః	శమః
వార్షణం	వర్షం	శారంగః	సారంగః
వాసః	నివాసం	శావః	శ్యావః
విక్రమః	పరాక్రమః	శాష్కలః	శౌష్కలః
విండగం	కటుః	శింజా	సింజా

శుకుంతః	శకుంతః	సీతా	శీతా
శుతద్రిః	శతద్రుః	సీతసివం	శీతసివం
శుషిరం	సుషిరం	సీవనం	సేవనం
షండః	శండః	సుకరం	సౌకర్యం
సంపా	శంపా	సుదంతీ	సుభ్రదంతీ
సంపాకః	శంపాకః	సురతం	రతిః
సంఫుల్లః	ఫుల్లః	సూకరా	సుకరా
సంబః	శంబః	సూకరః	శూకరః
సంబరం	శంబరం	సూరః	శూరః
సంబరీ	శంబరీ	సూర్పం	శూర్పం
సంబలం	శంబలం	సేవధిః	శేవధిః
సంబాకృతం	శంబాకృతం	సోభాంజనం	శోభాంజనం
సంభళీ	శంభళీ	స్థిరాయుః	చిరాయుః
సంవిదల్లః	సౌవిదః	స్థేకః	ఛేకః
సంహూతిః	హూతిః	స్నసా	వస్నసా
సరయూః	శరయూః	స్ఫురణం	స్ఫరణం
సర్వః	శర్వః	స్ఫోటా	స్ఫటా
సవర్చలా	సువర్చలా	స్యోనాకః	శోణకః
సాంకర్యః	సంకరః	స్వగ్రహః	ఉపగ్రహః
సాతం	శాతం	స్వధర్మా	సుధర్మా
సాదః	ప్రసాదః	సృగాలః	శృంగాలః
సాన్నాయ్యం	సన్నాయ్యం	స్రృష్టా	స్పర్శః
సాబరః	శాబరః	స్యాలః	శ్యాలః
సారం	సరః	హంకారః	అహంకారః
సాలః	శాలః	హంవీరః	అంవీరః
సాలపర్ణీ	శాలపర్ణీ	హరిబేరం	హ్రీబేరం
సాలూకం	శాలూకం	హలినీ	ఫలినీ
సాలూరః	శాలూరః	హిజ్జలః	ఇజ్జలః
సింబా	శింబా	హిమికా	మహికా
సింహతలః	సంహతలః	హ్లోదః	ప్రహ్లోదః
సితః	అవసితః	క్షారకః	కోరకః
సిరః	శిరః	క్షారితః	అక్షారితః
సిరా	శిరా		

ప్రసాదనమ్ సంపూర్ణమ్

This book is published
with the
Financial Assistance of
Smt. NAGAMOTHU LAVANYA, M.C.A.
Hyderabad

శ్రీసీతారామపరబ్రహ్మణేనమః

శ్లో॥ యా కున్దేన్దుతుషారహారదవళా యా శుభ్రవస్త్రాన్వితా
యా వీణావరదణ్డమణ్డితకరా యా శ్వేతపద్మాసనా।
యా బ్రహ్మాచ్యుతశఙ్కరప్రభృతిభిర్దేవైస్సదా పూజితా
సా మాం పాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేషజాడ్యాపహా॥

యా=ఎవ్వతె, కుంద=మల్లెలు, ఇందు=చంద్రుడు, తుషార=మంచు, హార=ముత్యాల హారమువలె, ధవళా=తెల్లనిదో, యా=ఎవ్వతె, శుభ్రవస్త్రాన్వితా=తెల్లని వస్త్రముతో కూడుకొని యున్నదో, యా=ఎవ్వతె, వీణావరదండమణ్డితకరా=వీణావరదండముచేత ప్రకాశించుచున్న చేతులు కలదో, యా=ఎవ్వతె, శ్వేతపద్మాసనా=తెల్లని తామరపువ్వుపై కూర్చున్నదో, యా=ఎవ్వతె, బ్రహ్మాచ్యుతశఙ్కరప్రభృతిభిః=బ్రహ్మ, విష్ణువు, శంకరుడు మొదలైన, దేవైః=దేవతలచేత, పూజితా=పూజింపబడియున్నదో, సా=ఆ, సరస్వతీ, భగవతీ, నిశ్శేషజాడ్యాపహా=నిశ్శేషముగా జడత్వమును అపహరించునది, మామ్=నన్ను, పాతు=రక్షించు గాక!

ఓం ఐం నమః